

LAHDEN AMMATTIKORKEAKOULU
Lahti University of Applied Sciences

**VENÄJÄNKIELISTEN PALUUMUUTTAJIEN
HAASTEET TYÖLLISTYMISEEN LAHDEN
ALUEELLA**

LAHDEN
AMMATTIKORKEAKOULU
Liiketalouden ala
Liiketalouden koulutusohjelma
Opinnäytetyö
Syksy 2014
Elena Jakobson

Lahden ammattikorkeakoulu
Liiketalouden koulutusohjelma

JAKOBSON, ELENA:

Venäjänkielisten paluumuuttajien
haasteet työllistymiseen Lahden alueella

Liiketalouden opinnäytetyö,

62 sivua, 20 liitesivua

Syksy 2014

TIIVISTELMÄ

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on kuvata venäjänkielisten paluumuuttajien työllistymismahdollisuuksia Lahden alueella ja selvittää siihen liittyviä haasteita. Tutkimuksessa analysoidaan työllistymiseen liittyviä tekijöitä ja miten työllistymistilannetta voidaan parantaa.

Opinnäytetyö luonteeltaan on tutkimuksellinen, tutkimusmenetelmä on määrällinen. Tutkimus toteutettiin kesällä 2014. Kyselyyn osallistuneet yhteensä 39 venäjänkielistä inkerinsuomalaista paluumuuttajia Lahden alueelta, joista 25 oli naisia ja 14 miehiä, työttömiä ja työssä olevia, joka ovat pysyvästi asuneet Suomessa yli 3 vuotta. Kyselyt toteutettiin puolistrukturoidun kyselylomakkeen avulla. Saatu tutkimusaineisto analysoitiin sisällönanalyysin menetelmällä.

Venäjänkieliset on suurin vieras kieliryhmä Suomessa, kuitenkin tutkimuksesta saadun tuloksen mukaan venäjänkielisten paluumuuttajien työllistymisessä on täällä hetkellä vaikeuksia. Erityisesti se ongelma kuuluu viimeisen 10 vuoden sisällä muuttaneille. Hyvää koulutus pohjaa kotimaasta ja korkea motivaatiota huolimatta, työllistyminen prosessi on hyvin epävaaka ja hidaskäynninen. Prosessiin vaikuttaa monia haasteita kuten heikko suomen kielen taito, koulutuksen puute, ulkomaalaisten tausta, sosiaalinen verkosto ja muita, josta suuri on kuitenkin suomen kielen taito. Kielivaatimukset työmarkkinoilla ovat korkeat, vajaalla taidolla työllistyminen on vaikeaa, kielikurssit eivät ole riittäviä jatko-opiskeluun eivätkä työllistymiseen. Paluumuuttajien osaamista, koulutusta ja työkokemusta kotimaasta hyödynnetään Suomessa erittäin vähän, joten venäjänkieliset aktiivisesti osallistuvat ammatillisiin koulutuksiin Suomessa. Kaikki tutkimukseen osallistuneet paluumuuttajat, ovat suuntautuneet ensisijaisesti työllistymiseen, jossa ehdottomasti tarvitsevat ohjausta, kannustusta ja tukea viranomaisilta ja työnantajilta.

Avainsanat: inkerinsuomalainen, pakolainen, turvapaikanhakija, maahanmuuttaja, vieraskielinen, kotouttaminen, kotoutumiskoulutus, kotoutumisaika, työllistyminen.

Lahti University of Applied Sciences
Degree Programme in Business Studies

JAKOBSON, ELENA:

Employment Challenges of Remigrants
in the Lahti Region

Bachelor's Thesis in Business Studies 62 pages, 20 pages of appendices

Autumn 2014

ABSTRACT

The purpose of this study is to describe employment opportunities of Russian-speaking remigrants in the Lahti region and to find out the associated challenges. The study examines employment-related factors and how the employment situation could be improved.

The study utilizes the quantitative research method and was conducted in the summer 2014. Thirty nine Russian speaking ingrians remigrants (25 are women and 14 men) from Lahti region, unemployed and employed, permanently living in Finland for more than three years, participated in the survey. The survey was carried out on the basis of a semi-structured questionnaire. Furthermore, the data was analyzed using the content analysis method.

The Russian-language speaking group of people is the largest language group in Finland. And, according to the study results the employment problem facing Russian remigrants holds true. In particular, the problem belongs to those remigrants that have moved to Finland within the last ten years. Despite having a good education base from the home country and high motivation the employment process is very slow and unstable. The employment process is influenced by a number of factors such as poor Finnish language skills, lack of education, foreign background, lack of social networks and other factors. However, the greatest challenge is lack of Finnish language skills. Language requirements in the labor market are high and it is difficult to get employment with just basic language skills. Furthermore, language courses are not sufficient for further study or employment. Remigrants' know-how, education and work experience gained in the home country is not utilized well in Finland. Thus, Russian remigrants are actively involved in professional training in Finland. Still, one hundred percent of the study participants are oriented primarily to employment but will need guidance, encouragement and support from authorities and employers.

Keywords: Ingrian Finnish, refugee, asylum seeker, immigrant, foreign language speaker, integration, integration training, integration period, employment

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
1.1	Tutkimuksen tausta	1
1.2	Tutkimuksen ongelma ja tarkoitus	2
1.3	Tutkimusmenetelmät	3
1.4	Tutkimuksen varsinaiset käsitteet	4
2	SUOMI MAAHANMUUTTOMAANA	7
2.1	Maahanmuuttajana Suomeen	7
2.2	Maahanmuuttajien määrät Suomessa	8
2.2.1	Maahanmuuttajaryhmät lähtömaiden mukaan	9
2.2.2	Ulkomaalaisten määrä alueittain	11
2.3	Maahanmuuttajien määrä Päijät-Hämeessä	12
3	SUOMEEN PALUUMUUTTAJANA	17
3.1	Inkerinmaa ja Inkeri-kansa	17
3.2	Ulkomaalaisten lainsäädäntö ja sen kehitys	18
4	MAAHANMUUTTAJIEN KOULUTUS JA TYÖLLISTYMINEN	21
4.1	Maahanmuuttajien koulutus kotimaasta	21
4.2	Maahanmuuttajien koulutusmahdollisuudet Suomessa	22
4.2.1	Kotoutumiskoulutus maahanmuuttajille	22
4.2.2	Maahanmuuttajien Suomessa suoritettut tutkinnot	23
4.2.3	Maahanmuuttajien koulutukset Päijät-Hämeessä	24
4.3	Maahanmuuttajien työllistyminen	25
4.4	Venäjänkielisten työllistyminen Suomen markkinoille	28
4.5	Maahanmuuttajien työllistymiseen vaikuttavat tekijät	29
4.5.1	Kieli	31
4.5.2	Koulutus	31
4.5.3	Työelämä ja kulttuuri Suomessa	32
4.5.4	Sosiaaliset verkostot	32
4.5.5	Työvoimapolitiittiset toimeenpiteet ja toiminnot	33
5	TUTKIMUSTULOKSET	34
5.1	Taustatiedot	34
5.2	Koulutus ja työhistoria kotimaasta	35
5.3	Koulutus ja työhistoria Suomesta	36

5.3.1	Suomessa asumisaika	36
5.3.2	Kotoutumiskoulutukseen osallistuminen ja sen riittävyys	37
5.3.3	Suomen kielen taito	38
5.3.4	Paluumuuttajien ammatillinen koulutus Suomesta	40
5.3.5	Haastateltavien työllistymistilanne Lahden alueella	41
5.3.6	Paluumuuttajien kokeet työpaikan saamisesta Suomessa	43
5.4	Vaikutukset	45
5.5	Haastateltavien näkökulmat omasta työurasta Suomessa ja aiheesta	49
5.6	Johtopäätökset	50
5.7	Kehitysehdotukset	51
6	YHTEENVETO	53
6.1	Pohdinta	53
6.2	Tutkimuksen luottavuus ja eettisyys	54
	LÄHTEET	56
	LIITTEET	63

1 JOHDANTO

”Me olemme suomalaisia, mutta emme ole suomalaisia, olemme venäläisiä, mutta emme kuitenkaan ole niitäkään; ja silti me haluamme elää – ja elämällä tarkoitetaan elämistä, joka on määrittänyt meidän kansallisella identiteetillämme”.

Inkeri-lehti 1912

1.1 Tutkimuksen tausta

Miljoonat ihmiset maailmassa syystä tai toisesta vuosittain siirtyvät pysyvästi oleskeluun Eurooppaan tai muihin maihin. Muuttoon liittyy erilaisia syitä, kuten avioliitto, työ, turvapaikka, paluumuutto, poliittiset konfliktit, luonnonkatastrofit ja muut syyt. Tärkeimpänä syynä pidetään tietysti toivo turvallisemmasta ja taloudellisesti vakaammasta elämästä itselle ja perheelle. Uudessa asumispaikassa ihminen törmää vaikeuksiin: kielimuuri, kulttuuriero, kommunikoinnin puute, työllistymisen ongelmat. Seurauksena voivat olla psyykkiset ongelmat ja syvä masennus. Työ siinä vaiheessa auttaa sopeutumista uuteen maahan merkittävästi. Työelämä on erittäin tärkeä osa ihmiselämää. Työpaikka ratkaisee muun muassa monia ihmisten perustarpeita, kasvattaa itsetuntoa ja luo taloudellista turvaa. (Ennakkoehkäisyylaitos 2010.)

Maahanmuutto Suomeen on kasvanut 2000-luvulla erityisen nopealla vauhdilla. 1990 – 2000-luvulla vieraskielinen väestö maassa on kasvanut 25 000 henkilöstä 224 000 henkilöön, josta joka kolmas on muuttanut vuoden 2005 jälkeen. (Talouselämä 2014.) Vuonna 2013 vieraskielinen osuus Suomessa kasvoi 90 %:iin eli 24 596 henkilöön. Suurin vieraskielinen ryhmä Suomessa äidinkieleltään on venäjä. Vuoden 2013 lopussa venäläisiä oli 66 379 henkilöä. (Uusi Suomi 2014.)

Suomessa maahanmuuttajien oleskelusta ja työllistymisestä keskustellaan paljon. On hyvin vaikea arvioida siihen kuuluvia hyötyä ja kustannuksia, mutta on selvä, että maahanmuuttajien työllistyminen voisi parantaa Suomen kansantaloutta. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2014: Maahanmuuttajien työllistyminen, 9.)

Opinnäytetyöni käsittelee venäjänkielisten paluumuuttajien työllistymismahdollisuuksia Lahden alueella ja siihen vaikuttavia haasteita. Syitä

aiheeni valitsemiseen oli useita. Maahanmuuttajien työttömyys Suomessa on tänä päivänä erittäin ajankohtainen ja keskeinen aihe, josta puhutaan ja käsitellään monilla eri tahoilla. Itse olen muuttanut Suomeen paluumuuttajana syksyllä 2005 ja olen kokenut työnhaun ongelmat sekä henkilökohtaisesti että kavereiden ja tuttavieni puolesta. Olen myös tehnyt töitä muiden maahanmuuttajien kanssa työskennellessäni Lahden kaupungin maahanmuuttaja palvelussa, joka on myös opinnäytetyöni toimeksiantaja.

1.2 Tutkimuksen ongelma ja tarkoitus

Tutkimuksen keskellä on aina joku ongelma, joka halutaan ratkaista. Ratkaisemalla ongelmaa pyritään parantamaan asian tilaa. Tärkeintä siinä on kehittää yhteiskuntaa ja viedä asiaa eteenpäin kohti parempaa. Ongelman ratkaisun kautta yhteiskunta kehittyy ja maailma paranee. (Kananen 2010, 18.) Tutkimuksella on myös joku tarkoitus tai useita tarkoituksia, jotka ohjaavat tutkimuksen strategiaa (Hirsijärvi, Remes, Sajavaara 2010, 137 – 138).

Maahanmuuttajien työllistyminen Suomessa kestää nykyään liian pitkään. Usein menee jopa 8-10 vuotta, ennen kuin maahanmuuttaja pääsee töihin. (Markkanen 2013). Asia koskee erityisesti venäjänkielisiä, joiden työttömyysaste on keskimääräisesti korkeampi verrattuna muiden maahanmuuttajien työttömyyteen. (Vähemmistövaltuutettu 2010, 4).

Tutkimusongelman selvittämisessä etsitään vastauksia seuraaviin kysymyksiin:

- a. Mitkä ovat paluumuuttajien työllistymismahdollisuudet Lahdessa?
- b. Mitä kehitettävä on venäjänkielisten paluumuuttajien työllistymisessä Lahden alueella

Tämän oppinäytetyön tarkoituksena on kuvata venäjänkielisten paluumuuttajien työttömyys- ja työllistymisasteet tänä päivänä ja siihen vaikuttavia tekijöitä. Lisäksi selvitetään asiakkaiden työllistymisprosessin etenemistä. Tutkimustuloksia voidaan hyödyntää myös muiden maahanmuuttajien työttömyydestä ja työllistymistä koskevista tarkasteluissa.

1.3 Tutkimusmenetelmät

Tutkimusmateriaalit kerättiin 15.6 – 22.8 2014 välisenä aikana. Kohderyhmänä Lahden alueella asuvat venäjänkieliset paluumuuttajat (työssä olevat ja työttömät), pysyvästi asuneet Suomessa yli 3 vuotta. Haastatteluun osallistui yhteensä 39 venäjänkielistä paluumuuttajaa, jotka muuttivat Suomeen vuoteen 2010 mennessä. Asiakkaita hankittiin omasta ja kavereiden verkostosta.

Raja laadullisen ja määrällisen tutkimuksen välissä on hyvin epävakaata. Kvalitatiivista ja kvantitatiivista tutkimusmenetelmiä voidaan käyttää samassa tutkimusprosessissa monella tavalla. Määrälliseen tutkimukseen voi liittyä laadullisia osia, kuten esimerkiksi avoimia kysymyksiä, samoin kuin laadullinen aineiston käsittely voidaan suorittaa kvantitatiivisen tutkimuksen menetelmiin. Kvantitatiivinen ja kvalitatiivinen tutkimukset ovat riippuvaisia toisistaan sillä tavalla, että tutkimuksen tuloksia ei yksinkertaisesti voi selittää käyttämällä vain toista menetelmää. (Kananen 2008, 29.)

Kvantitatiivinen tutkimus perustuu tietyn ilmiön kuvaamiseen ja tulkitsemiseen numeroiden avulla. (Koppa 2014). Tutkimuksen ilmiöitä selitetään sanoilla ja lauseilla, jotka saadaan avoimien kysymyksien avulla. (Kananen 2012, 31–32). Kvantitatiivisessa tutkimuksessa tiedonkeruumenetelmänä käytetään kyselylomakkeita. (Kananen 2011, 12). Strukturoidussa lomakehaastattelussa täytetään kyselylomakkeita. Lomakkeessa on valmiita kysymyksiä ja vastausvaihtoehtoja. Kysymykset esitetään peräkkäin ja samassa järjestyksessä kaikille. Haastateltavien tarkoitus on valita parhaiten sopiva vaihtoehto. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

Kvantitatiivisessa tutkimuksessa kysymyslomakkeessa voidaan käyttää monivalintakysymyksiä, asteikkokysymyksiä ja avoimia kysymyksiä. Niiden avulla kerätään yksityiskohtaisia numeraalisia tietoja. (Kananen 2010, 74.) Monivalintakysymyksissä on olemassa valmiit, numeroidut vastausvaihtoehdot, josta vastaaja merkitsee rastin tai rengastaa yhden tai useamman vaihtoehdon (Hirsijärvi ym. 2010, 198–199). Asteikkoihin eli skaaloihin perustuvissa kysymyksissä on olemassa valmiita väittämiä, joista vastaaja valitsee, kuinka

samaa tai eri mieltä hän on. Avoimissa kysymyksissä on olemassa vapaata tilaa vastausta varten kysymyksen jälkeen. (Hirsijärvi ym. 2010,195–198.)

Tämä tutkimus on sekamuotoinen, mutta perustuu kvantitatiiviseen menetelmään. Apuna käytetään kyselylomakkeita, joiden aineisto kerätään kohderyhmältä. Tutkimista varten on luotu 3-sivuinen strukturoitu kyselylomake suomen kielellä (katso Liite 1). Kyselylomakkeessa avoimien kysymyksiä lisäksi on olemassa monivalinta- ja asteikkokysymyksiä. Lomake on jaettu moniin osiin: taustatiedot, ammatillinen koulutus ja työkokemus kotimaasta, koulutus ja työhistoria Suomesta ja vaikutukset työllistymiseen. Toimeksiantaja on osallistunut lomakkeen luomiseen. Yksilöhaastatteluja sovittiin puhelimitse etukäteen. Tapaamiset suoritettiin asiakkaiden kotona tai julkisissa paikoissa kuten esim. kahviloissa. Haastattelun kesto ollut keskimäärin noin 25–30 minuuttia.

Tarvittaessa kysymykset käännettiin venäjän kielelle, täsmennettiin ja selitettiin, jotta ne ymmärrettäisiin oikein. Avointa kysymyksiä on ollut mahdollista vastata myös venäjän kielellä, mikäli suomen kielen taito ei ollut riittävä. Kyselylomakkeiden analysointi aloitettiin elokuun lopussa. Analysointi kesti useita viikkoja.

1.4 Tutkimuksen varsinaiset käsitteet

Alkukartoitus tarkoittaa maahanmuuttajien palvelutta, jossa kartoitetaan ja arvioidaan asiakkaan valmiudet kotimaasta mm. luku- ja kirjoitustaidot, suomen kielen taito, aikaisempi koulutus ja työkokemus, opiskelutaidot ja muut osaamiset. Alkukartoituksessa arvioidaan myös työllistymistoiveet ja mahdollisuudet, koulutustoiveet ja muut Suomessa. Ensimmäisenä tarpeena on tavallisesti suomen kielen koulutus. (Kotouttaminen 2014: Miten ja milloin alkukartoitus tehdään.)

Kotoutuminen tarkoittaa maahan tulleiden sopeutumista uuteen asuinpaikkaan. Kotoutumisessa maahanmuuttajat oppivat asumaan suomalaisessa yhteiskunnassa, omaksuvat uusia tietoja ja taitoja, opiskelevat suomen kieltä, saavat ammatit ja osallistuvat aktiivisesti elämänmenoon. (Sisäministeriö 2014: Kotoutuminen.)

Kotouttaminen on viranomaisten (työ- ja elinkeinoministeriön ja kuntien) yhteistyö maahanmuuttajien kotouttamisessa. Työn tavoitteena on edistää

maahanmuuttajien mahdollisimman nopeaa ja vaivatonta sopeutumista Suomessa. Viranomaiset tukevat suomen kielen opiskelua, auttavat löytämään opiskelupaikan ja työpaikan, jotta maahanmuuttajat tuntisivat itsensä yhteiskunnan jäseniksi. (Sisäministeriö 2014: Kotoutuminen.)

Kotoutumiskoulutus on suomen tai ruotsinkielen koulutus maahanmuuttajille, mikä tukee maahanmuuttajien kotoutumista Suomeen. Kotoutumiskoulutukseen kuuluu mm. luku- ja kirjoitustaidon tai muu opetus, sekä aikaisemmin saadun tutkinnon tunnistaminen ja uraohjaus, joka tehostaa maahanmuuttajien työllistymistä. (Kotouttaminen 2014: Kotoutumiskoulutus.)

Kotoutumissuunnitelma tehdään työikäiselle työttömälle tai toimeentulotuen saaneille maahanmuuttajalle Suomeen muuton jälkeen TE- toimiston tai kunnan viranomaisten kanssa. Kotoutumissuunnitelmassa määritellään palveluita ja toimenpiteitä, jotka edistävät maahanmuuttajien kotoutumista, ensisijaisesti suomen tai ruotsin kielen opinnot, ammatilliset koulutukset ja muut tarpeet. (Kotouttaminen 2014: Kotoutumissuunnitelma.)

Maahanmuuttaja on ulkomailla syntynyt henkilö, joka muuttanut Suomeen toistaiseksi tai pysyvästi. Maahanmuuttajataustainen on uuteen maahan muuttanut henkilö itse tai hänen vanhemmat. (Martikainen & Haikkola 2010, 10.)

Pakolainen on henkilö, jolle on myönnetty kansanvälistä suojelua Suomessa, koska hänen ihmisoikeuksia ei ole toteutettu kotimaassa. Pakolainen pakenee kotimaasta poliittisen, uskonnon, kansalaisuuden tai muista perusteltavista syistä. (Räty 2002, 16.)

Paluumuuttajana pidetään henkilöä, jolla on sukujuuret Suomesta, joka kuuluu Inkerin siirtoväkeen, oli ollut Suomen armeijassa toisen maailmasodan aikana itse, toinen vanhemmista tai kaksi isovanhemmasta olivat kansalaisuudelta suomalaisia. **Entiset Suomen kansalaiset** ovat syntyperäisten Suomen kansalaisten jälkeläisiä. **Inkerinsuomalaiset** ovat entisestä Neuvostoliitosta muuttaneita, jotka ovat kuuluneet Inkerin siirtoväkeen tai palvelleet Suomen armeijassa. (Maahanmuuttovirasto 2014.)

Turvapaikanhakija on henkilö, jolle on myönnetty suojelu ja oleskeluoikeus vieraassa valtiossa. (Infopankki 2014: Turvapaikanhakija?).

Vieraskielinen on henkilö, joiden äidinkieli on joku muu kuin suomi, ruotsi tai saame. (Tilastokeskus 2011).

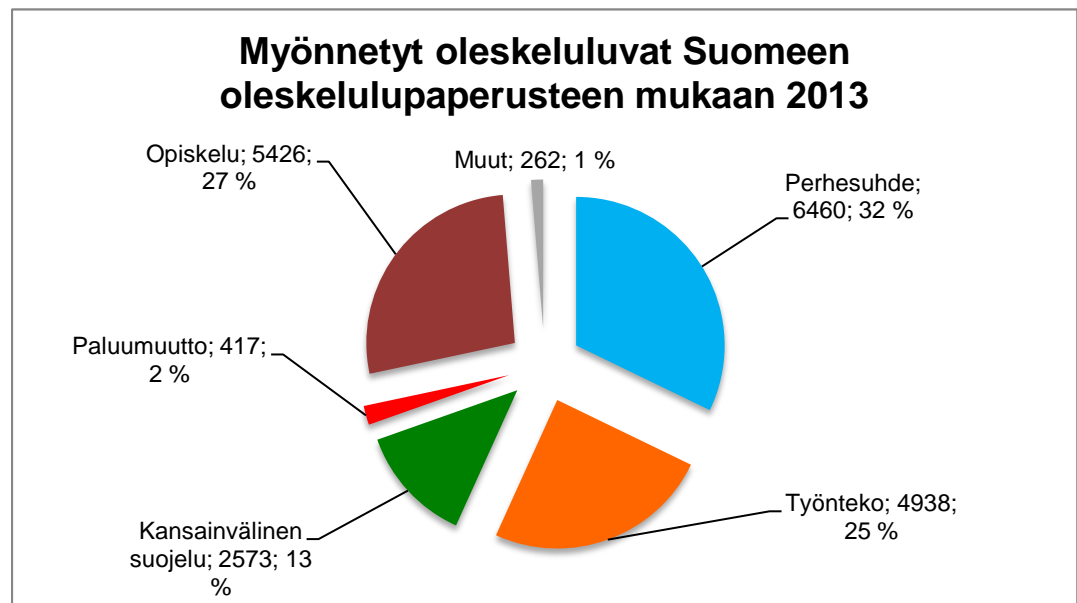
2 SUOMI MAAHANMUUTTOMAANA

2.1 Maahanmuuttajana Suomeen

Muutto maasta toiseen ehdottomasti vaikuttaa yksilöiden elämään. Maahanmuuttajien oma elämä, perheen perinteet ja sosiaaliset verkostot taas vaikuttavat yhteiskuntaan. (Martikainen & Haikkola 2013, 13.) Maahanmuuttohistoriaa on tutkittu hyvin vähän ennen 1990-lukua. Viimeisten vuosikymmenien aikana on kerätty kattavia tietoja maahanmuuttojen määrästä ja integroitumisesta. (Martikainen & Haikkola 2013, 33; 38.) Muutto uuteen paikkaan on erittäin haastava ja monimutkainen prosessi. On olemassa erilaisia kokemuksia, näkemyksiä ja toiveita maahanmuuttajien kotoutumisesta uuteen paikkaan. Joten on erittäin tärkeää saada mahdollisimman tarkkoja tietoja maahanmuuttaneiden määrästä, integroitumisesta ja kotouttamistoiminnoista Suomessa, suunnittelemassa poliittisia päätöksiä. (Martikainen & Haikkola 2013, 14.)

1990 – 2000-vuosina suurin osa, noin 60–65 % maahanmuuttajista on muuttanut Suomeen aviopuolisoina ja perheenjäseninä, 15 % pakolaisia, 10 % paluumuuttajia, 5-10 % työhön ja 5-10 % muista syistä kuten esimerkiksi opiskelijat. Vuosina 2006–2010 tulleiden syyt maahanmuuttoon perustuivat pääasiassa humanitaarisiin. Nykyään noin 90 % Suomeen muuttavista, tulee perhesuhteen-, työn- tai opiskelun perässä. (Kotouttaminen 2014: Maahanmuutto kasvaa ja monipuolistuu.) Viimeiset 10 % ovat kiintiöpakolaiset ja turvapaikanhakijat. EU-maiden kansalaisuudet eivät kuulu tilastoon, koska ne eivät tarvitse oleskelulupaa. (Martikainen & Haikkola 2013, 39).

Kuviossa 1 on esitetty myönnettyt oleskeluluvat Suomeen oleskelulupaperusteiden mukaan vuonna 2013.

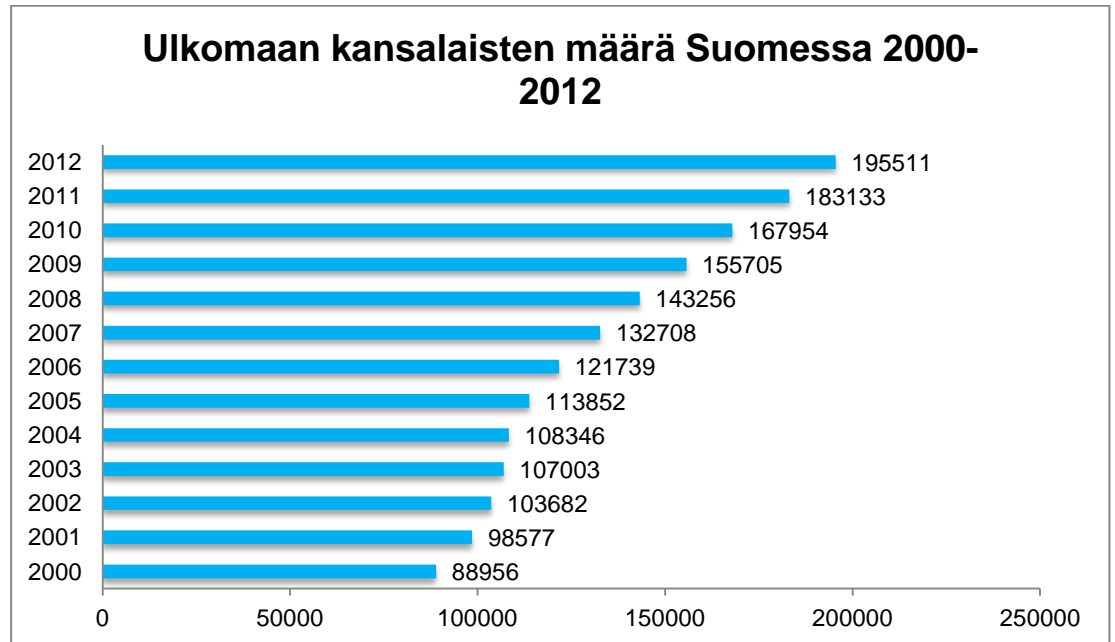
KUVIO 1. Myönnettyt oleskeluluvat oleskelulupaperusteiden mukaan 2013 (Kotouttaminen 2014: Maahanmuutto kasvaa ja monipuolistuu)

Maahanmuuttoviraston mukaan vuonna 2013 EU-ulkopuolisista maista tuleville yhteensä myönnetty 20 076 lupaa. Niistä oleskelulupia myönnettiin 17 503 henkilölle, turvapaikan- tai oleskeluluvan – hakijoista, 1 827 henkilölle ja kiintiöpakolaishakijoista 746 henkilölle. ”Muu peruste” sisältää mm. adoptio, au pair ja ihmiskaupan uhrin oleskelulupa (Kotouttaminen 2014.)

2.2 Maahanmuuttajien määrät Suomessa

Vuoden 2012 lopussa ulkomaalaisten määrää Suomessa on ollut noin 3,6 %, mikä vastaa 195 511 henkilöä koko maan väestöstä. Vieraskielisten määrä samana aikana on ollut 266 949 henkilöä (muuta kieltä kuin suomea, ruotsia tai saamea äidinkieltään puhuvat henkilöt) joka on 4,9 prosenttia koko maan väestöstä. (Eronen, Härmälä, Karikallio, Karinen, Kosunen, Laamanen & Lahtinen 2014, 12.)

Kuviossa 2 on esitetty ulkomaalaisten määrät Suomessa koko Suomen väestöstä 2000 – 2012-luvulla.

KUVIO 2. Ulkomaan kansalaisten määrä 2000 – 2012 (Miettinen & Pelkojen 2014)

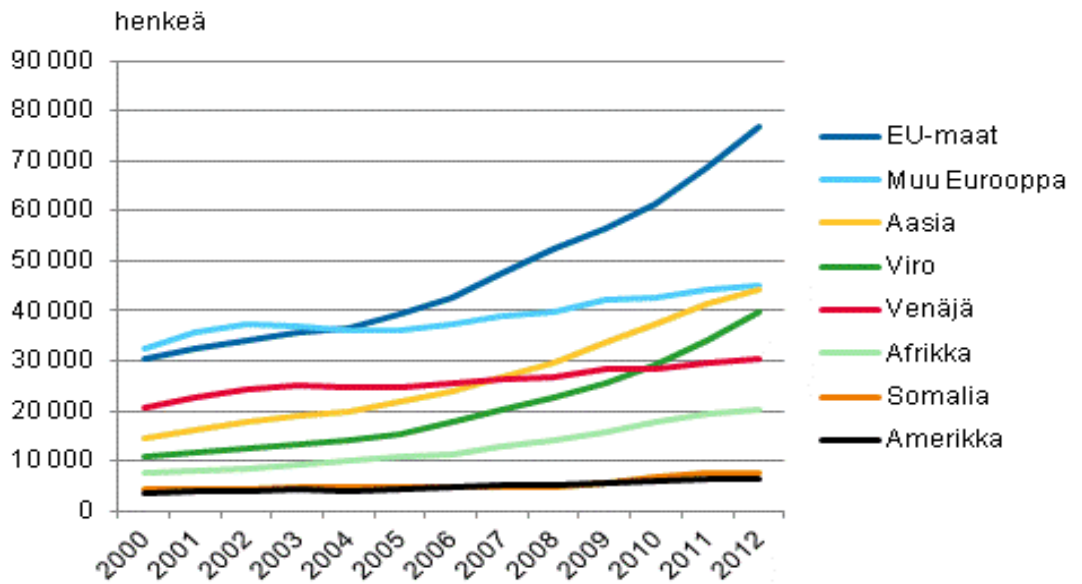
Luku kuvaa Suomessa vakituisesti asuvia ulkomaalaisia. Tilasto ei sisällä Suomen kansalaisuuden saaneita eikä turvapaikanhakijoita. (Sisäasianministeriö 2012: Maahanmuuton vuosikatsaus 2012, 4). Liitteessä 2 on esitetty ulkomaalaisten määrä prosentti muodossa Suomessa 2000–2012 luvulla vuosittain.

2.2.1 Maahanmuuttajaryhmät lähtömaiden mukaan

Maahanmuutto Suomeen on suhteellisen uusi ilmiö. Ensimmäiset siirtoaallot tapahtuivat Suomen ja Ruotsin välillä sotien jälkeen. 1990-luvulla muuttovirta Suomeen on huomattavasti vilkastunut. Maahan muutti pääasiassa inkeriläisiä paluumuuttajia entisestä Neuvostoliitosta ja pakolaisia Somaliasta. EU-alueen laajentuminen on helpottanut ja lisännyt maahanmuuttoa Suomeen EU maista, erityisesti Virossa. Myös Aasiasta tulevien maahanmuuttajien virta on kasvanut. 2007–2008 vuosina Suomeen on muuttanut ennätysmäärä maahanmuuttajia ulkomailta. (Tilastokeskus 2011.)

2000-luvulla ulkomaankansalaisten määrä on Suomessa kasvanut 77 000 henkilöllä. Suurin osa muuttaneista tulee Euroopan maista, Suomeen muutetaan myös muistakin maista. (Tilastokeskus 2014).

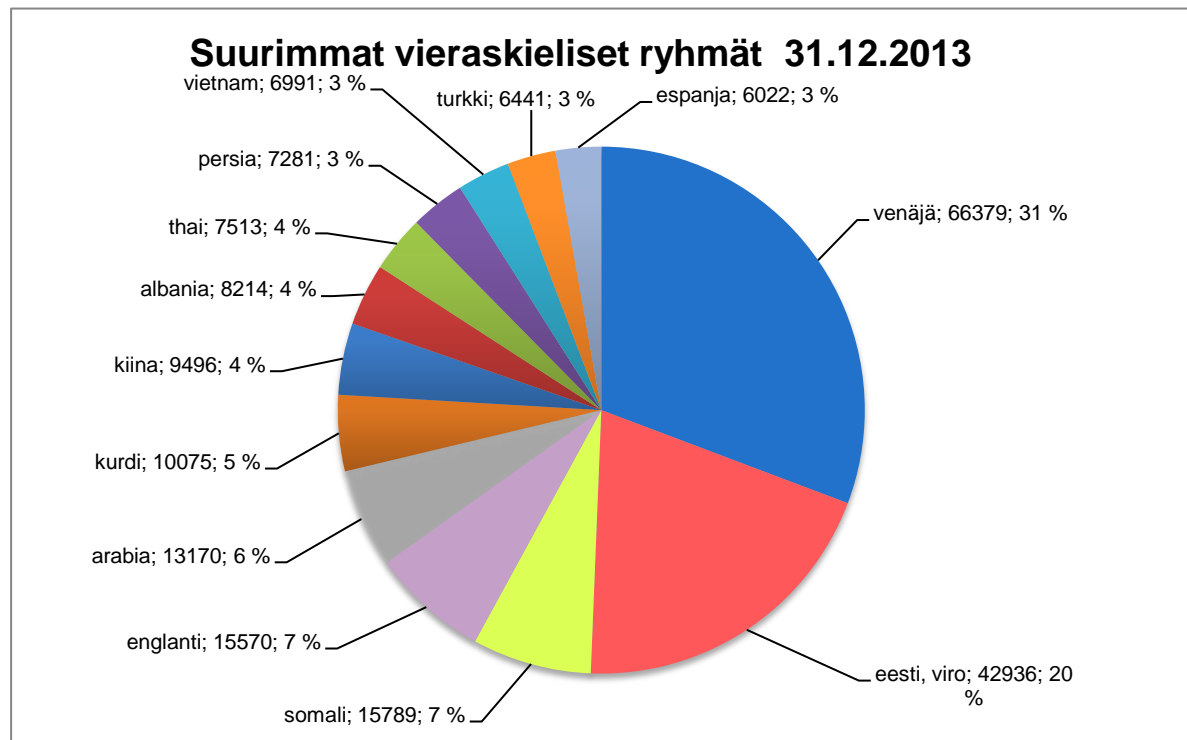
Kuviossa 3 on esitetty maahanmuuttajien virrat Suomeen lähtömaiden mukaan 2000 – 2012 luvulla

KUVIO 3. Eri maanosien kansalaisia Suomessa 2000–2012 luvulla (Tilastokeskus 2014: Maahanmuuttajaväestö lähes kymmenkertaistunut 20 vuodessa)

Vuonna 2010, 65 % maahanmuuttajista on peräisin Euroopan maista, 20 % Aasiasta, 9 % Afrikasta ja 7 % muualta. Suurimmat merkittävät maahanmuuttajaryhmät ovat entisen Neuvostoliiton (Venäjä ja Viro), sekä Ruotsin alueelta muuttaneet. Muista maahanmuuttajaryhmistä suurimmat ovat aasialaisia (Intia, Irak Kiina, Thaimaa), afrikkalaisia (Somalia) ja eurooppalaisia (entinen Jugoslavia, Saksa, Turkki) (Martikainen & Haikkola 2013, 38.)

Kuviossa 4 on esitetty suurimmat vieraskieliset ryhmät Suomessa vuoden 2013 lopussa

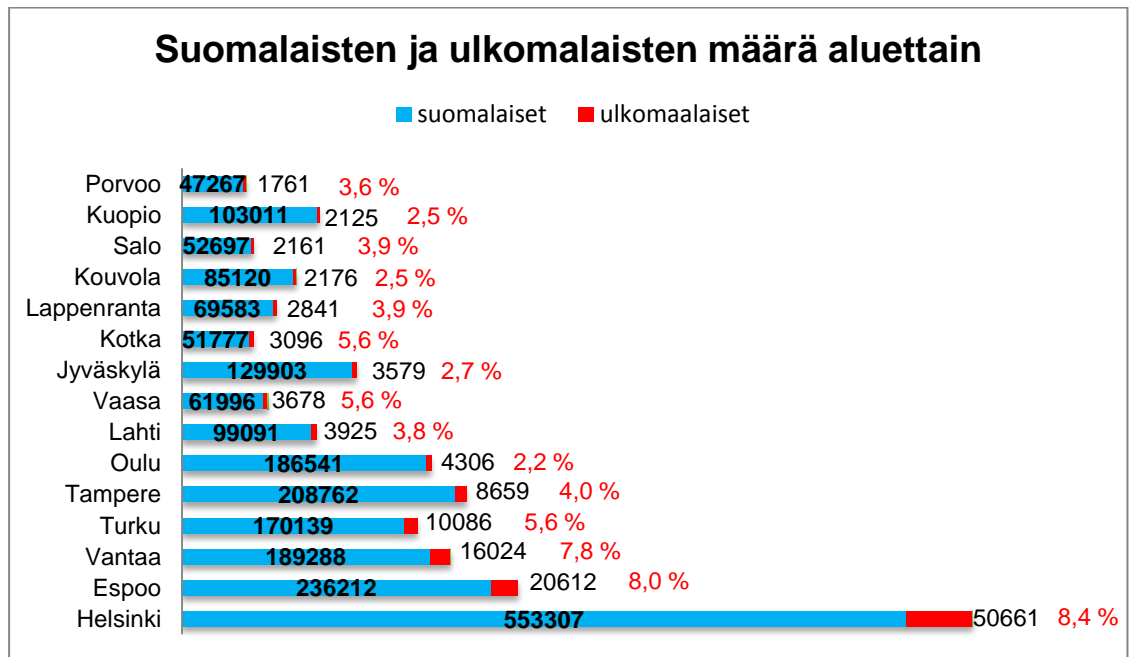
KUVIO 4. Väkiluku äidinkielen mukaan vuoden 2013 lopussa, suurimmat vieraskieliset ryhmät (Tilastokeskus 2014: Suurimmat vieraskieliset ryhmät 2013)

Vuoden 2013 aikana vieraskielisten määrä kasvoi 90 % koko Suomen väkiluvun kasvusta, eli 22 119 henkilöllä. Suurin vieraskielisten ryhmä eli 31 % mikä on 66 379 henkilöä, ovat äidinkieleltään venäjää puhuvat. (Tilastokeskus 2014: Väestörakenne 2013, 2.) Merkittävä osa maahanmuuttajien väestöstä asuu pääkaupunginseudulla sekä muissa suurissa kaupungeissa. (Martikainen & Haikkola 2013, 40).

2.2.2 Ulkomaalaisten määrä alueittain

Vuoden 2012 tilaston mukaan suurimmissa kaupungeissa asuu 65 prosenttia ulkomaalaisesta väestöstä, josta 8,4 prosenttia asuu Helsingissä ja pääkaupunkiseudulla 15,8 prosenttia. (Miettinen & Pelkonen 2014). 13,5 prosenttia asuu Ahvenanmaalla, missä valtaosa muuttuneista on Ruotsista. Merkittävä osa venäjänkielisistä asuu Itä-Suomessa, erityisesti Lappeenrannan seudulla. (Martikainen & Haikkola 2013.)

Kuviossa 5 on esitetty suomalaisten ja ulkomaalaisten määrät alueittain ja maahanmuuttajien määrä prosentteina koko kaupungin asukaista vuonna 2012

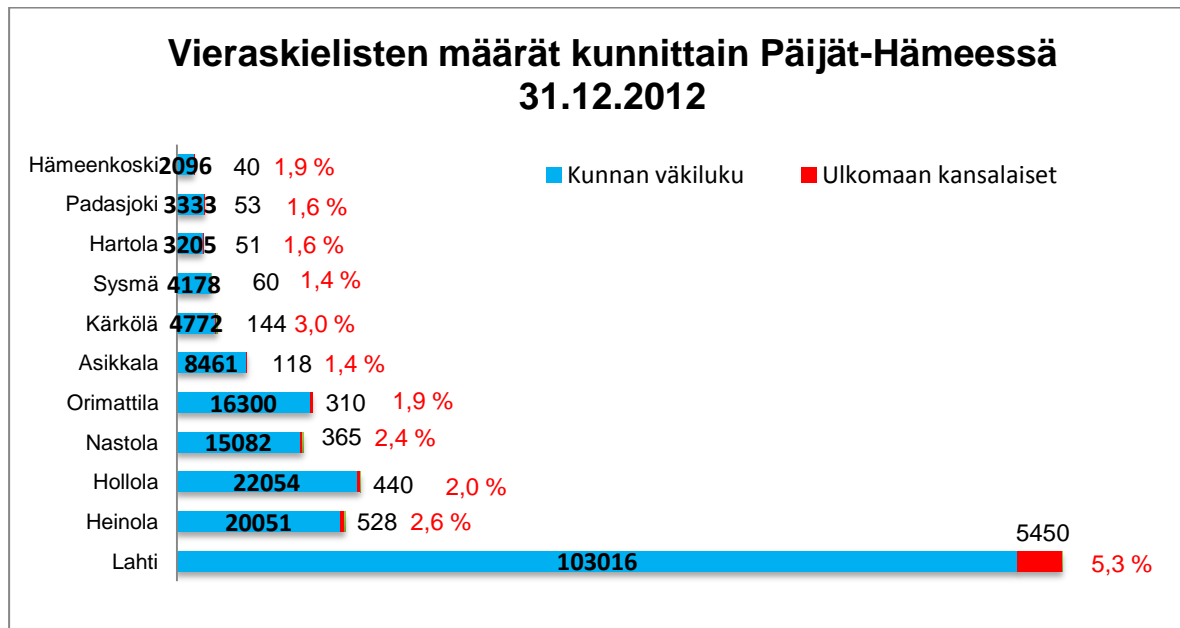
KUVIO 5. Suomalaisten ja ulkomaalaisten määrät alueittain Suomessa 2012 (Sisäasianministeriö 2012: Maanahomuuutto vuosikatsaus 2012, 7)

Tilastokeskuksen väestörakennetilaston mukaan, joulukuussa 2013 Suomen virallinen väkiluku oli 5 451 270 henkilöä, josta vieraskieliset oli 5,3 % väestöstä eli 289 068 henkilöä. Venäjää äidinkielenään puhuvia 66 379 henkilöä, vironkielisiä 42 936 henkilöä, somalinkielisiä 15789 henkilöä, englanninkielisiä 15570 henkilöä ja arabiankielisiä 13170 henkilöä. (Tilastokeskus 2014: Vuoden 2013 väkiluvun kasvusta vieraskielisten osuus 90 prosenttia.)

2.3 Maahanmuuttajien määrä Päijät-Hämeessä

Vuoteen 1990 asti Päijät-Hämeessä asui alle 700 ulkomaan kansalaista, jotka edustivat yli 100 kansalaisuutta. Vuodesta 1990 lähtien maahanmuuttajien määrä on kasvanut voimakkaasti. (Päijät-Hämeen maahanmuuttopoliittinen ohjelma 2010 – 2015. Seurantaraportti, 17.)

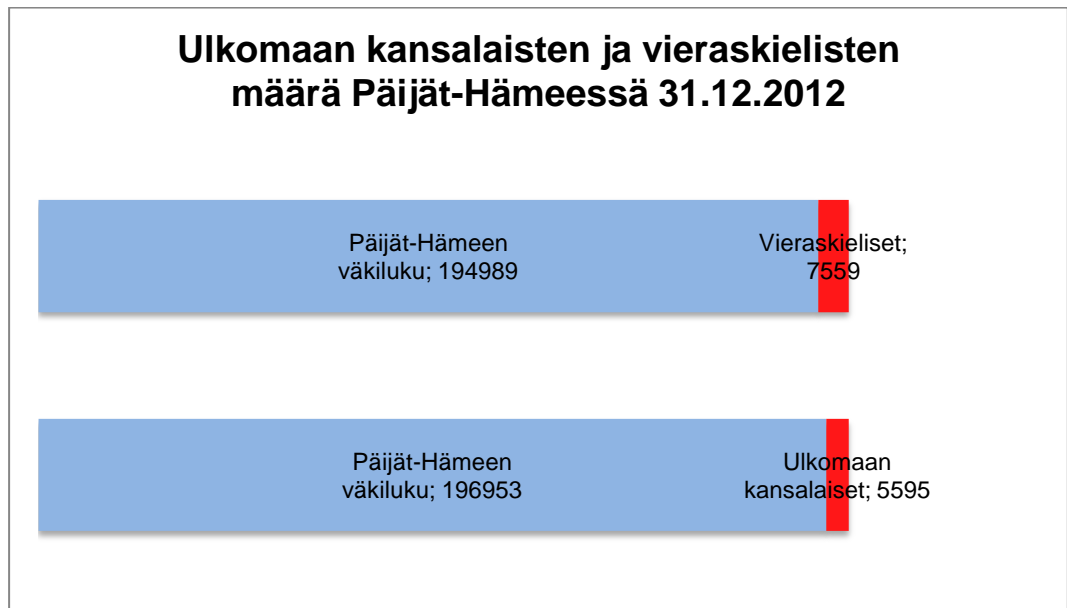
Kuviossa 6 on esitetty vieraskielisten maahanmuuttajien määrät Päijät-Hämeen kunnassa alueittain 31.12.2012

KUVIO 6. Vieraskielisten kansalaisten määrät kunnittain Päijät-Hämeessä vuonna 2012 lopussa (Päijät-Hämeen maahanmuuttopoliittinen ohjelma 2010 – 2015. Seurantaraportti, 18–19.)

Maahanmuuttajien määrät eri kunnissa Päijät-Hämeen alueella vaihtelevat merkittävästi. Se johtuu siitä, että monissa kunnissa kuntakohtainen kotoutumisohjelma puuttuu kokonaan tai ei vastaa nykyiseen toimintaympäristöön. Vuonna 2012 Päijät-Hämeen väkiluku yhteensä on ollut 202 548 asukasta. Niistä ulkomaalaisia on ollut 5 595 henkilöä, eli 2,8 % koko väestöstä ja vieraskielisten määrä on ollut 7 559 asukasta eli 3,7 % koko väestöstä (Päijät-Hämeen maahanmuuttopoliittinen ohjelma 2010 – 2015. Seurantaraportti, 17.)

Kuviossa 7 on esitetty vieraskielisten ja ulkomaalaisten määrät Päijät-Hämeessä vuonna 2012.

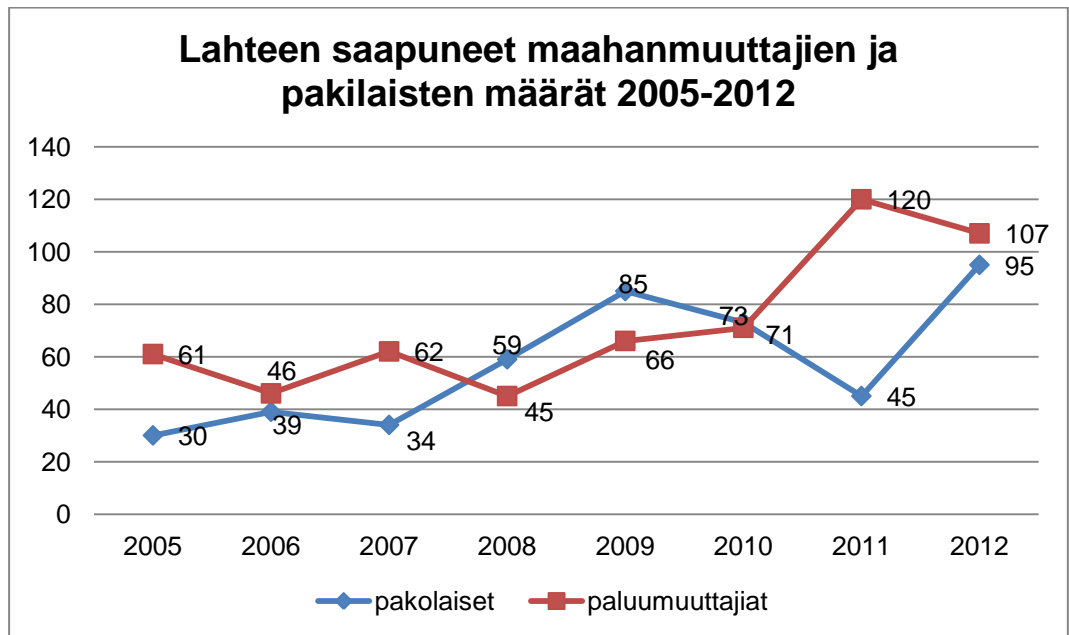

KUVIO 7. Vieraskielisten ja ulkomaalaisten määrät Päijät-Hämeessä vuoden 2012 lopussa (Päijät-Hämeen maahanmuuttopoliittinen ohjelma 2010 – 2015. Seurantaraportti, 18–19)

Vuodesta 2003 lähtien vieraskielisen väestön määrä Suomessa on ollut korkeampi kuin ulkomaalaisen. Tämä liittyy kaksoiskansalaisuuslakiin, joka on tullut voimaan kesäkuussa 2003. Henkilö, jolla on jokin muun kuin Suomen maan kansalaisuus, joka myöhemmin saa Suomen kansalaisuuden, ei kuulu jatkossa ulkomaan kansalaisten tilastoon. Hän kuitenkin kuuluu vieraskielisten tilastoon, koska hänen äidinkieltensä on jokin muu kuin suomi, ruotsi tai saame. (Päijät-Hämeen maahanmuuttopoliittinen ohjelma 2010 – 2015. Seurantaraportti, 17.)

Päijät-Hämeen alueelle muuttaa kiintiöpakolaisia, turvapaikanhakijoita ja paluumuuttajia. Vuosittain Lahden kaupunki vastaanottaa 20 kiintiöpakolaista vastaanottosopimuksen mukaan. Sopimus on tullut voimaan vuonna 1989 ja nykyään on toistaiseksi voimassa oleva. Turvapaikanhakijoita saapuu paljon enemmän kuin pakolaisia, mm. vastaanottokeskuksista ja suuri osa vapaaehtoisesti muista kunnista. Paluumuuttajia saapuu noin 100 henkilöä vuodessa. (Päijät-Hämeen maahanmuuttopoliittinen ohjelma 2010 – 2015. Seurantaraportti, 18–21.)

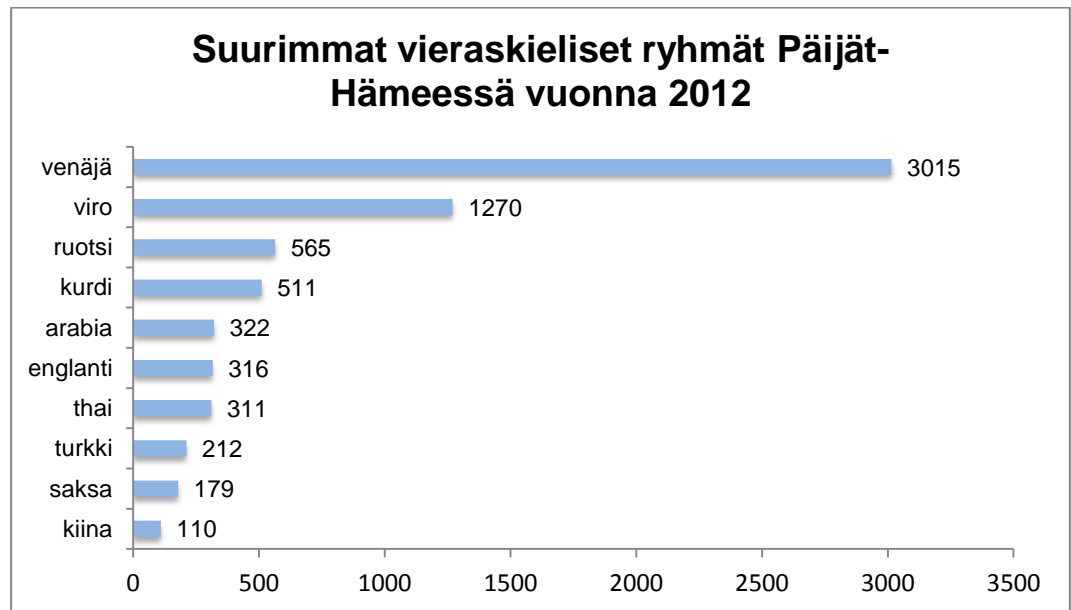
Kuviossa 8 on esitetty Lahteen saapuneiden pakolaisten maahanmuuttajien ja inkerinsuomalaisten paluumuuttajien määrät vuosina 2005 – 2012

KUVIO 8. Lahteen saapuneet paluumuuttajat ja pakolaiset vuosina 2005–2012 (Päijät-Hämeen maahanmuuttopoliittinen ohjelma 2010 – 2015. Seurantaraportti, 21–22.)

Vuonna 2008 Päijät-Hämeen alueella käytettiin 79 eri äidinkieltä, vuonna 2012 noin 85. 1990-luvulla suurimmat vieraskieliset ryhmät olivat englantia ja saksaa, vuonna 2012 venäjä ja viro. (Päijät-Hämeen maahanmuuttopoliittinen ohjelma 2010 – 2015. Seurantaraportti, 17.)

Kuviossa 9 on esitetty suurimmat vieraskieliset ryhmät Päijät-Hämeen alueella vuonna 2012

KUVIO 9. Suurimmat vieraskieliset ryhmät Päijät-Hämeessä vuonna 2012 (Päijät-Hämeen maahanmuuttopoliittinen ohjelma 2010 – 2015. Seurantaraportti, 66)

2000-luvulla maahanmuuttoprosessi on yleistynyt ja helpottunut, varsinkin Euroopan alueella. Suomessa maahan muuttaneiden väestön rakenne on laajentunut ja moninaistunut. EU:n sisällä maahanmuutto ei edellyttänyt enää oleskelulupaa. Oleskelulupia Euroopan aluetta varten tarvitsivat vain kolmannen maan kansalaiset. Kuitenkin Päijät-Hämeen maahanmuuttajien tilastolliset tiedot eroavat hieman valtakunnallisista, koska iso määrä paluumuuttajia entisestä Neuvostoliitosta on muuttanut tänne. (Päijät-Hämeen maahanmuuttopoliittinen ohjelma 2010 – 2015. Seurantaraportti, 18.)

3 SUOMEEN PALUUMUUTTAJANA

3.1 Inkerinmaa ja Inkeri-kansa

Sanalla ”Inkeri” on useita eri merkityksiä. Se tarkoittaa sekä aluetta, että kyseisellä alueella asuvaa kansaa. Sen käänös on ”ihana maa”. Venäläisen tutkijan Andrei Sjögrenin mukaan sana ”Inkeri” on vielä vanhempi ja on saanut nimensä Inkerinmaan läpi virtaavan Inkeri-joen mukaan. (Dmitriev 2003.) Inkerinmaa on saanut nimensä vasta vuonna 1019, jolloin Novgorodin ruhtinas Jaroslaw Viisas otti vaimokseen ruotsalaisen kuninkaan Olof Sketkonungin tyttären nimeltään Inkeri. Häälahjaksi Jaroslaw lahjoitti tulevalle vaimolleen 15000 neliökilometrin kokoisen maa-alueen Narva-joen ja Laatokan järven välistä. Siitä lähtien maata on kutsuttu venäläisen ruhtinaan vaimon nimen mukaisesti Inkerinmaa. (Nesterov 2008.)

Inkeriläiset ovat 1600-luvulla Suomenlahden alueelta muuttaneiden savolaisten ja karjalaisten jälkeläisiä. Luoteis-Venäjällä sijaitseva Inkerinmaa siirtyi Suomen hallintoon vuonna 1617. (Dmitriev 2003.) Inkerinsuomalaisten historia on alkanut vuonna 1617 Stolbovan rauhan jälkeen. Inkerinmaan alueella puhuttiin suomea. Kansa kuului evankeliseen uskontoon. Alueen sijainti on tarjonnut sekä ruotsalaisille, että venäläisille hyvän mahdollisuuden järjestää siellä ryöstöretkiä. Vuonna 1617 Venäjän kuningas joutui luopumaan Inkerinmaasta valtion sisäisten ongelmien takia jonka jälkeen Inkerinmaa siirtyi Ruotsin hallintoon. Vuosina 1700–1721 Pohjasodan seurauksena Inkerinmaa liitettiin takaisin Venäjään. Vuonna 1703 alkoi tulevan pääkaupungin ”Pietarin” rakentaminen. Suomalaisilla, jotka elivät Pietarin lähialueella, syntyi hyvä mahdollisuus harjoittaa maataloutta. Vuonna 1920 alueella on asunut 130 000 suomalaista. 1920-luvulla suomalainen kansa, kieli ja uskonto ovat tulleet vainotuiksi. 1930-luvulla alkoi inkerinsuomalaisten tuhoaminen. Yhteensä viiden vuoden aikana Inkerinmaasta lähetettiin Siperiaan yli 50 000 ihmistä. (Nesterov 2008.)

Toisen maailmansodan aikana vähintään 30 000 inkeriläistä on jäänyt Leningradin piiritykseen, josta suurin osa kuoli nälkään ja kylmään. Yli 60 000 inkeriläistä joutui asumaan saksalaisten miehityksen alaisina. Saksalais-suomalaisten neuvottelujen seurauksena, inkeriläiset saivat mahdollisuuden siirtyä

vakioasuinpaikalle Suomeen. Kolmessa erässä Suomeen oli evakuoitu 62 848 inkeriläistä. Syyskuussa 1944 suomalais-venäläisen sopimuksen sotatoimien lopettamisesta seurauksena, aikaisemmin Neuvostoliiton alueelta evakuoidut inkeriläiset oli lähetettävä takaisin Neuvostoliittoon. Näin olleen Suomi karkotti 55 000 inkeriläistä. Inkeriläiset saivat luvan palata Karjalan-alueelle Inkerinmaahan vasta vuonna 1956. (Dmitriev 2003.)

Inkerinmaa eli Ingermanlandija ei ole hallinnollinen yksikkö jo lähes kolme sataa vuotta. Vuodesta 1710 lähtien Inkerinmaan virallinen nimi on ollut Sankt-Peterburgin lääni, 1927 lähtien Leningraadin alue ja nykyaikana Pietarin alue. (Dmitriev 2003.) 2010 Venäjän väestölaskennan mukaan, nykyään Venäjällä asuu 20 300 suomalaista ja 441 inkeriläistä. (Wikipedia 2014).

Inkerinsuomalaisten tilanne Suomessa nousi julkisuuteen keväällä 1990. Suomen presidentti Mauno Koivisto julkaisi haastattelulausunnon, jonka mukaan inkerinsuomalaisia pidetään paluumuuttajina. Lausunto antoi kimmokkeen päätöksille, joiden perusteella varsinainen paluumuutto pääsi käynnistymään. (Helsingin Sanomat 2000.)

1990-luvun alussa inkerinsuomalaisten paluumuutto toteutettiin voimassa olevan ulkomaalaislain mukaan. Paluumuuttajien lainsäädännön kehityksestä on tullut tarve vuonna 1992, kun oleskelulupia haettiin ennen Suomeen muuttoa. (Lausunto hallituksenesityksestä ulkomaalaislain muuttamiseksi koskien inkerinsuomalaisten paluumuuttojärjestelmää 2010, 2 – 3.) Lausunto hallituksen esityksestä ulkomaalaislain muuttamiseksi koskien inkerinsuomalaisten paluumuuttojärjestelmää on esitetty liitteessä 3.

3.2 Ulkomaalaisten lainsäädäntö ja sen kehitys

Vuodesta 1990 kauden aloittaneen Suomen presidentin Mauno Koiviston lausunnon mukaan, inkerinsuomalaisia verrattiin paluumuuttajiksi ja käynnistettiin paluumuutto prosessi. Vuodesta 1992 paluumuuttajia koskeva lainsäädäntöä on kehitetty useita kertoja. Vuonna 1992 oleskeluluvan myöntämiseen edellytyksenä oli määritelty että hakija itse, yksi hänen vanhemmistaan tai isovanhemmistaan kansalaisuudeltaan on suomalainen.

Vuonna 1996 oleskeluluvan myöntämiseen edellytykset ovat tiukentuneet sillä tavalla, että hakija itse, toinen hänen vanhemmistaan tai kaksi hänen isovanhemmistaan on merkitty suomalaiseksi. Lisäksi hakijan oli osallistuttava suomen kielivalmennukseen ennen muuttoa ja ilmoittaa muuttavansa Suomeen pysyvästi. Suomalaiset juuret oli todistettava alkuperäisin asiaperin. Vuodesta 2003 edellytykseksi vaadittiin suomen tai ruotsin kielen taitoja, paitsi Inkerin siirtoväkeä vuosina 1943–1944 ja Suomen armeijassa olevia henkilöitä. Lisäksi oleskeluluvan myöntämiseksi oli esitettävä vuokrasopimus käytössä olevasta asunnosta. Vuonna 2004 ulkomaalaislain kokonaisuudistuksessa tiukennettiin kielikokeen vaatimukset. Vuonna 2011 määriteltiin paluumuuttajaksi ilmoittamisen ajat. (Lausunto hallituksen esityksestä ulkomaalaislain muuttamiseksi koskien inkerinsuomalaisten paluumuuttojärjestelmää 2010, 2 – 3.) Katso liite 3.

Inkerinsuomalaista paluumuuttajia koskeva lainsäädännön kehitys on esitetty taulukossa 1.

TAULUKKO 1. Inkerinsuomalaista paluumuuttajia koskeva lainsäädäntö ja sen kehitys.

Laki	Muutos
Ulkomaalaislaki 378/1991	Inkerinsuomalaisten paluumuutto on käynnistetty voimassa olevan ulkomaalaislain mukaan kun yleinen paluumuutto
HE 293/1992	Edellytykset oleskeluluvan myöntämiseen: hakija itse, yksi hänen vanhemmistaan tai yksi neljästä isovanhemmistaan on suomalainen kansalaisuudeltaan.
Ulkomaalaislaki 511/1996	Edellytykset oleskeluluvan myöntämiseen: hakija itse, yksi hänen vanhemmistaan tai kaksi isovanhemmistaan on merkitty suomalaiseksi. Hakijan on osallistuttava suomen kielen valmennukseen, on ilmoitettava muuttamisesta Suomeen asumaan pysyvästi.
HE 28/2003	Edellytyksiin oleskeluluvan myöntämiseen: on esitettävä todistus suomen tai ruotsin kielen taidosta (ei koske toisen

	maailmasodan aikana 1943–1944 Suomen armeijassa olevia ja Inkerin siirtoväkeä), ja vuokrasopimus käytössä olevassa asunnosta.
Ulkomaalaislaki 301/2004	Ulkomaalaislain kokonaisuudistus. Tiukennettiin suomen kielen taidon ja kokeen perusteet.
Ulkomaalaislaki 57/2011	Suomen armeijassa palvelleet ja Inkerin siirtoväkihenkilöt voivat muuttaa Suomeen ilman määräaika. Paluumuuttajaksi oli ilmoitettava viimeistään 1.7.2011, oleskelulupa on haettava viimeistään 1.7.2016.

Ajan kuluessa inkerinsuomalaisten paluumuuttajien lainsäädännössä on tapahtunut useita muutoksia. Oleskeluluvan myöntämisen säännöt ja vaatimukset ovat täsmentyneet ja tiukentuneet. Viimeisessä ulkomaanlaissa ovat määritellyt rajat paluumuuttoon Suomeen. Paluumuutto päättyy 1.7.2016. Maahanmuuttoviraston arvion mukaan kesällä 2013 paluumuuttojonossa on noin 3000 inkerinsuomalaista (Paananen 2013.)

Ulkomaalaislaki vuodesta 1991 lähtien ja sen uudistukset ovat esitetty liitteessä 4.

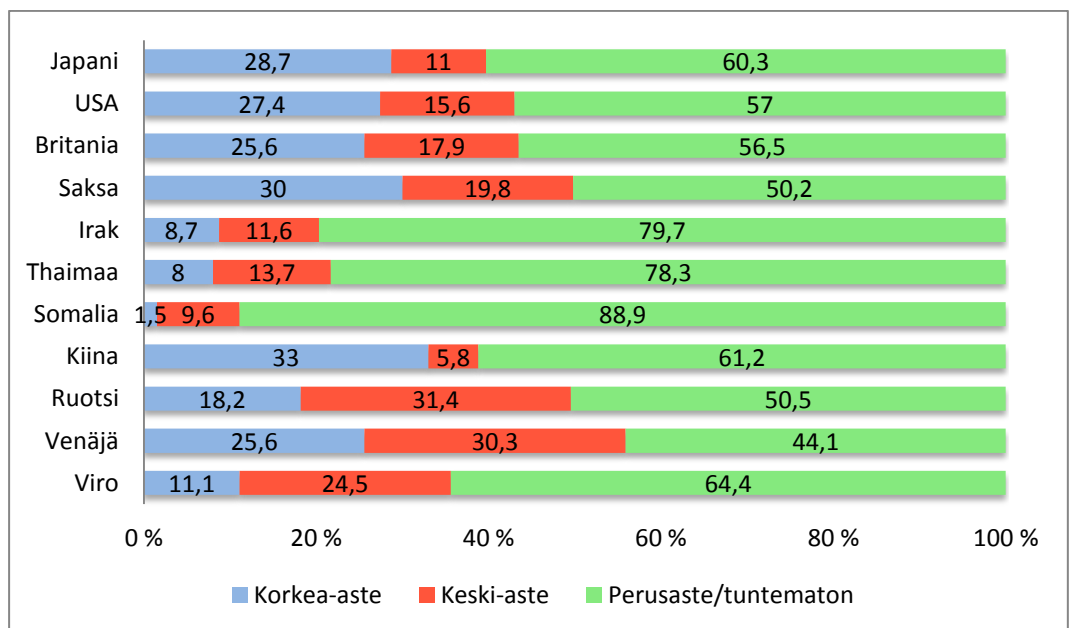
4 MAAHANMUUTTAJIEN KOULUTUS JA TYÖLLISTYMINEN

”Suomeen muualta muuttaneen tie työelämään on kuin esterata” (Hetemaj 2012).

4.1 Maahanmuuttajien koulutus kotimaasta

Suomeen muuttaneiden maahanmuuttajien koulutustausta kotimaasta on hyvin erilainen. Joukossa on sekä korkeakoulutettuja maistereita, että jopa lukutaidottomia. Tästä johtuen jokainen tarvitsee erilaista kotoutumis- ja koulutusohjelmaa. (Vihreä De Grönä 2014.) Kuitenkin suurin osa maahanmuuttajista on varsin hyvin koulutettu kotimaassa. Vuoden 2006 tilaston mukaan korkeakoulutettuja maahanmuuttajia on ollut 23 prosenttia, keski-asteen koulutettuja 29 prosenttia ja perusasteen koulutettuja 30 prosenttia. (Eronen ym. 2014, 16.)

Kuviossa 10 on esitetty eri maiden työikäisten ulkomaan kansalaisten koulutusasteet vuonna 2010.

KUVIO 10. Työikäisen (15–64-vuotiaat) maahanmuuttajaväestön koulutus kansalaisuuden mukaan 2010 (Tilastokeskus: Ulkomaalaiset ja siirtolaisuus 2011, 48)

Tilastokeskuksen tutkintorekisterin mukaan eniten korkeakoulutettuja maahanmuuttajia muuttaa Kiinasta, Ranskasta ja Saksasta, yli 30 prosenttia. Ruotsista, Venäjältä ja entisen Bosnia-Hertsegovinasta korkeakoulutettuja on noin kolmas osa. Vähiten korkeakoulututkintoja suoritetaan Somaliassa, Afganistanissa ja Turkissa. Kuitenkin saamat tiedot eivät ole täysin luotettavia, koska ”tuntematon” luokka, joka sisältää perusasteen koulutuksen ja tuntemattomat tutkinnot, on hyvin suuri. (Tilastikeskus 2012: Ulkomaalaiset ja siirtolaisuus 2011, 48.)

4.2 Maahanmuuttajien koulutusmahdollisuudet Suomessa

4.2.1 Kotoutumiskoulutus maahanmuuttajille

Sana ”kotouttaminen” ilmestyi suomen kieleen 1990-luvun alussa ja on ”integraatio” sanan vastineena. Laki maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta on tullut voimaan huhtikuussa 1999, ja se on uudistettu vuonna 2011. Kotouttamislaissa on esitetty niin sanotut kotouttamistoimenpiteet, joiden avulla maahanmuuttaja asetetaan uuteen paikkakuntaan. (Eronen ym. 2014, 15.) Kotoutumisesta ja siihen liittyvistä valmisteluista vastaa Työ- ja elinkeinoministeriö. Kotoutumisen tavoitteina ovat mm. maahanmuuttajien ja niiden perheiden tukeminen kotoutumiseen, suomen tai ruotsin kielen koulutukselle pääsyn edistäminen ja työllistyminen työmarkkinoille. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2014: Maahanmuuttajien kotouttaminen.)

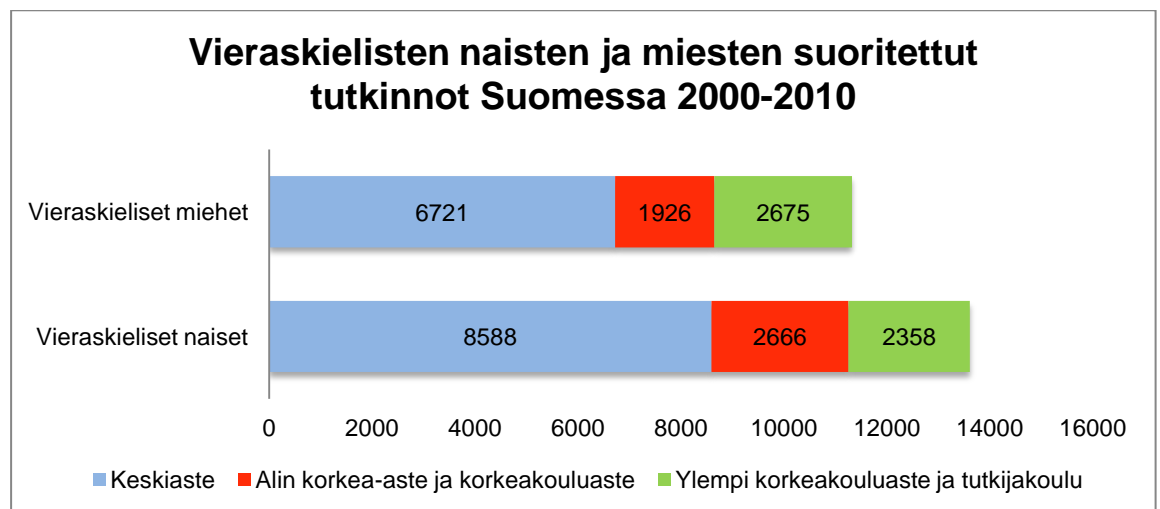
Alkukartoitus ja kotoutumissuunnitelma edistävät kotoutumisprosessia. Alkukartoituksesta ja kotoutumissuunnitelmasta vastaavat TE- toimisto tai kunta. Kartoitus ja suunnitelma tehdään työttömille tai toimeentulotuen saaneille Suomeen muuton jälkeen. Alkukartoituksessa arvioidaan asiakkaan koulutus ja työkokemuspohjat kotimaasta, työllistymismahdollisuudet tulevaisuuteen, sekä suomen tai ruotsin kielen taidot. Kotoutumissuunnitelma tehdään alkukartoituksen pohjalta, jossa työllistymistä edistävät toimenpiteet, ensisijaisesti suomen kielen kotoutumiskoulutukset. Kotoutumissuunnitelman kesto vaihtelee tarvittaessa, mutta kestää enintään kolme vuotta. Kotoutumiskoulutuksia pitävät työ ja

elinkeinotoimistot, kunnat ja erilaiset opistot. Kouluissa suomen tai ruotsin kielten lisäksi opiskellaan myös suomalaista kulttuuria ja työelämää. (Infopankki 2014: Kotoutuminen Suomeen.) Liitteessä 5 on esitetty kotoutumiskoulutuksen järjestelmä Lahdesta.

Kotoutumiskoulutuksen tavoitteena on saada suomen tai ruotsin kielen B1.1 peruskielitaito. Sillä taidolla opiskelijan pitäisi pärjätä suomen tai ruotsin kielellä arkielämässä, työssä tai koulutuksessa. (Kotouttaminen 2014: Kielelliset tavoitteet.) Liitteessä 6 on esitetty kielitaitojen tasojen kuvausasteikko.

4.2.2 Maahanmuuttajien Suomessa suoritetut tutkinnot

Vieraskielisestä väestöstä noin 10 prosenttia ovat suorittaneet tutkinnon Suomessa. 2000-luvulla maahanmuuttajat suorittivat noin 25 000 tutkintoa, miehet noin 11 000 ja naiset noin 14 000. Lähes 6 000 tutkintoa kuuluu venäjänkielisille naisille. Nykyään vuosittain vieraskieliset suorittavat noin 4 000 tutkintoa. (Myrskylä & Pyykkönen 2014, 33.) Kuvio 11 esittää vieraskielisten naisten ja miesten suoritetut tutkinnot Suomessa 2000 – 2010 luvulla.

KUVIO 11. Vieraskielisten naisten ja miesten suoritetut tutkinnot Suomessa 2000 – 2010 luvulla (Myrskylä & Pyykkönen 2014, 33)

Vuonna 2011 noin 18 600 ulkomaantaustaista opiskelijaa hakivat erilaisiin oppilaitoksiin Suomessa, josta EU-maista on 5 300, muuta Euroopasta 4 600 ja

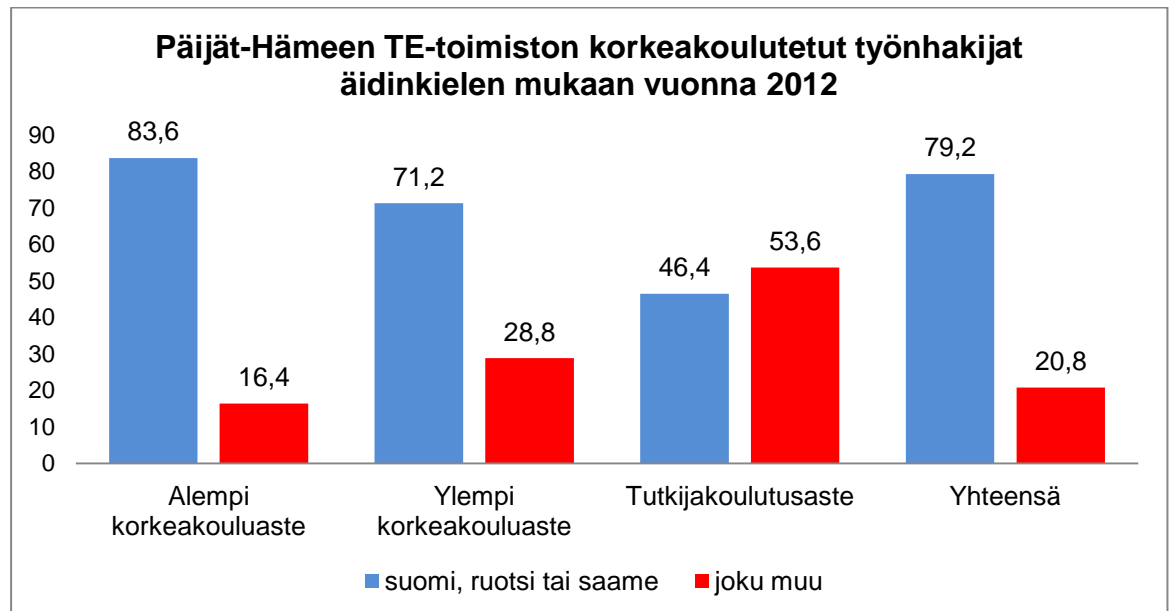
muista maista 8700. Noin puolet näistä opiskelijoista eli 9 100 olivat töissä samanaikaisesti, suurin osa niistä oli naisia. (Myrskylä & Pyykkönen 2014, 35.)

4.2.3 Maahanmuuttajien koulutukset Päijät-Hämeessä

Tilastoa korkeakoulutettujen maahanmuuttajien määrästä Lahdessa ja Päijät-Hämeessä ei valitettavasti ole olemassa. Käytössäni olevat tilastot esittävät maahanmuuttajien määrää Lahdessa ja Päijät-Hämeen TE- toimiston korkeakoulutettujen maahanmuuttajataustaisten työnhakijoiden määrä. (Vainikainen 2013, 5.)

Vuonna 2011 Lahdessa on ollut 3 369 työkäistä maahanmuuttajaa, joista 6,4 % oli koko työkäisestä väestöstä. Kaiken vieraskielisten osuus Lahdessa vuonna 2011 oli 4,9 prosenttia, joista äidinkiellään venäjää puhuvien osuus 43 %, viroa 10 % ja kurdia noin 8,6 %. Päijät-Hämeen TE- toimiston tilaston mukaan kaikista korkeakoulutetuista työnhakijoista maahanmuuttajia on ollut 21 % eli 317 henkilöä. (Vainikainen 2013, 5.)

Kuviossa 12 on esitetty vieraskielisten ja suomalaisten korkeakoulutetut työnhakijat Päijät-Hämeen TE- toimistossa äidinkielen mukaa 20.1.2012

KUVIO 12. Päijät-Hämeen TE-toimiston korkeakoulutetut työnhakijat äidinkielen mukaan 20.1.2012 (Vainikainen 2013, 6)

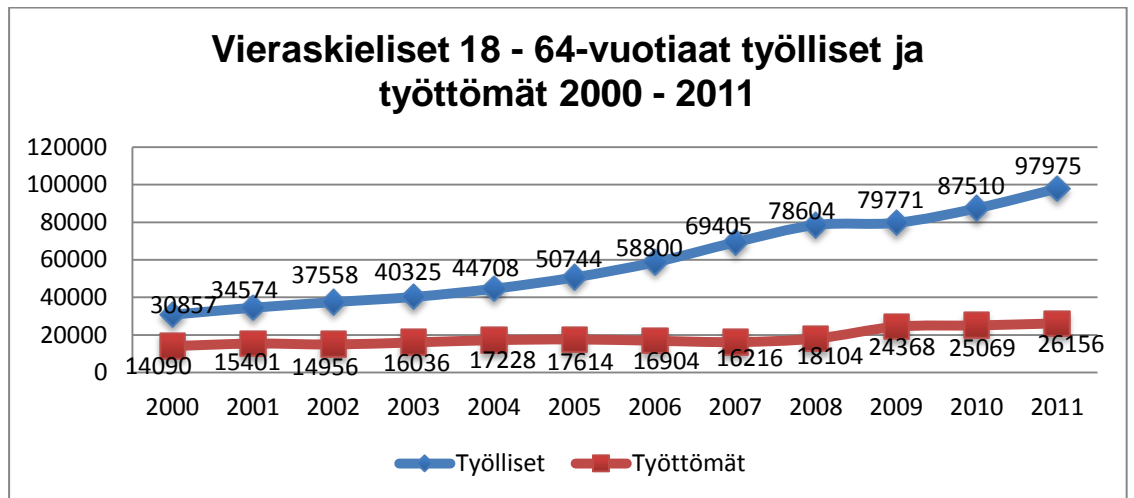
Päijät-Hämeen TE- toimiston tilaston mukaan suurin osa korkeakoulutetuista maahanmuuttajataustaisista työnhakijoista on kuulunut opetuslalle: 9 englannin kielen opettajia, 8 peruskoulun luokanopettajia, 7 venäjän kielen opettajia. Lisäksi on ollut musiikkiopettajaa, pianonsoitonopettajia ja lastentarhanopettajia. Rakennus- ja yhdyskuntatekniikan insinöörejä oli 8 henkilöä, arkkitehteja 6 henkilöä. Terveystieteiden- ja sosiaali-alan työnhakijoita on ollut 25 henkilöä, josta 9 lääkäriä (Vainikainen 2013, 6.)

4.3 Maahanmuuttajien työllistyminen

Maahanmuuttajaväestön työvoimapotentiaali Suomessa on ehdottomasti korkea. Nykyään neljä viidestä maahanmuuttajasta ovat työkäisiä. (Maahanmuuttajien työllistyminen 2014, 16). Maahanmuuttaneiden tilanne työmarkkinoilla ei ole yhdenvertainen johtuen heidän yleistä asemaansa ja kotoutumistaan yhteiskuntaan. Nykyään ei ole olemassa selkeää menetelmää, miten ja millä tavoilla maahanmuuttajat onnistuvat pääsemään työelämään (Myrskylä & Pyykkönen 2014, 17.)

Työllistyneiden vieraskielisten määrä vuodesta 1999 vuoteen 2011 on kasvanut 26000:sta 98000:een. On kuitenkin todettava, että vuosina 2008 – 2009 työttömien maahanmuuttajien määrä nousi voimakkaasti 8 000 henkilöllä, eli 50 prosentilla (Myrskylä & Pyykkönen 2014, 22.)

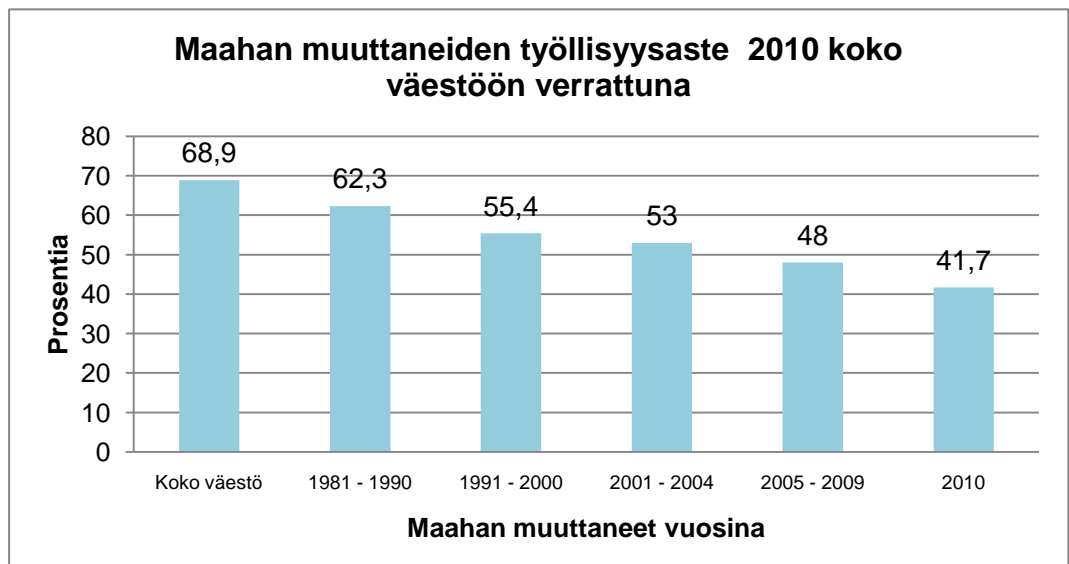
Kuviossa 13 on esitetty vieraskielisten työttömien ja työllistymisten määrät Suomessa 2000 – 2011 luvulla.

KUVIO 13. Vieraskielisten 18–64-vuotiaat työlliset ja työttömät 2000–2011 (Myrskylä & Pyykkönen, 19)

Suomen kantaväestöön verrattuna, maahanmuuttajien työllisyysaste on matalampi ja vastaavasti työttömyysaste korkeampi (Eronen ym. 2014, 16).

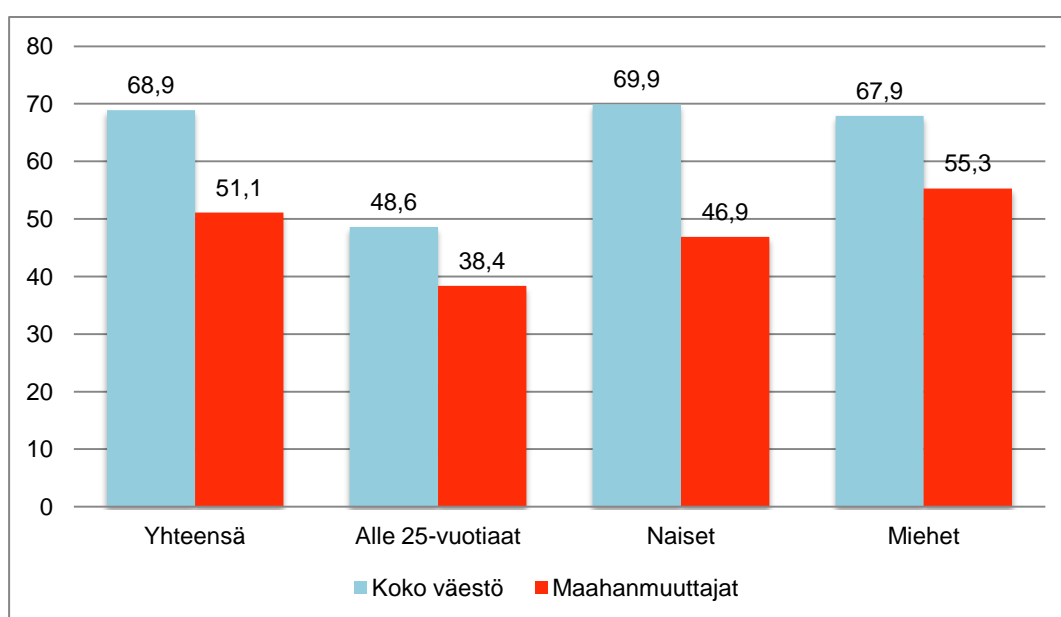
Kuviossa 14 on esitetty eri aikoina maahanmuuttajien työllisyysaste vuonna 2010 Suomen väestön verrattuna.

KUVIO 14. Maahan eri aikoina muuttaneiden työllisyysaste vuonna 2010 Suomen väestön verrattuna (Työ ja elinkeinoministeriö: Kotoutumisen kokonaiskatsaus 2013, 17)

Maahanmuuttajaryhmät ovat jaettu maanmuuttoajan mukaan. Kuviosta voidaan päätellä, että työllisyysaste kasvaa Suomessa asumisajan mukaan. Kuitenkin 20 – 30 vuotta asuneiden Suomessa työllisyysaste on keskimäärin 7 prosenttia heikompi koko Suomen väestöä (Kotouttaminen 2014: Maahanmuuttajien työllisyyteen vaikuttavat monet tekijät).

Kuviossa 15 on esitetty maahanmuuttajien työllisyysaste koko väestöön verrattuna vuonna 2010. Maahanmuuttajien ja väestön yleinen erotus on 17,8 prosenttia. Suurin erotus on naisten osalta 23 prosenttia, miesten merkittävästi alempi 12,6 prosenttia.

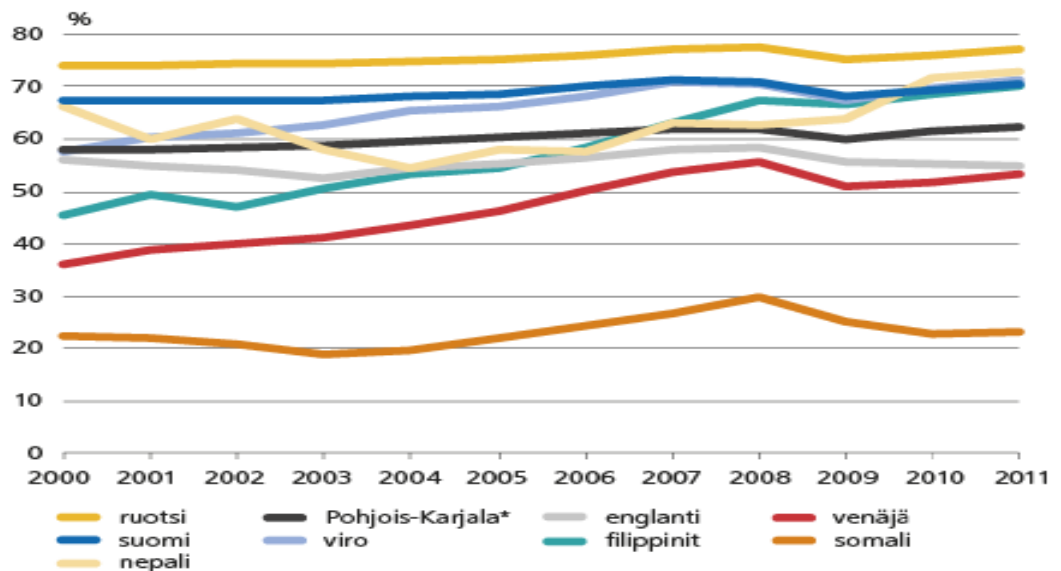
KUVIO 15. Eri maahanmuuttajaryhmin työllisyysaste Suomen väestön verrattuna (Työ- ja elinkeinoministeriö 2013: Kotoutumisen kokonaiskatsaus, 17)

Vuonna 2012 vieraskielisten työttömyys oli yli 22 prosenttia. Työ- ja elinkeinoministeriön tilaston mukaan, joulukuussa 2013 työttömänä on ollut lähes 30 000 maahanmuuttajaa, jota on viidennes enemmän viiden edellisen vuoden verrattuna. Niistä eniten työttöminä on ollut venäläisiä, irakilaisia ja somalialaisia. (Boxberg 2014.)

4.4 Venäjänkielisten työllistyminen Suomen markkinoille

Kuten jo oli sanottu aikaisemminkin, venäjänkieliset on suurin kieliryhmä Suomessa, suomen- ja ruotsinkielisten jälkeen. Nykyään ryhmään kuuluu 52 200 henkilöä. Muiden maahanmuuttajiin verrattuna, venäjänkielisten paluumuuttajien työttömyysaste on huomattavasti matalampi. Vuonna 2009 yleinen työttömyysaste on ollut 17,6 % ja venäläisten 31,3 %, erotus 13,7 % (Vähemmistövaltuutettu 2010: Venäjänkielisten työllistyminen ja työ syrjintä, 4.)

Venäjänkieliset maahanmuuttajat tulevat Suomeen yleensä kansalaisina, aviopuolisona tai inkerinsuomalaisena paluumuuttajana (Vähemmistövaltuutettu 2010: Venäjänkielisten työllistyminen ja työ syrjintä, 12). Erilliset tilastolliset tiedot inkerinsuomalaisista paluumuuttajista, heidän työllistymisestä tai työttömyydestä puuttuvat. Oppinäytetyön teoreettisessa osassa on käytetty varsinaisia venäjänkielisten maahanmuuttajien tilastoja, jossa suurin osa ovat inkerinsuomalaisia paluumuuttajia. Kuviossa 16 on laskettu työllisyysasteita muutamille kieliryhmille.

KUVIO 16. Työllisyysasteen kehitys kieliryhmittäin *Vertailussa mukana myös Pohjois-Karjala* työllisyysluvut koskevat maakunnan koko väestöä (Myrskylä 2013)

Kuviosta 16 näkyy, että ainoastaan ruotsalaisten työllistymisaste ylittää 75 prosenttia. Suomalaisen työllistyminen on noin 10 prosenttia alempi kuin ruotsalainen. Pohjois-Karjalan työllistyminen on noin 60 prosenttia. Nepalilaiset, virolaiset ja filippiiniläiset ovat lähes savuttaneet suomalaista työllistymistasoa. Venäläisten teollisuus ylittää hieman 50 prosenttia. Kaikkein matalin on somalialaisten työllistymistaso, joka juuri ylittää 20 prosenttia. Yleinen maahanmuuttajien työllistymisaste vuosina 2000–2011 näyttää olevan parannusvaiheessa, paitsi somalia ja englantia. (Myrskylä 2013.)

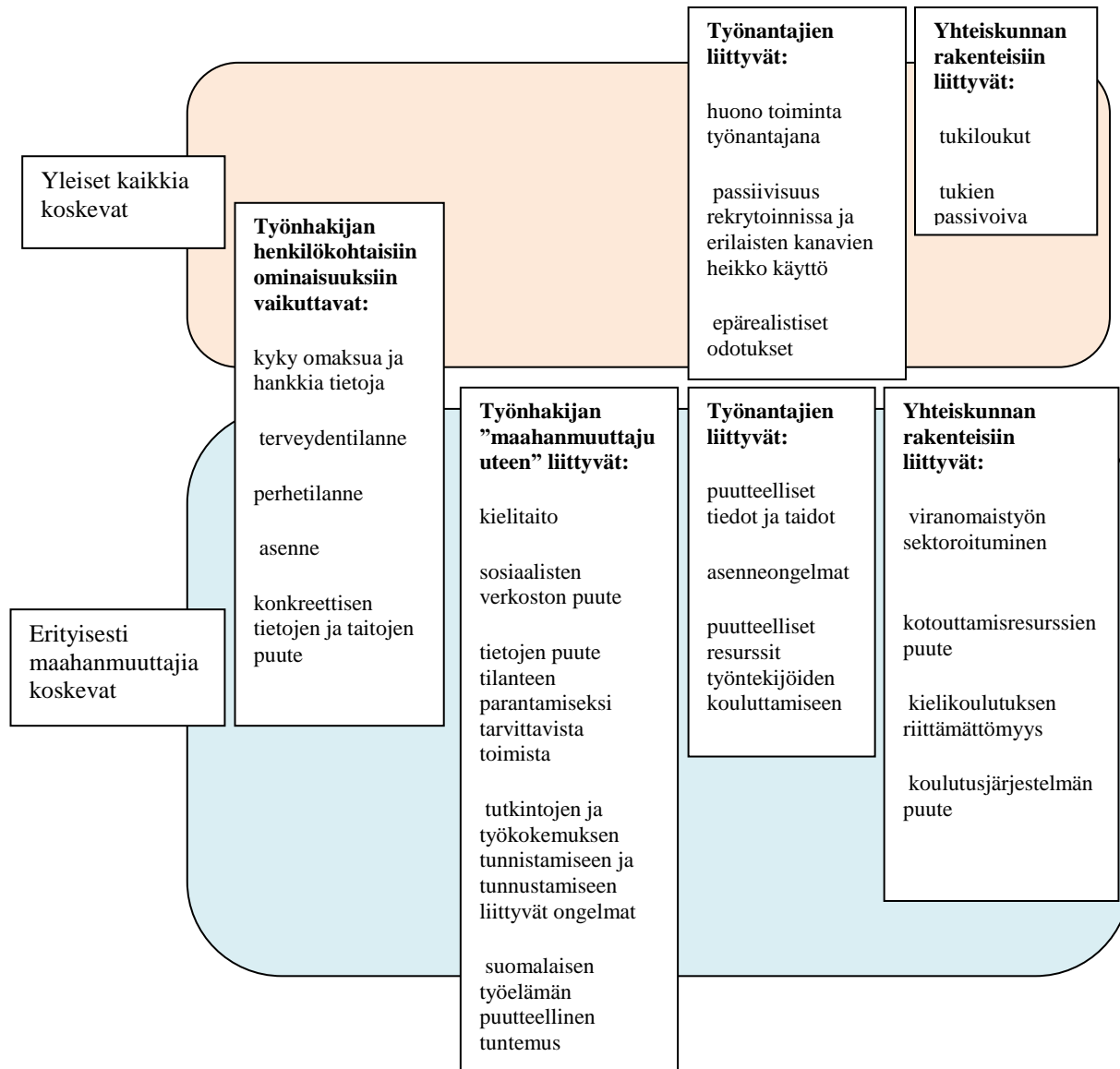
4.5 Maahanmuuttajien työllistymiseen vaikuttavat tekijät

Suomalaisessa yhteiskunnassa maahan muuttaneet henkilöt törmäävät erilaisiin ongelmiin, jotka eivät ole yksinkertaisia. Ensisijaisesti se kuuluu työllistymiseen. Sitä huolimatta, että suurella osalla maahanmuuttajista on olemassa ammatillinen koulutus ja työkokemusta kotimaasta, työllistymismahdollisuudet ovat hyvin heikot suomalaisiin verrattuna. (Myrskylä & Pyykkönen 2014, 19.)

Maahanmuuttajien työllistymistä ja siihen vaikuttavia tekijöitä on tutkittu hyvin paljon viime vuosina, erityisesti isoissa maahanmuuttajaryhmissä. Tietoja työllistymiseen vaikuttavista tekijöistä on paljon enemmän, kun ratkaisusta. Työmarkkina-asema maahanmuuttajille on usein vaihteleva. Syitä siihen on useita. Maahanmuuttajien ryhmä Suomessa on hyvin heterogeeninen, sekä samassa ryhmässä erot yksilöiden välillä ovat merkittäviä. Keskimäärin miesten työllistyminen on korkeampi naisiin verrattuna. Yleensä maahanmuuttajat eivät työllisty koulutuksensa mukaisesti, vaan muille aloille, joissa on mahdollisuus työllistyä kuten ravintola-ala, myyntiala, siivousala, opetus- ja kasvatusalat. (Sisäministeriö 2011: Maahanmuuttajien työllistymisen esteet, 13–14.)

Maahanmuuttajataustaisen työnhakijan työllistymisen esteet voidaan jakaa yksilökohtaisiin ominaisuuksiin, erityisesti maahanmuuttajiin liittyviin, työnantajiin liittyviin ja yhteiskuntaan liittyviin.

Kuviossa 17 on esitetty yhteenveto työllistymisen esteistä.

KUVIO 17. Esteet työllistymiseen (Sisäministeriö 2011: Maahanmuuttajien työllistymisen esteet, 18)

Kuviosta 17 näkyy, että maahanmuuttajia koskevat esteet ovat jaettu hakijan henkilökohtaisiin, maahanmuuttajiin, työnantajiin ja yhteiskuntaan liittyviin. Maahanmuuttajille kuuluu ensisijaisesti suomen kielen taito, sosiaaliset verkostot, koulutukset, tiedot suomen yhteiskuntaelämästä ja työkultuurista ja tiedot työllistymistä edistävistä toiminnoista.

4.5.1 Kieli

Ensimmäisenä haasteena on heikko suomen tai ruotsin kielen taito. Ensisijaisesti se tarkoittaa puutellinen kielitaitoa, jolla henkilö ei pärjää arkielämässä, koulutuksessa eikä töissä. Puutteellinen kielitaito saa usein aikaan tiedonpuutteita suomalaisesta kulttuurista. (Sisäministeriö 2011: Maahanmuuttajien työllistymisen haasteet, 20.) Juuri kieli auttaa mahdollisimman pian perehtyä uuteen paikkaan, ymmärtää maan ”pelisääntöjä” ja kulttuuria muuton jälkeen. Se on ensimmäinen välttämättömyys työllistymiseen, vaikkapa itsessään kielitaito ei takaa työpaikan saamista. Haastattelussa työnantajien on hyvin vaikeaa selvittää hakijan taitoja, vaan tarvitaan muita vahvistuksia, kuten suomalainen koulutus. Löytyy kuitenkin sellaisia aloja, kuten esimerkiksi siivousala, jossa kielivaatimukset ovat vähäisemmät. Suomen kieli ei ole helppo venäläisille, kuitenkin se paranee Suomessa asumisajan mukaan. Kielen kehitys hidastuu, kun asiakaan ympäristö on venäjänkielinen, jolloin suomea käytetään hyvin vähän. (Vähemmistövaltuutettu 2010: Venäjänkielisten työllistyminen ja työsyryntä, 15–16.)

4.5.2 Koulutus

Koulutus sisältää sekä Suomesta saatua tutkinnon, että kotimaasta saadun koulutuksen ja työkokemuksen tunnistamista ja tunnustamista. (Sisäministeriö 2011: Maahanmuuttajien työllistymisen haasteet, 19). Ulkopuolelta saatua tutkintoa Suomessa ei juurikaan arvosteta. Tämä ongelma kuuluu erityisesti korkeakoulutetuille venäläisille. Hyvin harvoin venäläistä koulutusta voidaan hyödyntää Suomessa. Usein suomalaiset työnantajat eivät hyväksy koulutuksen sisältöä tai pitävät sitä vanhanaikaisena. Suomalainen koulutus vahvistaa tutkintoa ja lisäksi osoittaa hyvää suomen kielen taitoa. (Vähemmistövaltuutettu 2010: Venäjänkielisten työllistyminen ja työsyryntä, 18.) Ulkomailla saatujen taitojen, tutkintojen ja työkokemuksen hyödyntäminen Suomessa on erittäin hankala ja monimutkainen prosessi. (Eronen ym. 2014, 16). Tutkintojen rinnastaminen käytännössä vaati täydennyskoulutusta tai jopa vastaavan suomalaisten tutkinnon suorittamista alusta. Se on pitkä ja haastava prosessi, joka ei välttämättä tuota edes tuloksia. Suomesta saatu koulutus, vähintään täydennyskoulutus, on lähes

välttämätön työn saamiseksi, mikäli tutkinnon tunnustaminen ei onnistu. Tutkinnon täydentäminen vaati hyvää suomen kielen taitoa ja tietoja rinnastamisprosessista. (Vähemmistövaltuutettu 2010: Venäjänkielisten työllistyminen ja työsyryntä, 18 - 19.)

4.5.3 Työelämä ja kulttuuri Suomessa

Työelämä ja kulttuuri Suomessa käytännössä tarkoittavat työkuulttuurin, työtehtävien ja työnimikkeiden eroja. (Sisäministeriö 2011: Maahanmuuttajien työllistymisen haasteet, 19). Ensisijaisesti se koskee niitä kirjoittamattomia oletuksia ja sääntöjä, joiden perusteella kommunikoidaan sosiaalisessa verkostossa Suomessa. Erotus tuntuu esimerkiksi jo työhakuvaiheessa, jossa työnhakijan aktiivinen asenne edellyttää soittoa työntajalle haastattelun jälkeen, mikä tuntuu oudolta venäläisessä työkuulttuurissa. Olisi hyvää, sekä työnantajien, että työvoimaviranomaisten puolestaan tuntea maahanmuuttajan kulttuuria, jota kommunikointi parantuisi. Samoin maahanmuuttajillekin olisi hyvä tunnistaa suomalaisen kulttuurin vaatimukset. Aika usein maahanmuuttajan hyvä kielitaito ja koulutus ei välttämättä edellyttää myös suomen kulttuurin tunnistamista. Tällaista kulttuurispesifistä informaatiota olisi hyvä jakaa sekä maahanmuuttajille, että viranomaisille ja työnantajille. (Vähemmistövaltuutettu 2010: Venäjänkielisten työllistyminen ja työsyryntä 2010, 20–21.)

4.5.4 Sosiaaliset verkostot

Sosiaaliset verkostot Suomessa ovat hyvin tärkeitä maahanmuuttajien elämässä, erityisesti työllistymisessä. (Sisäministeriö 2011: Maahanmuuttajien työllistymisen haasteet, 26). Todella usein yritysten avoimia paikkoja ei julkisteta virallisesti, vaan käytetään muita kanavia. Esimerkiksi suositellaan sukulaisia tai ystäviä, pyydetään suosituksia edelliseltä työnantajalta. Erityisesti se kuuluu yksityiselle alalle. Mitä laajemmat sosiaaliset verkostot ovat, sitä helpompi on päästä töihin. (Vähemmistövaltuutettu 2010: Venäjänkielisten työllistyminen ja työsyryntä, 21–22.) Maahanmuuttajalle suomalainen kantaväestön verkosto on ehdottomasti hyödyllisempi kuin maahanmuuttajien. Suomalaiset tunnistavat yhteiskuntaelämää paremmin, kuin maahanmuuttajat. He välittävät nopeammin

tietoja työpaikoista ja luovat yhteyksiä. Lisäksi he voivat suositella maahanmuuttajakaverin työhön, mikä varmasti lisää luottamusta työnantajalle. (Sisäministeriö 2011: Maahanmuuttajien työllistymisen haasteet, 27).

4.5.5 Työvoimapolitiittiset toimenpiteet ja toiminnot

Parhaiten maahanmuuttajat työllistyvät samoilla toimenpiteillä, kun suomalaisetkin. Ajankohtainen ja säännöllinen viranomaisten ohjaus ja neuvonta työllistymiseen ovat tärkeitä Suomessa asumisajan riippumatta. Työvoimapolitiittisiin toimenpiteihin ensisijaisesti kuuluvat työvoimapolitiittiset kielikoulutukset, ammattikoulutukset, työelämävalmennukset ja muut koulutukset. Kielikoulutukset ovat ensimmäisinä toimenpiteinä muuton jälkeen. Jatkossa ammatilliset tiedot ja osaamiset korvataan ja täydennetään työvoimapolitiittisella ammatillisella koulutuksella. Työharjoittelun ja työssä oppimisen avulla vahvistetaan suomen kielen taitoa ja työkuultuuria. (Sisäministeriö 2011: Maahanmuuttajien työllistymisen haasteet, 29.)

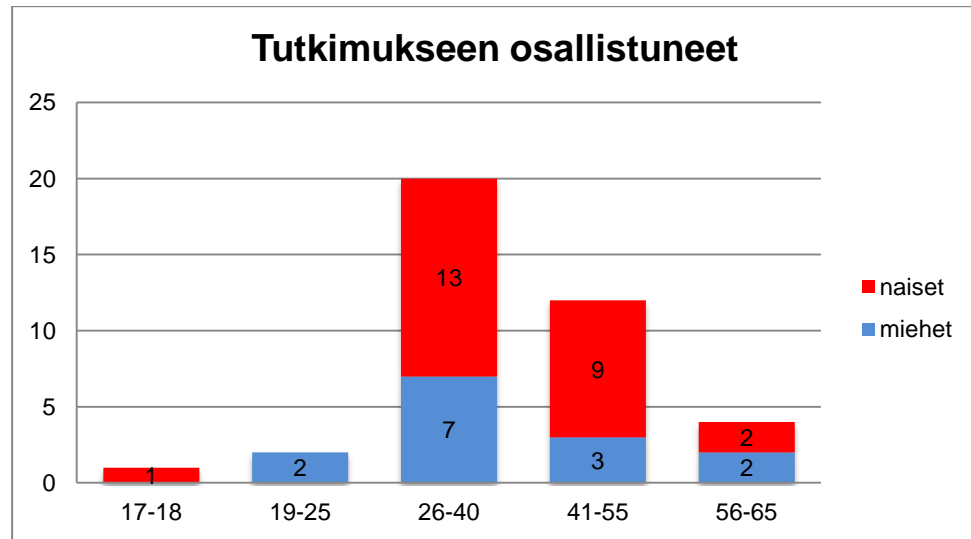
Maahanmuuttajien työllistyminen Suomessa sujuu hyvin hitaasti. Vaikka työllistymisaste kasvaa asumisajan mukaan, maahanmuuttajille edelleen huomattavasti vaikeampi työllistyä Suomen markkinoille, kuin kantasuomalaisille (Ahonen 2013.) Työministerin Lauri Ihalaisen mukaan, aika vähän maahanmuuttajia osallistuvat tukityöhön tai ammatilliseen koulutukseen. Tilastolliset tiedot maahanmuuttajien kielen osaamisesta ja koulutuksista ovat puutteelliset. Kielikoulutukset ja erilaiset työvalmennukset eivät auta työllistymiseen, ja muuten koko järjestelmä katkea, kun työelämä lähestyy. (Turun sanomat 2014.)

Maahanmuutontulevaisuus 2020 – strategian mukaan maahanmuuttajien osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen sekä toimivat ja joustavat koulutuspolut edesauttavat työllistymistä ja paikan löytymistä yhteiskunnassa (Sisäministeriö 2013: Valtioneuvoston periaatepäätös maahanmuuton tulevaisuus 2020 – strategiasta, 20).

5 TUTKIMUSTULOKSET

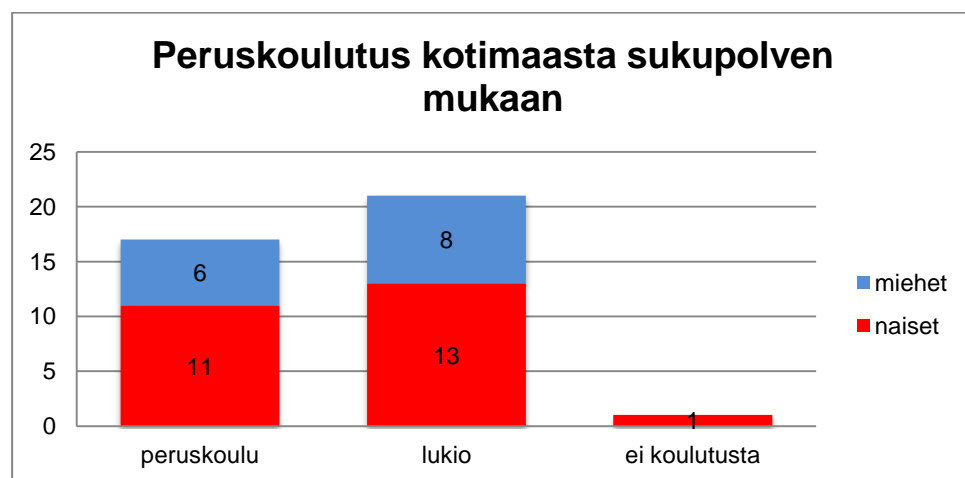
5.1 Taustatiedot

Aluksi selvitettiin sukupuoli, ikä ja peruskoulutus kotimaasta. Kuviossa 18 on esitetty tutkimukseen osallistujien määrä. 39 osallistuneista suurin osa oli naisia, 25 naista 14 miestä.

KUVIO 18. Haastateltujen sukupuoli- ja ikätausta

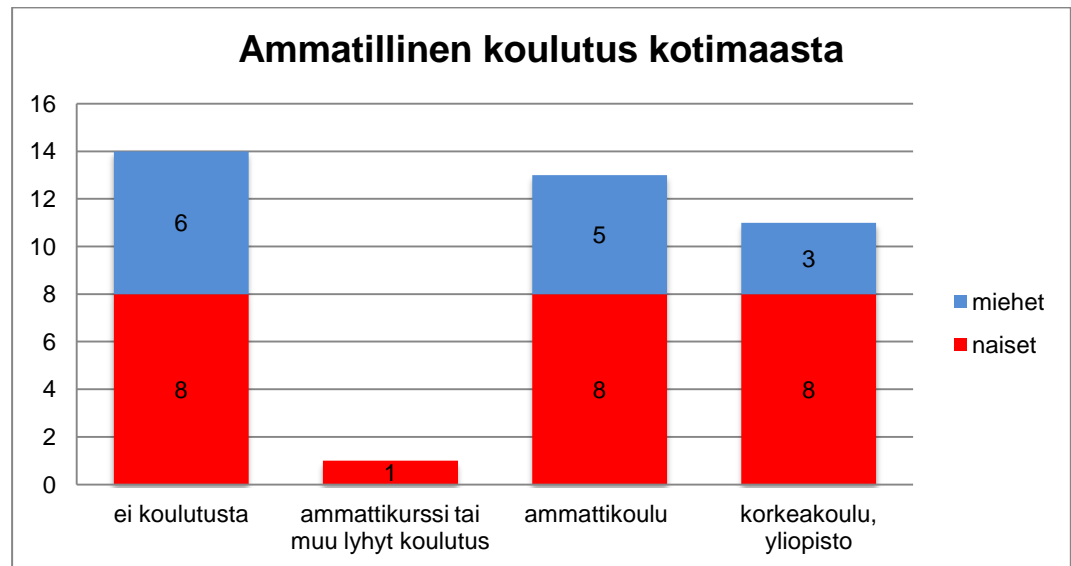
Kuviossa 19 on esitetty haastateltujen peruskoulutus kotimaasta. 98 % otoksesta ovat suorittaneet peruskoulu tai ylioppilastutkinnon. Yhden henkilön peruskouluopetus jäi kesken Suomeen muuton takia.

KUVIO 19. Haastateltujen peruskoulutus kotimaasta

5.2 Koulutus ja työhistoria kotimaasta

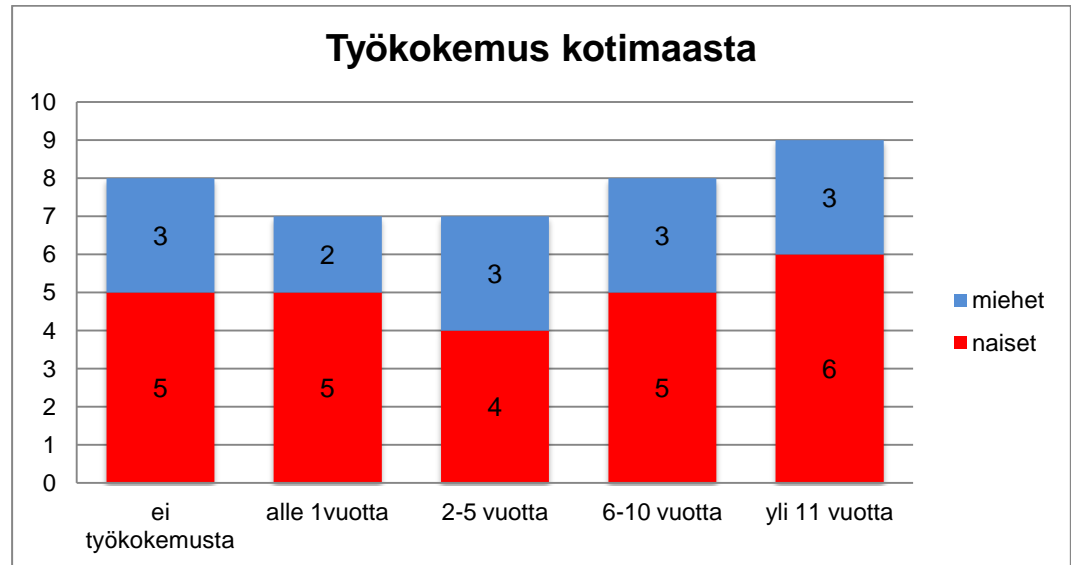
Kuviossa 20 on esitetty haastateltavien ammatilliset koulutukset kotimaasta. Kuvioista nähdään, että 36 prosentilla eli 14 henkilöllä ei ole ammatillista koulutusta. Se tarkoittaa, että vastaaja ei ole osallistunut ammatilliseen koulutukseen kotimaassa, joten todistus tutkinnosta puuttuu. 28 prosenttia otoksesta ovat suorittaneet korkeakoulu- tai yliopistotutkinnot, johon kuuluu insinöörin-, liiketalouden-, taloushallinnon-, hammaslääkärin- valtion virkailijan-, asianajajan-, pedagoginen, optikon- ja taiteentutkijan tutkinnot. Ammatillisen perustutkinnon ovat suorittaneet 33 prosenttia otoksesta mm. liiketalouden-, metalli-, logistiikan-, puunjalostus- ja kauppa-alan tutkinnot. Yksi haastatteluista on suorittanut lyhyet myyjänskursit.

KUVIO 20. Haastateltavien paluumuuttajien ammatillinen koulutustausta Venäjältä.

Haastateltavien ammattipiiriin kuuluu lastentarhan opettaja, optikko, ranskan kielen opettaja, rahoitusasiantuntija, kirjanpitäjä, tietotekniikkainsinööri, sähköinsinööri, hammaslääkäri, proviisori, farmaseutti, julkisten palvelun asiantuntija, taiteentutkija, puuseppä, kuorma-autonkuljettaja, ravintolan työntekijä, hitsaaja, toimistotyöntekijä.

Kuviossa 21 on esitetty haastateltavien työkokemus kotimaasta. 21 prosentilla otoksesta työkokemus kotimaasta puuttuu kokonaan. Muilla on olemassa eripituinen työkokemus.

KUVIO 21. Venäjänkielisten paluumuuttajien työkokemus kotimaasta.

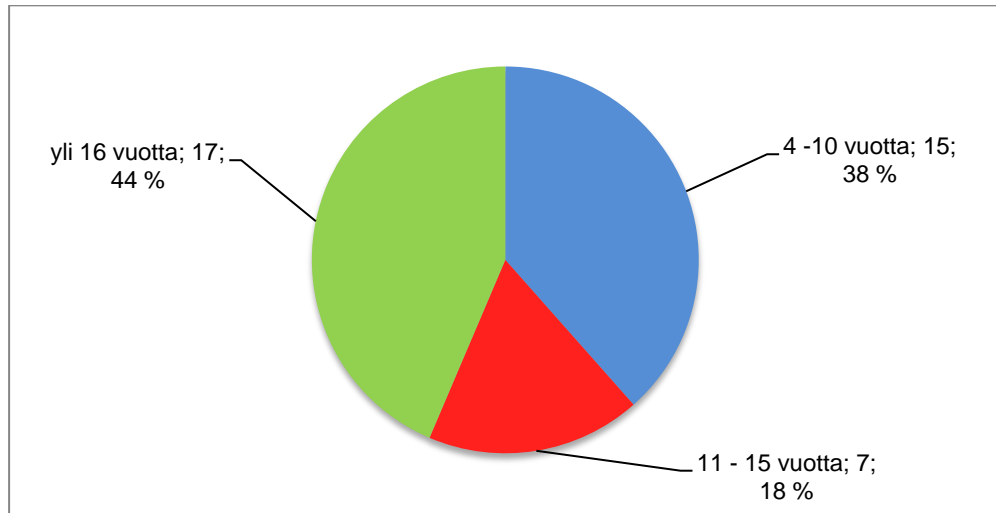
Suurin osa eli 64 prosenttia joukosta ovat koulutettuja kotimaastaan. Niistä 28 prosenttia on korkeakoulutettuja. 79 prosentilla otoksesta on olemassa eripituinen työkokemus kotimaasta.

5.3 Koulutus ja työhistoria Suomesta

5.3.1 Suomessa asumisaika

Kuten jo sanottu aikaisemminkin, tutkimukseen osallistuivat 39 Lahden alueella asuvia inkerinsuomalaista paluumuuttajia, jotka ovat muuttaneet Suomeen eri aikoina. Vastaajia jaettiin kolmeen ryhmiiin Suomessa asumisajan mukaan: 4-10 vuotta, 11–15 vuotta ja yli 16 vuotta pysyvästi asuneet Suomessa.

Kuviossa 22 on esitetty paluumuuttajien jakauma Suomessa asumisajan mukaan.

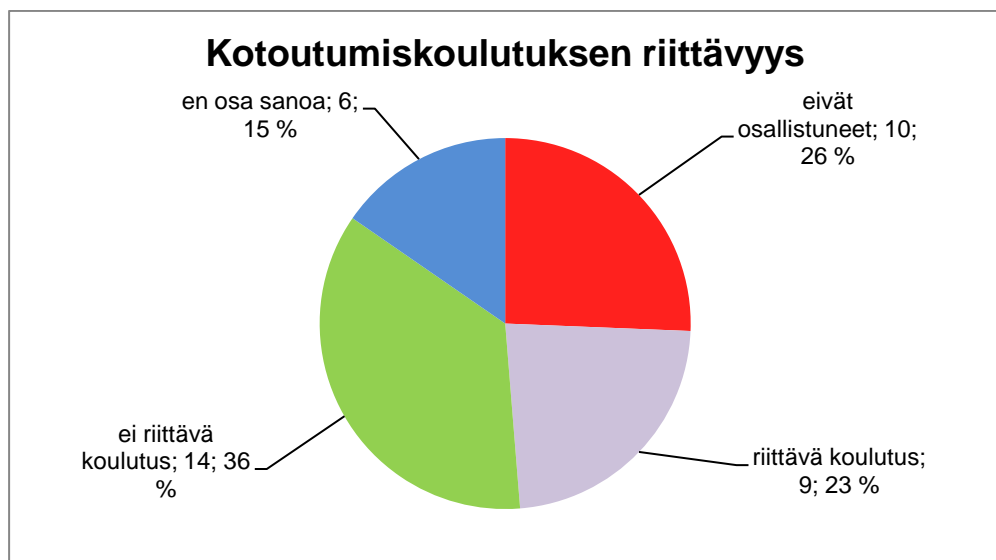

KUVIO 22. Paluumuuttajien jakauma Suomessa asumisajan mukaan

Valtava osa haastateltavista, eli 44 prosenttia on asunut Suomessa yli 16 vuotta, 18 prosenttia on asunut 11–15 vuotta, muut 38 prosenttia 4-10 vuotta.

5.3.2 Kotoutumiskoulutukseen osallistuminen ja sen riittävyys

Kuvio 23 näyttää kotoutumiskoulutukseen osallistujien määrä ja sen riittävyys

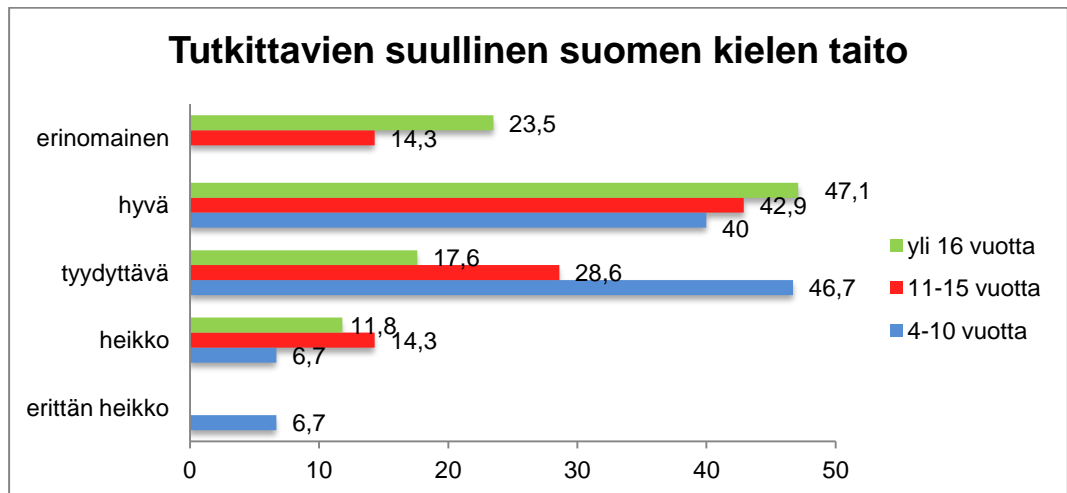

KUVIO 23. Kotoutumiskoulutukseen osallistuminen

Tulokset osoittavat, että kotoutumiskoulutukseen osallistui 74 % haastateltavista, vain neljäs osa eli 24 prosenttia syystä tai toisesta eivät ole käyneet kielikursseilla. 36 prosentin mielestään koulutus ei ole riittävä ensisijaisesti jatko-opiskeluun: ammattikouluun ja ammattikorkeakouluun, eikä työhön. Muut monet kommentit osoittavat, että koulutusohjelmaan ei kuulu puhekieli, joten kurssin jälkeen kommunikointi arkielämässä tuntuu erittäin haastavalta ja kurssin kesto on hyvin lyhyt, pitäisi olla pidempi. 23 prosentin mielestä koulutus on riittävä. Edellä mainitut kommentit neuvovat aktiivisesti opiskelemaan suomea itsenäisesti, koska kurssit antavat vain hyvän kielipohjan tulevaisuuteen, ilman hyvää motivaatiota ei opi mitään kieltä. 15 prosenttia työskentälevistä miehestä eivät osanneet sanoa mitään.

5.3.3 Suomen kielen taito

Kyselylomakkeessa on tarjottu arvioimaan suullisen ja kirjallisen suomen kielen taitonsa erikseen, koska käytännössä aika usein ne eroavat huomattavasti samalla henkilöllä. Kuvio 24 havainnollistaa tutkittavien suullinen suomen kielen taito ja kuvio 25 kirjallinen suomen kielen taito. Vastaukset ovat esitetty prosentteina eri asumisaikojen mukaan.

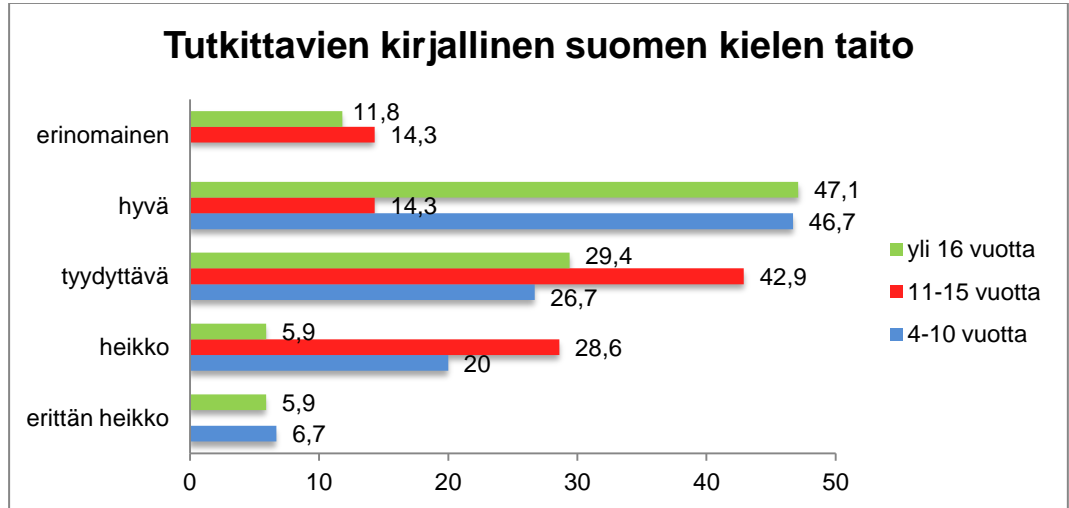

KUVIO 24. Paluumuuttajien suullinen suomen kielen taito arviointinsa mukaan

Tulokset näyttävät, että arvo ”hyvä” kuuluu 47 prosentille yli 16 vuotta asuneiden Suomessa, vain 23,5 prosenttia arvioinnista on ”erinomainen”. Suurin osa 11–15 vuotta asuneiden suullinen suomen kielen taito on ”hyvä” - 47 prosenttia. Noin

puolet 4-10 vuotta asuneet Suomessa joukosta ovat arvioineet taitonsa ”tydyttävä” – 47 prosenttia. ”Erittäin heikko” kuuluu vain 7 prosentille 4-10 vuotta asuneille Suomessa.

Kuviossa 25 näkyy tutkittavien kirjallinen suomen kieli arvioinnit

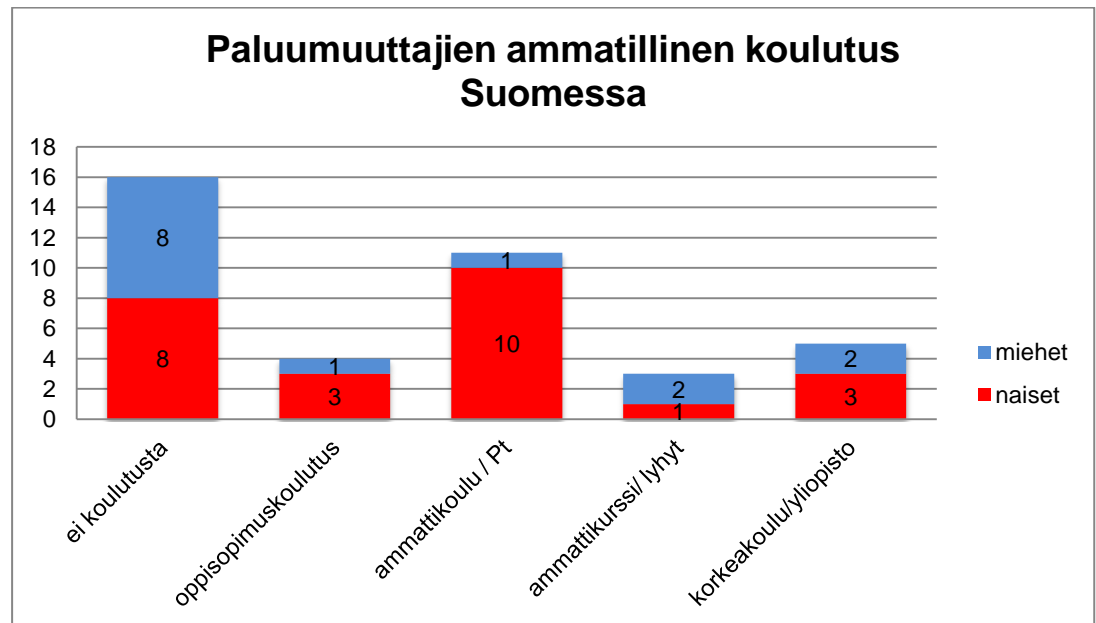

KUVIO 25. Paluumuuttajien kirjallinen suomen kielen taito arviointinsa mukaan

Kuviosta näkyy, että noin puolella yli 16 vuotta asuneita joukosta kirjallinen suomen kielen taito on ”hyvä”, 47 prosentilla, vain 12 prosenttia ”erinomainen”. Suurin osa eli 43 prosenttia 11–15 vuotta asuneet Suomessa ovat arvioineet kirjallisen suomen kielen taitonsa ”tydyttävä”. Kuitenkin lähes puolet eli noin 47 prosenttia 4-10 vuotta asuneet Suomessa ovat arvioineet taitonsa ”hyvä”. ”Erittäin heikko” kuuluu 6 prosentille yli 16 vuotta asuneille ja 7 prosentille 4-10 vuotta asuneille.

5.3.4 Paluumuuttajien ammatillinen koulutus Suomesta

Kuvio 26 näyttää haastateltavien ammatillisen koulutustaustaan Suomessa.

KUVIO 26. Venäjänkielisten paluumuuttajien ammatillisen koulutuksen asteet Suomesta

Kuviossa 26 ovat esitetty paluumuuttajien ammatillisia koulutuksia Suomessa. Ammatillinen tutkinto puuttuu 41 prosentilla otoksesta. Muiden koulutukset jakautuvat seuraavalla tavalla: 28 prosenttia otoksesta ovat suorittaneet keskiasteen koulutuksen mm. liiketalouden PT, taloushallinnon ammatillisen tutkinnon, rakennusalan PT, siivousalan PT, puualan PT, metallialan PT. 13 prosentilla haastateltavista on olemassa korkeakoulu- tai yliopiston tutkinto mm. diplomi-insinööri (kotimaasta rinnastettu koulutus), farmaseutti, sosionomi ja yhteiskuntatieteen maisteri. 10 prosentilla koulutustaustalla on olemassa oppisopimuskoulutus, johon kuuluu lähihoitaja, verhoilija kylmäkkö ja myyjä. 8 prosenttia otoksesta ovat osallistuneet työvoimapoliittiseen koulutukseen TE-toimiston kautta ja suorittaneet mm. myyjä-, hitsaaja- ja linja-auton kuljettajakoulutukset.

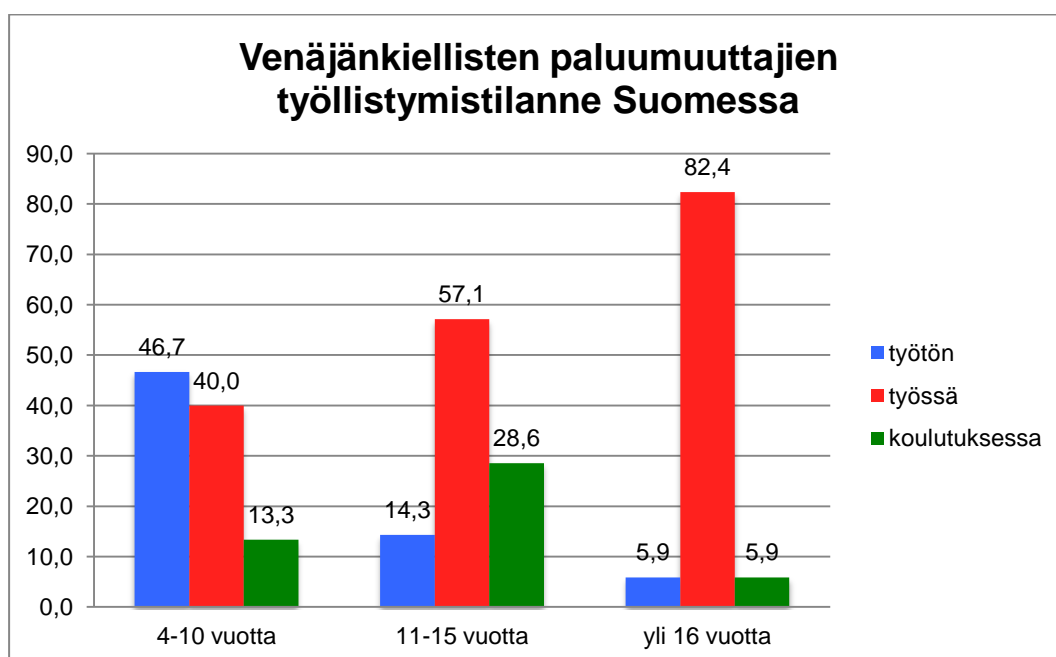
11 haastateltua ovat suorittaneet korkeakoulututkinnon Venäjällä. Niistä vain 3 tutkintoa ovat hyväksytyt Suomessa mm. kaksi diplomi-insinööriä ja optikon korkeakoulututkinnot. Nykyään taiteentutkijan ja proviisorin yliopistontutkinnon

rinnastamisen prosessit ovat kesken, 6 eivät ole rinnastettu lainkaan. Suurin osa ei yrittänyt hyväksyä kotimaasta saatua tutkintoa, koska suomen kielen taito ei ole riittävä tai ei ole mahdollisuutta työllistyä samalle alalle jatkossa.

Haastateltavien ammattipiiriin Suomessa kuuluu seuraavat ammatit: hitsaaja, verhoilija, kylmäkö, myyjä, siivoja, sähköinsinööri, bussinkuljettaja, rakennusmies, farmaseutti ja proviisori, lähihoitaja, työvoimaneuvoja, autoelektronikan korjaaja, vesieristäjä, sosiaalineuvoja.

5.3.5 Haastateltavien työllistymistilanne Lahden alueella

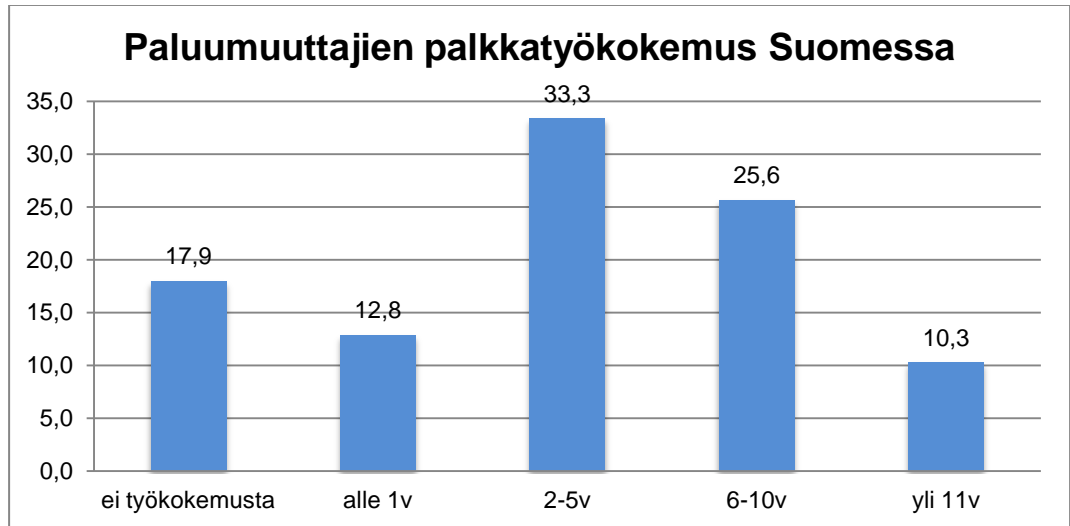
Tutkimuksessa selvitettiin myös haastateltavien nykyisen työllisyystilanteita. Kuviossa 27 on esitetty paluumuuttajien työllisyys ja työttömyysasteet prosentteina Suomessa asumisajan mukaan.

KUVIO 27. Haastateltavien työllisyystilanne nykyään Suomessa asumisajan mukaan

Kuviosta 27 voidaan päätellä, että kaikkien heikoin työllistymisen aste on 4-10 vuotta asuneilla. Niillä lähes puolet eli 47 prosenttia ovat työttömänä, työllistyneitä noin 40 prosenttia joukosta. 11–15 vuotta asuneiden ryhmästä työllistyneitä yli 57 prosenttia. Korkein työllistymisen aste on yli 16 vuotta

asuneilla. Joukosta työllistyneitä 82 prosenttia, työttömiä on vain 6 prosenttia. Seuraavassa kuviossa 28 on esitetty haastateltavien palkkatyökokemus Suomesta. Työkokemukseen kuuluu mm. työllistymistukityö ja osa-aikatyö, eli työ, josta maksetaan palkkaa. Työkokeilu ja harjoittelu eivät kuulu palkkatyökokemukseen.

KUVIO 28. Venäjänkielisen paluumuuttajien työkokemus Suomessa

18 prosenttia tutkimukseen osallistuneista ei ole koskaan ollut palkkatöissä Suomessa. Suurin osa eli 33 prosenttia joukosta ovat olleet palkkatöissä 2-5 vuotta. Vain 10 prosentilla työkokemus Suomessa ylitti 11 vuotta. Suurin osa haastateltavista, eli 24 henkilöä ovat töissä yksityisellä puolella, valtiolla 4 henkilöä ja kunnassa 8 henkilöä. Työsuhteen päättymisen syyt ovat mm. taloudelliset syyt, määräaikainen työsuhde, muutto toiselle kunnalle, konkurssi tai oma pyyntö.

Kuvio 29 antaa käsitys haastateltavien työllistymismenetelmistä, eli millä keinolla paluumuuttajat työllistyivät markkinoille.

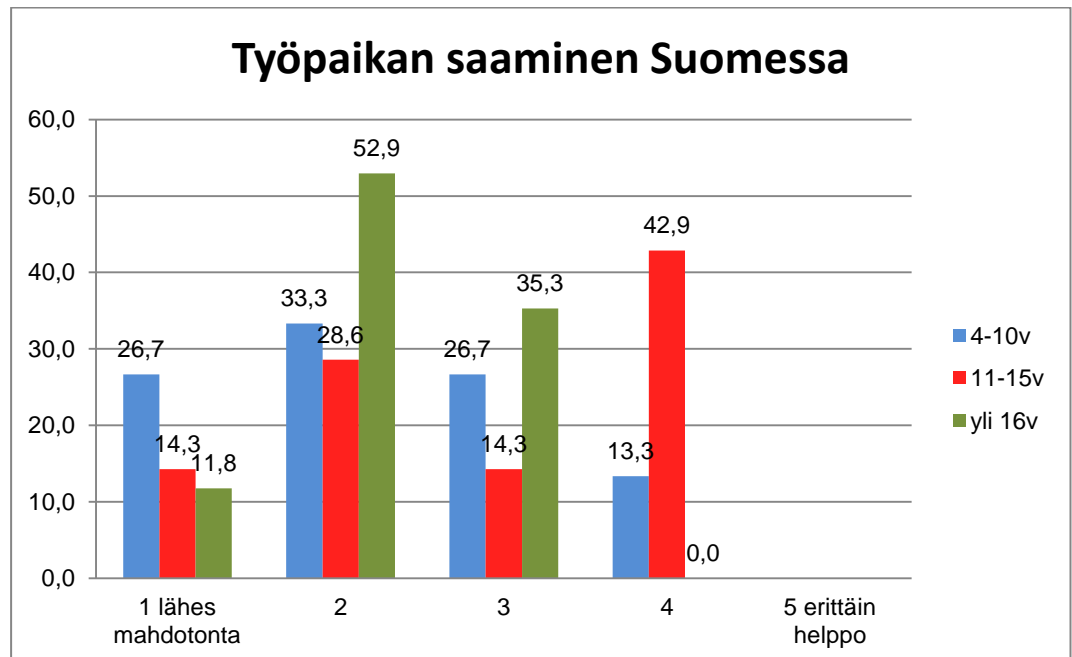
KUVIO 29. Haastateltavien parhaat keinot työllistymiseen

Suurin osa haastateltuista käyttää useita työnhakumenetelmiä samanaikaisesti. Kuitenkin tulokset osoittavat, että eniten eli lähes 40 prosenttia joukosta pääsivät töihin oman verkoston kautta. Vähemmän osa eli 15 prosenttia ovat päässeet töihin hakemalla työpaikkoja TE- toimiston sivuilta. 18 prosenttia haastateltavista ovat käyttäneet muita menetelmiä mm. avoinkutsu, oppisopimus tai henkilökohtainen käynti paikan päälle.

5.3.6 Paluumuuttajien kokeet työpaikan saamisesta Suomessa

Kuviossa 31 on esitetty haastateltavien vastaukset kysymykseen kuinka helppo venäjänkielisen paluumuuttajan on saada työpaikkaa Suomesta. Tulokset ovat esitetty prosentteina erilaisten asumisryhmien kohtaan. Koko otoksesta ei ollut yhtään vastausta ”erittäin helppo”. 60 prosenttia 4-10 vuotta asuneista ovat vastanneet ”lähes mahdotonta” ja ”erittäin vaikea”. Samalla tavalla ovat vastanneet 43 prosenttia 11–15 vuotta asuneet ja lähes 65 prosenttia yli 16 vuotta asuneet (katso kuvio 31)

Kuvio 31 havainnollistaa saadut tulokset. Tulokset ovat esitetty prosentteina erilaisten asumisajan mukaan.

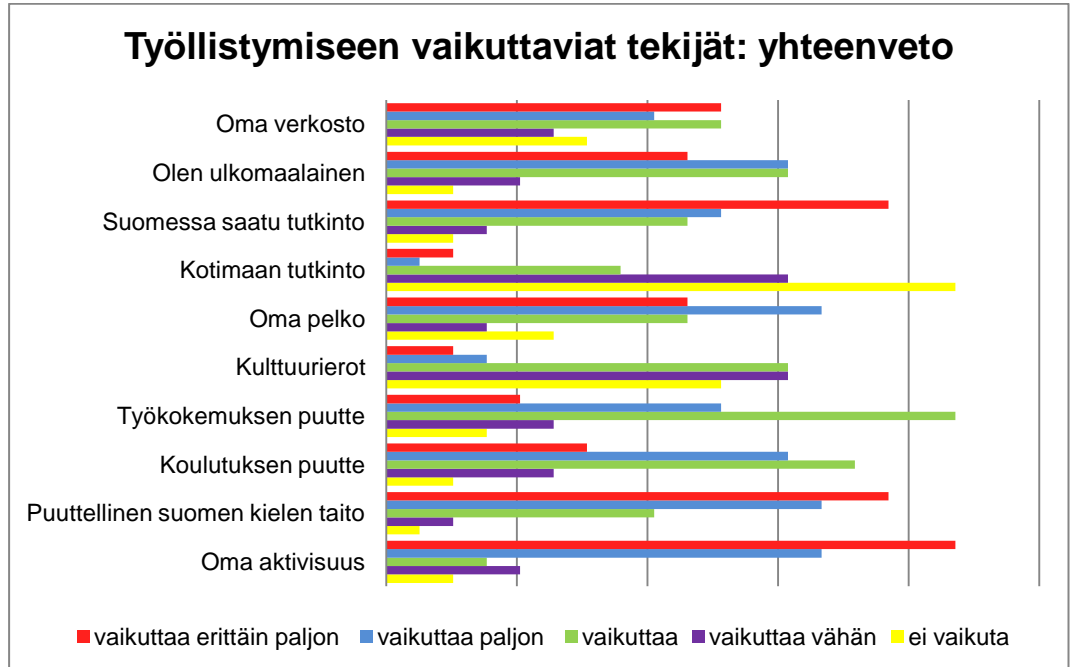
KUVIO 30. Haastateltavien mielipiteet työpaikan saamisesta Suomessa

43 prosenttia otoksesta 11–15 vuotta asuneista ja 13 prosenttia 4-10 vuotta asuneista kuitenkin ovat kokeneet työpaikan saamista ”helppona” (ei sisällä yhtä yli 16 vuotta asuneista).

Liitteessä 7 on esitetty naisten ja miesten jakauma samaan kysymykseen. Suurin osa eli 31 prosenttia naisista ja 13 prosenttia miehistä ovat valinneet vastauksen ”erittäin vaikea”.

5.4 Vaikutukset

Kuvio 31 näyttää haastateltavien mielipiteet työllistymiseen vaikuttavista tekijöistä yhteenvetona.

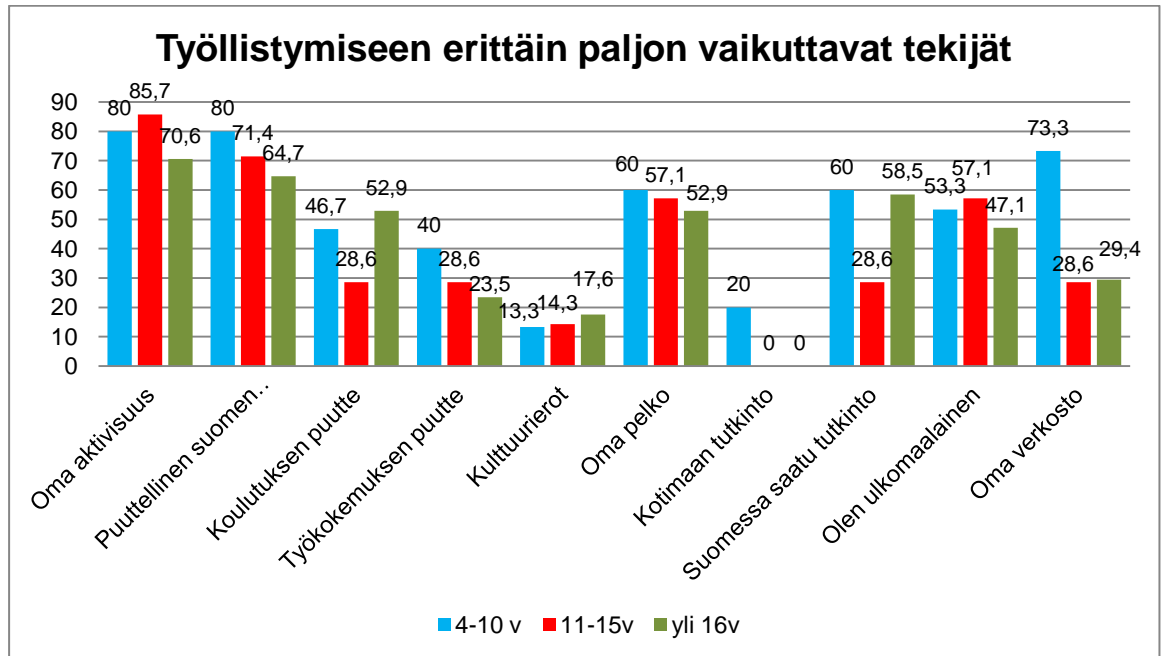
KUVIO 31. Yhteenveto venäjänkielisten paluumuuttajien työllistymiseen vaikuttavat tekijät yhteenvetona

”Erittäin paljon” paluumuuttajien työllistymiseen vaikuttavat seuraavat kriteerit:

1. oma aktiivisuus - 77 %
1. suomen kielen taito - 72 %
2. Suomessa saatu tutkinto - 64 %
3. oma pelko - 56 %
4. ulkomaalainen tausta - 54 %
5. oma verkosto ja koulutuksen puute - 46 %

”Ei vaikuttavat” ollenkaan tai ”vaikuttavat vähän” kotimaan tutkinto (74 %) ja kulttuurierot (56 %).

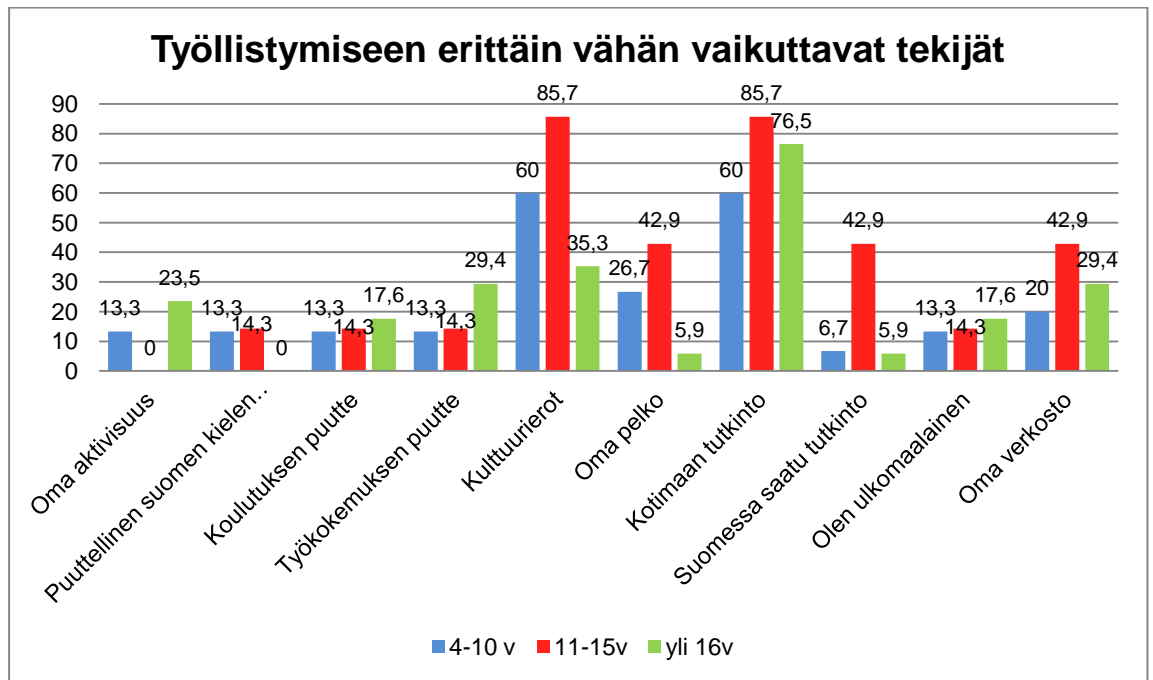
Kuviossa 32 on esitetty haastateltavien mielipiteet paluumuuttajien työllistymiseen vaikuttavista tekijöistä. Tulokset ovat esitetty prosentteina Suomessa eri asumisajan mukaan.

KUVIO 32. Paluumuuttajien työllistymiseen ”erittäin paljon” ja ”paljon” vaikuttavat tekijät

Erittäin paljon paluumuuttajien työllistymiseen vaikuttavat oma aktiivisuus ja suomen kielen taito. Muuten haastateltavien mielipiteitä hieman eroavat asumisajan mukaan.

Kuviossa 33 ovat esitetty haastateltavien vastaukset erittäin vähän vaikuttavista tekijöistä.

KUVIO 33. Paluumuuttajien työllistymiseen “vähän” ja “erittäin vähän” vaikuttavat tekijät

Saadun tuloksien mukaan kotimaan tutkinnoilla ja kulttuurieroilla ei ole merkitystä.

Taulukossa 2 ovat esitetty haastateltavien mielipiteet työllistymiseen vaikuttavista ja tekijöistä. Vastaukset ovat esitetty prosentteina ja asumisajan mukaan.

TAULUKKO 2. Venäjänkielisten paluumuuttajien työllistymiseen vaikuttavat tekijät

	Vaikuttaa	Ei vaikuta
4-10 vuotta	<p>Oma aktiivisuus ja suomen kielen taito 80 %</p> <p>Oma verkosto 73 %</p> <p>Oma pelko ja Suomesta saatu tutkinto 60 %</p> <p>Ulkomaalainen tausta 53 %</p>	<p>Kulttuurierot 60 %</p> <p>Kotimaan tutkinto 60 %</p>
11-15 vuotta	<p>Oma aktiivisuus 86%</p> <p>Suomen kielen taito 71 %</p> <p>Oma pelko ja ulkomaalainen tausta 57 %</p>	<p>Kotimaan tutkinto 86 %</p> <p>Kulttuurierot 71 %</p>
Yli 16 vuotta	<p>Oma aktiivisuus 71 %</p> <p>Suomen kielen taito 65 %</p> <p>Suomesta saatu tutkinto 59 %</p> <p>Oma pelko ja koulutuksen puutte 53 %</p>	<p>Kotimaan tutkinto 77 %</p> <p>Kulttuurierot 35 %</p>

Muiksi tekijäksi ovat määritelty mm. asumiskunta, kansalaisuus, sukupuoli, terveydentilanne, ikä, yleinen taloudellinen ja työttömyystilanne maassa ja kunnassa, hyvä sosiaalinen politiikka Suomessa (työttömyyden etuudet), epäluottamus työnantajien puolestaan venäjänkielisten kohtaan, henkilökohtainen asenne, koulutuksen ja työkokemuksen tausta kotimaasta.

5.5 Haastateltavien näkökulmat omasta työurasta Suomessa ja aiheesta

Tutkittavien mielipiteet työuransa arvioinnistaan ilmenevät vastauksessa kysymykseen 22 (liite 1). Noin puolet otoksesta ilmoitti, että työura ei mennyt niin, kuin etukäteen mietityn suunnitelman mukaan piti mennä. Noin kolmas osan suunnitelmat ovat toteutuneet osittain tai jonkin verran, koska ovat nykyään työllistyneitä. Muiden mielipiteet vaihtelevat voimakkaasti, jossa ”ei ole ollut suunnitelmia” alkaen ja ”erittäin hyvin” loppuun.

Kysymyksessä 23 (liite 1) ilmenevät haastateltavien suunnitelmat tulevaisuuteen. 100 prosenttia kaikki ovat erittäin motivoituneet työllistyä tulevaisuudessa. Noin puolet niistä ennen työllistymisestä suunnittelevat ammatillista opiskelua tai nykyään opiskelevat ammattikoulussa tai korkeakoulussa. Kolme henkilöä ovat hakeneet tutkinnon rinnastamista. Noin kolmas osa hakee töitä koko Suomesta ja on valmis vaihtamaan kuntaa työn takia. Yksi vastaaja pyrkii yrittäjäksi.

Kysymykseen 24 (liite1) siitä, mitkä ovat parhaat keinot inkerinsuomalaisille paluumuuttajille työllistymiseen, saimme hyvin vastausmateriaalia. Noin puolet suosittelee hakea töitä ensisijaisesti sukulaisten ja kavereiden kautta. Kolmannes osa suosittelee alustavasti opiskella suomea ja saada tutkinto, jonka jälkeen aktiivisesti hakea töitä kaikin mahdollisin tavoin. Muuten ovat esitetty erilaiset keinot työllistymiseen mm. työkokeilun kautta, oppisopimuksen kautta, koulutuksen kautta.

Kyselylomakkeen lopussa jätettiin tilaa ”muuta kerrottava” sanoille, johon tutkimukseen osallistujat vapaaehtoisesti ovat laittaneet mielipiteensä aiheesta ja tutkimuksesta. Haastateltavien mielestään työsyryntä venäjänkielisten kohtaan Suomessa pitää paikkaansa.

”Usein emme edes pääse haastatteluun, koska työnhakemuksessa on mainittu venäläinen sukunimi ja nimi.”

”Työnantajilla on olemassa liian paljon ennakkoluuloja venäläisiä kohtaan, jotka usein eivät pidä paikkaansa, mutta vaikuttavat kuitenkin työllistymiseen.”

”Venäläiset työntekijät ovat hyvin ahkeria töissä, joten kannattaa aktiivisesti työllistää heitä.”

Kommentista on olemassa myös työnantajille vetoaminen.

”Toivosin, että työnantajat kuitenkin antaisivat myös venäläisille mahdollisuus toteuttaa työelämässä Suomessa. Rohkeasti ja aktiivisesti työllistyvät ihmisiä.”

Löytyy myös seuraavanlainen vastaus.

”Mahtava kysely!”

5.6 Johtopäätökset

Tässä tutkimuksessa on selvitetty venäjänkielisten paluunmuuttajien työllistymismahdollisuudet suomalaisille työmarkkinoille. Aihe on hyvin ajankohtainen Lahden alueella, mikä lisää työhön hyötyä ja mielenkiintoisuutta. Paluunmuuttajien työllistyminen ei ole helppo, vaan hyvin pitkä ja haasteellinen prosessi.

Nykyään kilpailu työmarkkinoilla on erittäin korkea. Venäjänkielisten paluunmuuttajien työllistyminen Lahdessa on edennyt hyvin hitaasti, mutta vaihtelevastikin. Rekrytoinnissa paluunmuuttajien asenne on ehdottomasti heikompi suomalaisten verrattuna, ensisijaisesti heikon suomen kielen ja koulutuksen takia. Yli puolet paluunmuuttajista kokee työllistymisen erittäin haastavaksi, 62 prosenttia otoksesta. On olemassa kuitenkin hyvinkin positiivisia esimerkkejä työllistymisestä. Lisäksi naisten työllistyminen tuntuu hyvin haastavampi miesten verrattuna.

Tilanteeseen vaikuttavat sekä paluunmuuttaneiden kasvaneet määrät, että erilaiset kriisit ja lamat, jotka näkyvät suurena työttömyytenä vielä nykyäänkin. Erityisen matala työllistymisaste on maahanmuuttajilla, jotka ovat muuttaneet Suomeen viimeisten vuosien aikana. Heillä työttömyysprosentti on kaksi kertaa korkeampi, kuin yli 16 vuotta asuneilla. Työllistymistilanne muuttuu parempaan suuntaan asumisajan mukaan. Asumisaika vaikuttaa positiivisesti sekä paluunmuuttajien työllistymiseen, kielitaitoon, että antaa itseluottamusta, rohkeutta ja muuta elämänkokemusta Suomessa.

Venäjänkielisten paluunmuuttajien työllistymisprosessiin kuuluu monia haasteita. Ensimmäisinä haasteina ovat heikko suomen kielen taito ja ammatillisen

koulutuksen puute. Seuraavaksi vaikuttaa ulkomaalaisen tausta ja sosiaalisen verkoston puute. Henkilökohtaiset luonnonpiirteet kuten oma aktiivisuus ja pelko ovat myös tärkeitä. Muiksi haasteiksi ovat merkitty muuttovuosi, ikä, terveydentilanne, sukupuoli, kansalaisuus ja muut. Kotimaan tutkinnosta Suomessa ei ole mitä merkitystä.

Maahanmuuttajien suomen kielen koulutukseen ovat osallistuneet kolme neljäs osa otoksesta. Noin puolet on sitä mieltä, että kotouttamiskoulutus ei ole riittävä ensisijaisesti jatko-opiskeluun ja töihin. Suomen kielen taito ehdottomasti kehittyy asumisajan mukaan, mutta yleisesti tuntuu hyvin vaikealta. Suulliset ja kirjalliset taitoja eroavat toisistaan, joista kirjallinen on huomattavasti heikompi.

Venäjänkielisten paluumuuttajien koulutustausta kotimaasta on hyvin vahva. Kaksi kolmas osaa on koulutettuja, josta puolet korkeakoulutettuja. Kuitenkin heidän osaamistaan Suomessa hyödynnetään hyvin vähän. Vain yksi insinööri otoksesta on työllistetty kotimaasta saadun koulutuksen mukaan. Haastateltavin koulutustausta Suomessa on heikompi, kotimaasta koulutustaustan verrattuna. Koulutettujen määrä, erityisesti korkeakoulutettujen on laskenut 28 prosentista 13 prosenttiin. Saman keski-asteen tutkintojen määrä on laskenut 33 prosentista 28 prosenttiin. Ammatillisen kouluttamattomien määrä on kasvanut 36 prosentista 41 prosenttiin.

Vain 15 prosenttia työnhakijoista työllistyy TE- toimiston kautta. Sosiaalinen verkosto on ehdottomasti paras keino työllistymiseen venäjänkielisille paluumuuttajille. Sen avulla on työllistynyt 38 prosenttia otoksesta. Haasteita huolimatta, kaikki haastateltavat ovat erittäin positiivisesti suhtautuneet tulevaisuuteen. Koko otoksen motivointi on erittäin korkea työllistymiseen. Noin kolmas osa otoksesta on suunnittelut opiskelun (ammatti tai korkeakoulussa), jonka jälkeen aktiivisesti hakea työpaikkoja.

5.7 Kehitysehdotukset

Maahanmuuttajien vastaanotto on erittäin tärkeä askel kotouttamiseen uuteen asumispakkaan. Sieltä lähtee tutustuminen Suomeen ja suomalaisen yhteiskuntaelämään. Sosiaali- palvelun ja TE- toimiston yhteisrooli siinä

vaiheessa on valtava. Erittäin tärkeää on valmistaa maahanmuuttaja tulevaan työllistymiseen: selittää työllistymistilanne maassa, työnsaamisen pelisäännöt ja vaatimukset ja arvioida asiakkaan mahdollisuudet työllistymiseen myös kotimaasta saadun koulutuksen mukaan. Kannustus ja motivointi opiskelemaan suomen kieltä ovat myös erittäin tärkeitä.

Tutkimuksesta saadun tuloksen mukaan todella usein maahanmuuttaja ei työllisty heikon suomen kielen takia. Kotoutumiskoulutuksen jälkeen suomen kielen taso ei riitä jatko-opiskeluun eikä töihin. Palmenian erikoissuunnittelija Marju-Riitta Ilmonen väittää, että nykyään Lahdessa on satoja akateemisesti koulutettuja maahanmuuttajia työskentelevät siivoojina, lähihoitajina ja bussin kuljettajina, koska suomen kielen taito ei riitä jatko-opiskeluissa eikä työelämässä. Tarvitaan saada uutta koulutusjaksoa (Räty 2014.) Olen varma, että suomen kielen koulutuksen jälkeen, olisi erittäin tärkeää löytää toimenpiteitä työllistymiseen. Se voi olla harjoittelu, ammatillinen koulutus tai kurssi, jossa henkilö voisi vahvistaa ja täydentää koulutuksesta saadut tiedot. Muuten nousee kysymys kurssin hyödyistä, koska jäädessään kotiin muutaman kuukauden päästä tiedot unohtuvat. Suomen kielen kurssit antavat hyvän kielipohjan tulevaa elämää varten, mutta jokaisen vastuulla on oman kielen laajentaminen ja edistyminen eri tavoilla, muuten se ei tule opituksi. Kurssin alkuvaiheessa on selitettävä niiden tarkoitus ja tavoitteet.

On kehitettävä yhteistyötä työnantajien kanssa. Maahanmuuttajien asenne on ehdottomasti heikompi suomalaisten verrattuna suomen kielen ja koulutuksen takia. Mutta kyseessä ei välttämättä ole puutteellinen suomen kielen taito tai koulutus. Työnhakijalla on olemassa sujuva kieli ja koulutus Suomessa, mutta hän ei siltikään työllisty. Vähemmistövaltuutetun Biaudet Evanin mukaan erityisesti venäläiset kohtaavat ennakkoluuloja vielä rekrytoinnissa. Monilla venäjänkielisillä on olemassa kokemus siitä, että venäläisen nimen takia hakija ei kutsuta haastatteluun, vaikka olisi hyvä koulutus ja suomen kielen taito. Nimetön työnhaku voisi vähentää syrjinnän venäläisiä kohtaan ja avasivat uusia työpaikkoja (Helsingin sanomat 2010.) Venäjänkieliset paluumuuttajat ovat erittäin motivoituneet työllistymään Suomessa, mutta tarvitsevat tukea siinä. Viranomaisten yhteistyö työnantajien kanssa kannustaa ja motivoi työnantajia työllistyä maahanmuuttajia.

6 YHTEENVETO

6.1 Pohdinta

Oppinäytetyöprosessi oli ollut erittäin mielenkiintoinen minulle, koska aihe on todella kiinnostava. Mielestäni oppinäytetyöni on onnistunut erittäin hyvin. Työn asetetut tavoitteet ovat saavutettu. Tutkimuksessa selvitin inkerinsuomalaisten paluumuuttajien työllistymistilannetta ja työllistymismahdollisuuksia Lahden alueella, sekä työllistymisprosessiin liittyviä haasteita. Oppinäytetyötä tehdessäni ymmärsin paluumuuttajien tarpeita ensisijaisesti suomen kielen opetuksessa ja työllistymisessä, ja yleisesti viihtymisestä Suomessa. Tutkimuksesta olen kirjoittanut kirjallisen raportin, jossa olin käyttänyt erilaisia lähteitä. Opin referoimaan lähteitä, yhdistämään niitä tekstiin ja pitämään itsenäistä projektia alusta loppuun. Raportin laatiminen oli hyvin haastava, erityisesti kirjoittaminen, koska suomen kieli ei ole minun äidinkieleni.

Haastattelujen toteuttaminen oli minulle mielenkiintoista ja mukavaa, vaikkapa alustavasti jännittävää. Haastattelut olen käynnistänyt ennen varsinaista teoriapohjaa kirjoittamista. Teoriassa on käytetty hyvin paljon valtakunnallisia tilastotietoja maahanmuuttajista yleensä ja venäläisistä, johon kuuluu paluumuuttajat. Erillistä tilastoa etnisestä Neuvostoliitosta muuttaneista inkerinsuomalaisista Suomessa ei ole. Kaikki asiakkaat olivat erittäin positiivisesti suuntautuneet tutkimukseeni, mielellään vastasivat kysymyksiin. Elämäntarinoiden kuunteleminen on ollut mukava. Tutkimukseeni osallistuivat 39 henkilöä, joka on mielestäni hyvä otos. Olen tyytyväinen tutkimuksessa saamistani tuloksista.

Oppinäytetyöstä saamat tulokset herättivät kiinnostuksen muiden maahanmuuttajille liittyviin aiheisiin. Tutkimuksen tulokset vahvistivat venäjänkielisten paluumuuttajien haasteita työllistymiseen mm. heikon suomen kielen takia. Mielestäni olisi hyvä tutkia esimerkiksi kotoutumiskoulutuksen rooli maahanmuuttajien jatko-opiskelussa ja työllistymisessä. Olisi mielenkiintoista tarkistaa miten asiakas pärjää suomen kielellä koulutuksen jälkeen ja ehkä puolen vuoden päästä, mikäli jäänyt työttömäksi.

6.2 Tutkimuksen luottavuus ja eettisyys

Jorma Kananen mukaan tutkimuksen tarkoituksena on saada mahdollisimman luotettavaa ja todenmukaista tietoa. Tutkimuksen validiteetti- ja reliabiliteetti arvioivat tutkimuksen luotettavuutta. Validiteetti tarkoittaa sitä, että tutkimusongelmassa mitataan ja tutkitaan oikeita asioita. Reliabiliteetti on saatujen tuloksen pysyvyyttä, eli mikäli toteutetaan saman tutkimuksen vielä kerran, tulokset pysyvät samana (Kananen 2011, 118–119.)

Kvantitatiivisessa tutkimuksessa reliabiliteetin toteuttaminen on yksinkertaista. Se edellyttää, että kaikki vaiheet tutkimuksessa ovat dokumentoitu mahdollisimman tarkasti. Validiteettia voidaan rajoittaa koskemaan sisäistä ja ulkoista validiteettia. Sisäinen validiteetti tarkoittaa tutkimusprosessin systemaattista luotettavuutta erotuksena reliabiliteetista. Ulkoinen validiteetti näyttää miten hyvin otoksesta sadut tulokset vastaavat perusjoukkoa. Sisäisten ja ulkoisten validiteettien summana saadaan kokonaisvaliditeettia (Kananen 2011, 123–124.)

Tutkimuksestani saaman tuloksien mukaan uskon, että venäjänkielisten paluumuuttajien heikot työllistymismahdollisuudet pitävät paikkansa edelleenkin. Vastaavan tutkimuksen voi toteuttaa uudelleen kuka tahansa, silti tulokset pysyvät samana. Saattaa olla ne vaihtelevat hieman ehkä kunnan mukaan, mutta suurin piirtein ovat samankaltaiset.

Kaikkien tieteellisen toiminnan ydin on tutkimuksen eettisyys. Tutkimusetiikka ja sen kehittäminen ovat olleet keskeisiä aiheita erilaisissa tieteenaloissa jo kauan (Kankkunen, Vehviläinen-Julkinen 2009, 172.) Hyvässä tieteellisessä tutkimuksessa erittäin tärkeää on pitää tuntemattomana tutkittavien tiedot kuten yksilöt, ryhmät, paikkakunnat ja muut. Määrällisessä tutkimuksessa tunnistamisriskiä ei ole, koska tutkimustuloksia ei kirjata yksilöittäin, joten eettisesti kirjoittamistapa tulee tärkeämmäksi (Vilka 2007, 164.) Sillä tavalla tutkimuksen eettisyyteen kuuluu mahdollisimman rehellinen ja tarkka raportointi, ilmiantamatta tutkittavia (Kylmä, Pietilä & Vehviläinen-Julkinen 2002, 70–73).

Eettisyyden näkökulmasta, tämän oppinäytetyön anonymiteetti on pidetty koko työtä läpi. Haastateltaville on selitetty tutkimuksen tarkoitus ja pyydetty lupaa haastatteluun ja käyttöön tutkimuksessa. Kyselylomakkeet pidetään nimettömänä.

Alkuperäisiä kyselylomakkeita ei julkisteta ulkopuolisille, vaan käytetään tutkimusta varten. Tutkimuksen tulokset ja johtopäätökset on pyritty esittämään ja selostamaan mahdollisimman huolellisesti.

Työ on kaikille maahanmuuttajille yksi tärkeimmistä avaimista hyvään kotoutumiseen ja tulevaisuuteen. Kotoutuminen jää puolitiehen, jos ovet työelämään eivät aukene. Hallituksen tavoitteena on kaikin tavoin puolittaa maahanmuuttajien työttömyyttä Suomessa. Jokaisen maahanmuuttajan on löydettävä ensimmäisen työpaikansa. Lauri Ihalaisen mukaan ” työnantaja- ja työntekijäjärjestöjä tarvitaan rakentamaan sellaista työelämää, jossa maahanmuuttaja voi reilusti kokea itsensä hyödylliseksi osaksi suomalaista yhteiskuntaa” (Työ- ja elinkeinoministeriö 2014: Tiedotteet 2012.)

LÄHTEET

PAINETUT LÄHTEET

Hirsijärvi, S., Remes, P., Sajavaara, P. 2010. Tutki ja kirjoita. 15.-16. Painos. Helsinki: Tammi

Kananen, J. 2008. Kvalitatiivisen tutkimuksen teoria ja käytänteet. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu

Kananen, J. 2010. Oppinäytetyön kirjoittamisen käytännön opas. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu

Kananen, J. 2011. Kvantitatiivisen oppinäytetyön kirjoittamisen käytännön opas. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu

Kananen, J. 2012. Kehittämistutkimus. Kehittämistutkimuksen kirjoittamisen opas. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu

Kankkunen, P. & Vehviläinen-Julkunen, K. 2009. Tutkimus hoitotieteessä. Helsinki: WSOY

Kylmä, J., Pietilä, A. M. & Vehviläinen-Julkunen. 2002. Teoksessa: Pietilä A. M. ym. 2002. Terveyden edistäminen. Uudistuvat työmenetelmät. Helsinki: WSOY Oppimateriaalit.

Martikainen, T., Haikkola, L. 2010. Maahanmuutto ja sukupolvet. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura

Räty, M. 2002. Maahanmuuttaja asiakkaana. Helsinki: Tammi

Vilkka, H. 2007. Tutki ja mittaa: määrällisen tutkimuksen perusteet. Helsinki: Tammi

ELEKTRONISET LÄHTEET

Ahonen, M. 2013. Työministeri höllentäisi maahanmuuttajien kielitaitovaatimuksia [viitattu 16.8.2014]. Saatavissa: http://yle.fi/uutiset/tyoministeri_hollentaisi_maahanmuuttajien_kielitaitovaatimukset/6897452

Boxberg, K. 2014. Ulkomaalaisten työttömyys kasvaa kantaväestöä nopeammin. [viitattu 27.5.2014]. Saatavissa: <http://www.hs.fi/kotimaa/a1391921989997>

Dmitriev, V. 2003. Inkerinsuomalaisten historia (inkerit, Inkereenjoki) [viitattu 1.6.2014]. Saatavissa: http://vpolyahtov.narod.ru/Istoria/istoria_inkeri.htm

Ennakkoehkäisylaitos 2010. Psykologinen avustus maahanmuuttajille [viitattu 16.6.2014]. Saatavissa: <http://www.psychognosis.ru/psyho-help/psy-help-for-immigrants>

Eronen, A., Härmälä, V., Jauhiainen, S., Karikallio, H., Karinen, R., Kosunen, A., Laamanen, J. & Lahtinen, M. 2014. Maahanmuuttajien työllistyminen. Taustatekijät, työnhaku ja työvoimapalvelut [viitattu 125.6.2014]. Saatavissa: http://www.tem.fi/files/40368/maahanmuuttajien_tyollistyminen.pdf

Helsingin sanomat. 2000. Suomessa yli 20000 inkeriläistä [viitattu 4.6.2014]. Saatavissa: <https://www-hs-fi.aineistot.phkk.fi/yritykset/sanoma-arkisto/artikkeli.do?id=HS20000610SI1YO02dyh&hakusanat=koivisto+lausunto+1990&pvm=&alkaen=&loppuen=&lehti=kaikki&sivu=2&tulokset=61&lyhenne=HS&artikkeli=15&haku=HITE>

Helsingin sanomat. 2010. Nimetön työnhaku voisi avata työpaikkoja venäläisille. [viitattu 16.9.2014]. Saatavissa: <https://www-hs-fi.aineistot.phkk.fi/yritykset/sanoma-arkisto/artikkeli.do?id=HS20101023SI1YO09ftb&hakusanat=ven%C3%A4l%C3%A4isten+maahanmuuttajien++koulutus&pvm=&alkaen=&loppuen=&lehti=kaikki&sivu=1&tulokset=23&lyhenne=HS&artikkeli=1&haku=HITE>

Hetemaj, F. 2012. Uusi Suomi. Huoli maahanmuuttajien työllistymisestä: ”Tie kuin esterata” [viitattu 2.10.2014]. Saatavissa:

<http://www.uusisuomi.fi/kotimaa/53533-maahanmuuttajien-tyollistymisessa-ongelmia-tie-kuin-esterata>

Infopankki. 2014. Turvapaikanhakija? [viitattu 20.6.2014]. Saatavissa:

<http://www.infopankki.fi/fi/muutto-suomeen/olen-/turvapaikanhakija>

Infopankki. 2014. Kotoutuminen Suomeen [viitattu 20.10.2014]. Saatavissa:

<http://www.infopankki.fi/fi/elama-suomessa/maahanmuuttajana-suomessa/kotoutuminen-suomeen>

Inkeri-lehti. 2011. Inkeriläiset. Kansalaisuus, jota ei enää ole olemassa [viitattu 2.7.2014]. Saatavissa: <http://www.f42community.com/archives/220>

Koppa. 2014. Määrällinen tutkimus [viitattu 27.7.2014]. Saatavissa:

<https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/metelmapolkuja/metelmapolku/tutkimusstrategiat/maarallinen-tutkimus>

Kotouttaminen. 2014. Kielelliset tavoitteet [viitattu 27.7.2014]. Saatavissa:

http://www.kotouttaminen.fi/kotouttaminen/kotouttaminen/kotoutumista_edistavatt_toimenpiteet/kotoutumiskoulutus/kielelliset_tavoitteet

Kotouttaminen 2014. Kotoutumiskoulutus [viitattu 19.6.2014]. Saatavissa:

http://www.kotouttaminen.fi/kotouttaminen/kotouttaminen/kotoutumista_edistavatt_toimenpiteet/kotoutumiskoulutus

Kotouttaminen 2014. Kotoutumissuunnitelma [viitattu 19.6.2014]. Saatavissa:

http://www.kotouttaminen.fi/kotouttaminen/kotouttaminen/kotoutumista_edistavatt_toimenpiteet/kotoutumissuunnitelma

Kotouttaminen. 2014. Maahanmuuttajien työllisyyteen vaikuttavat monet tekijät. 2014 [viitattu 21.7.2014]. Saatavissa:

http://www.kotouttaminen.fi/kotouttaminen/seurantatieto/indikaattorit/osallistuminen_tyomarkkinoille

- Kotouttaminen. 2014. Maahanmuutto kasvaa ja monipuolistuu. [viitattu 12.5.2014]. Saatavissa: http://www.kotouttaminen.fi/kotouttaminen/kotouttaminen/kotouttamistyon_taustaa/maahanmuutto_kasvaa_ja_monipuolistuu
- Kotouttaminen 2014. Miten ja milloin alkukartoitus tehdään? [viitattu 19.6.2014]. Saatavissa: http://www.kotouttaminen.fi/kotouttaminen/kotouttaminen/kotoutumista_edistavatt_toimenpiteet/alkukartoitus/miten_ja_milloin_alkukartoitus_tehdaan
- Markkanen, K. 2013. Työministeri: Maahanmuuttajat työllistyvät liian hitaasti [viitattu 27.5.2014]. Saatavissa: <http://www.hs.fi/tyoelama/a1382492244735>
- Nesterov, A. 2008. Uusi kotimaa. Inkeri – Historialliset tapahtumat tai kohtalon kääntäjät? [viitattu 1.6.2014]. Saatavissa: <http://www.uusikotimaa.org/12/041.htm>
- Maahanmuuttovirasto. 2014. Paluumuutto [viitattu 28.5.2014]. Saatavissa: <http://www.migri.fi/paluumuutto>
- Miettinen, A. & Pelkonen, I. 2014. Maahanmuuttajien määrä [viitattu 26.6.2014]. Saatavissa: http://www.vaestoliitto.fi/tieto_ja_tutkimus/vaestontutkimuslaitos/tilastoja-ja-linkkeja/tilastotietoa/maahanmuuttajat/maahanmuuttajien-maara/
- Myrskylä, P. 2013. Osa maahanmuuttajista työllistyy hyvin, osa opiskelee [viitattu 21.7.2014]. Saatavissa: <http://tietotrendit.stat.fi/mag/article/41/>
- Myrskylä, P., Pyykkönen, T. 2014. Tilastokeskus. Suomeen muuttaneiden naisten ja miesten työmarkkinatilanne, koulutus ja poliittinen osallistuminen [viitattu 21.7.2014]. Saatavissa: http://www.stat.fi/tup/julkaisut/tiedostot/julkaisuluettelo/ywrrp2_201400_2014_12369_net.pdf
- Paananen, J. 2013. Maahanmuuttovirasto. Inkerinsuomalaisia paluumuuttajia odottavissa vielä muutama tuhat [viitattu 28.5.2014]. Saatavissa: http://www.migri.fi/medialle/tiedotteet/lehdistotiedotteet/lehdistotiedotteet/1/0/inkerinsuomalaisia_paluumuuttajia_odotettavissa_vielä_muutama_tuhatt

Päijät-Hameen maahanmuuttopoliittinen ohjelma 2010–2015. Seurantaraportti 2014. Päijät-Hämeen liitto [viitattu 3.7.2014]. Saatavissa: [http://www.paijat-hame.fi/easydata/customers/paijathame/files/ph_liitto/tehtavat/aluekehitys/maahanmuutto/paijat-](http://www.paijat-hame.fi/easydata/customers/paijathame/files/ph_liitto/tehtavat/aluekehitys/maahanmuutto/paijat-hameen_maahanmuuttopoliittisen_ohjelman_seurantaraportti_15_8_13.pdf)

[hameen_maahanmuuttopoliittisen_ohjelman_seurantaraportti_15_8_13.pdf](http://www.paijat-hame.fi/easydata/customers/paijathame/files/ph_liitto/tehtavat/aluekehitys/maahanmuutto/paijat-hameen_maahanmuuttopoliittisen_ohjelman_seurantaraportti_15_8_13.pdf)

Räty, N. 2014. Akateemisten maahanmuuttajien suomen taito ei riitä opiskelussa eikä työssä [viitattu 11.9.2014]. Saatavissa:

<http://www.ess.fi/uutiset/kotimaa/2014/03/07/akateemisten-maahanmuuttajien-suomen-taito-ei-riita-opiskelussa-eika-tyossa>

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006. KvaliMOTV-Menetelmäopetuksen tietovaranto [viitattu 30.6.2014]. Saatavissa:

http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L6_3_3.html

Sisäministeriö. 2011. Maahanmuuttajien työllistymisen esteet [viitattu 20.9.2014]. Saatavissa:

[http://www10.poliisi.fi/intermin/biblio.nsf/726D02F144273F98C22578B200246760/\\$file/132011.pdf](http://www10.poliisi.fi/intermin/biblio.nsf/726D02F144273F98C22578B200246760/$file/132011.pdf)

Sisäasianministeriö. 2012. Maahanmuuton vuosikatsaus 2012. [viitattu 28.6.2014]. Saatavissa:

http://www.migri.fi/download/43811_43667_Maahanmuuton_tilastokatsaus2012_web.pdf?72d194651260d188

Sisäministeriö. 2013. Valtioneuvoston periaatepäätös maahanmuuton tulevaisuus 2020 + strategiasta [viitattu 20.9.2014]. Saatavissa:

http://www.intermin.fi/download/51686_Maahanmuuton_tulevaisuus_2020_LOW-res_FINNISH.pdf?a9bf7e62e49ad188

Sisäministeriö. 2014. Kotoutuminen [viitattu 26.6.2014]. Saatavissa:

<http://www.intermin.fi/fi/maahanmuutto/kotoutuminen>

Talouselämä. 2014. Maahanmuuttajien määrä Suomessa: +796 %. 2014 [viitattu 17.5.2014]. Saatavissa:

<http://www.talouselama.fi/uutiset/maahanmuuttajien+maara+suomessa+796/a2239882>

Tilastokeskus. 2011. Kuka on maahanmuuttaja? [viitattu 17.5.2014]. Saatavissa: http://www.stat.fi/artikkelit/2011/art_2011-02-15_003.html

Tilastokeskus. 2012. Ulkomaalaiset ja siirtolaisuus 2011 [viitattu 3.7.2014]. Saatavissa: http://www.stat.fi/tup/julkaisut/tiedostot/julkaisuluettelo/yvrm_ulsi_201100_2012_6360_net.pdf

Tilastokeskus. 2014. Maahanmuuttajaväestö lähes kymmenkertaistunut 20 vuodessa. [viitattu 12.5.2014]. Saatavissa: http://www.tilastokeskus.fi/ajk/tiedotteet/2014/uutinen_010_2014-03-25.html

Tilastokeskus. 2014. Suurimmat vieraskieliset ryhmät 2013. [viitattu 27.7.2014]. Saatavissa: http://www.stat.fi/til/vaerak/2013/vaerak_2013_2014-03-21_kuv_002_fi.html

Tilastokeskus. 2014. Vuoden 2013 väkiluvun kasvusta vieraskielisten osuus 90 prosenttia [viitattu 3.7.2014]. Saatavissa: http://tilastokeskus.fi/til/vaerak/2013/vaerak_2013_2014-03-21_tie_001_fi.html

Tilastokeskus. 2014. Väestörakenne 2013 [viitattu 21.7.2014]. Saatavissa: http://www.stat.fi/til/vaerak/2013/vaerak_2013_2014-03-21_fi.pdf

Turun sanomat. 2014. Maahanmuuttajien työllistyminen jää jumiin kielikoulutuksiin [viitattu 3.7.2014]. Saatavissa: <http://www.ts.fi/uutiset/kotimaa/593769/Maahanmuuttajien+tyollistyminen+jaa+jumiin+kielikoulutuksiin>

Työ- ja elinkeinoministeriö. 2013. Kotoutumisen kokonaiskatsaus 2013 [viitattu 20.7.2014]. Saatavissa: http://www.tem.fi/files/37758/TEMrap_38_2013_web_23102013.pdf

Työ- ja elinkeinoministeriö. 2014. Maahanmuuttajien kotouttaminen [viitattu 1.7.2014]. Saatavissa: https://www.tem.fi/tyo/maahanmuuttajien_kotouttaminen

Työ ja elinkeinoministeriö. 2014. Tiedotteet 2012. Valtion kotouttamisohjelma: maahanmuuttaja tarvitsee kielitaitoa, koulutusta ja työtä [viitattu 3.7.2014].

Saatavissa:

http://www.tem.fi/ajankohtaista/tiedotteet/tiedotearkisto/vuosi_2012/valtios_kotouttamisohjelma_maahanmuuttaja_tarvitsee_kielitaitoa_koulutusta_ja_tyota.106916.news

Vainikainen, O. 2013. Koulutetut maahanmuuttajat Päijät-Hämeen työmarkkinoilla [viitattu 3.7.2014]. Saatavissa: http://www.tem.fi/files/36680/REKRY-AMARE_raportti_Paijat-Hame.pdf

Uusi Suomi. 2014. Suomen väkiluku: Kasvusta 90 % vieraskielisiä [viitattu 3.7.2014]. Saatavissa: <http://www.uusisuomi.fi/kotimaa/67595-suomen-vakiluku-kasvusta-90-vieraskielisia>

Vihreät De Gröna. 2014. Vihreä maahanmuuttopolitiikka korostaa kotiutumisen tärkeyttä [viitattu 2.6.2014]. Saatavissa:

<http://www.vihreat.fi/maahanmuutto/kotoutuminen>

Vähemmistövaltuutettu. 2010. Venäjänkielisten työllistyminen ja työsyryjä [viitattu 28.6.2014]. Saatavissa:

http://www.ofm.fi/download/31698_Venajankielisten_tyollistyminen_ja_tyosyrjinta_2010.pdf?6aba0abbde5cd188

Wikipedia. 2014. Inkeriläiset [viitattu 28.6.2014]. Saatavissa:

<https://ru.wikipedia.org/wiki/Ингерманландцы>

KYSELYLOMAKE

Taustatiedot

1. Sukupuoli
 mies
 nainen

2. Ikäluokka
 17-18
 19-25
 26-40
 41-55
 56-65

3. Peruskoulutus kotimaasta
 peruskoulu
 lukio

Koulutus ja työhistoria kotimaasta

4. Ammatillinen koulutus kotimaasta
 Ei koulutusta
 Ammattikurssi tai muu vastaava lyhyt koulutus, mikä _____
 Ammattikoulu, mikä _____
 Korkeakoulu/yliopisto, mikä _____
 Muu, mikä _____

5. Ammattisi kotimaasta _____

6. Työkokemus kotimaasta

- alle 1
- 2-5 vuotta
- 6-10 vuotta
- yli 11 vuotta

Koulutus ja työhistoria Suomesta

7. Suomeen

muuttovuosi _____

8. Arvioi suomen kielen taitoasi täällä hetkellä
suullinen

- erittäin heikko
- heikko
- tyydyttävä
- hyvä
- erinomainen

kirjallinen

- erittäin heikko
- heikko
- tyydyttävä
- hyvä
- erinomainen

9. Oletko käynyt TE- toimiston järjestämässä kotoutumiskoulutuksessa (suomen kielen kurssit), TASO:t _____

10. Sinun mielipiteesi koulutuksesta, kuinka riittävä se on jatkokoulutukseen / työhön / arkielämään _____

11. Nykytilanne

- koulutuksessa
- työkokeilussa
- töissä
- työtön
- muu, mikä _____

12. Oletko rinnastanut kotimaasta suoritettun tutkinnon Suomessa

- Kyllä, miksi _____
- Ei, miksi _____

13. Ammatillinen koulutus Suomessa

- ei koulutusta
- henkilöstökoulutus (oppisopimus), mikä _____
- maahanmuuttajien koulutus, mikä _____
- ammattikurssi tai muu vastaava lyhyt koulutus, mikä _____
- perustutkinto, mikä _____
- ammatillinen tutkinto, mikä _____
- korkeakoulu/yliopiston tutkinto, mikä _____
- muu, mikä _____

14. Ammattisi Suomessa _____

15. Työkokemus Suomessa yhteensä / vuotta _____ jossa olet ollut

- palkkatöissä / vuotta _____
- työllistymistuella / vuotta _____
- työkokeilussa / vuotta _____
- osa-aikatyössä / vuotta _____
- muu, mikä _____

16. Työuran aikana olet vaihtanut työnantajia

- yksi
- 2-5
- yli 6

17. Työnantaja(t)

- yksityinen yritys
- valtio
- kunta
- muu, mikä _____

18. Työsuhteesi päättyminen syy _____

19. Mistä löysit työpaikkoja

TE- toimiston internet sivuilta

kyselemällä kavereita/sukulaisia

työharjoittelun / työkokeilun kautta

muu, mikä _____

20. Kuinka helposti sinun mielestäsi paluumuuttaja saa töitä Lahdesta

Lähes 1 2 3 4 5
mahdotonta

Erittäin
helppo

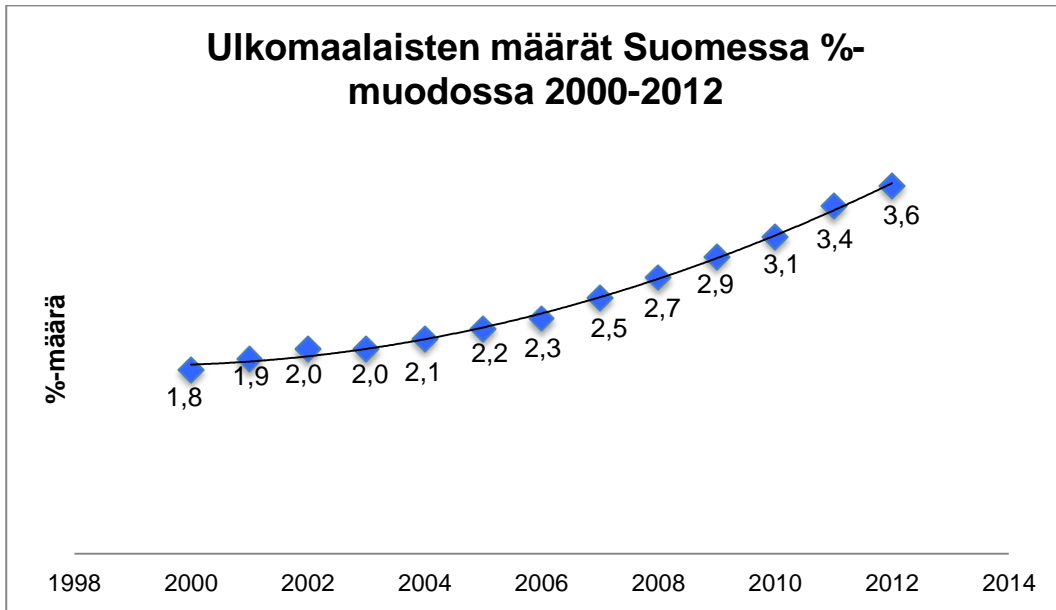
Työllistymiseen haasteita

21. Mikä asiat mielestäsi vaikuttavat paluumuuttajien työllistymiseen

Vaikutus	Ei vaikuta	Vaikuttaa vähän	Vaikuttaa	Vaikuttaa paljon	Vaikuttaa erittäin paljon
1.Oma aktiivisuus					
2. Puutteellinen suomen kielen taito					
3. Koulutuksen puute					
4. Työkokemuksen puute					
5. Kulttuurierot					
6. Oma pelko					
7. Kotimaan tutkinto					
8. Suomessa saatu tutkinto					
9. Olen ulkomaalainen					
10.Oma verkosto puuttuu (sukulaiset, kaverit)					
11. Muu, mikä					

22. Muuttaessasi Suomeen varmasti suunnittelit etukäteen omaa työuraasikin. Miten suunnitelmasi ovat toteutuneet? _____
23. Mikä ovat sinun tulevaisuuden suunnitelmasi _____
24. Mitkä ovat parhaat keinot/vinkit työllistymiseen sinun mielestään? _____
25. Muuta kerrottavaa _____

ERITTÄIN PALJON KIITOKSIA VASTAAMISESTASI!

Lausunto hallituksen esityksestä ulkomaalaislain muuttamiseksi koskien inkerinsuomalaisten paluumuuttojärjestelmää

Khs 2010–1016

Henkilöstökeskus (9.6.2010)

Hallintokeskus on pyytänyt henkilöstökeskukselta lausuntoa 9.6.2010 mennessä sisäasiainministeriön valmistelemasta hallituksen esityksestä ulkomaalaislain muuttamiseksi koskien oleskeluluvan myöntämistä entisen Neuvostoliiton alueelta peräisin oleville henkilöille, ts. inkerinsuomalaisille paluumuuttajille. Lausunto tulee antaa sisäasiainministeriölle 21.6.2010 mennessä.

Esityksen tavoitteena on erillisen inkerinsuomalaisille suunnatun paluumuuttojärjestelmän lakkauttaminen viiden vuoden siirtymäkauden jälkeen heinäkuussa 2016. Sen jälkeen inkerinsuomalaiset hakeutuisivat Suomeen yleisen oleskelulupajärjestelmän mukaisesti.

Henkilöstökeskus yhtyy sosiaalilautakunnan 8.6.2010 esittämään näkemykseen ja kannattaa ulkomaalaislain 48 §:n säännöksiä muuttamista koskien inkerinsuomalaisten paluumuuttojärjestelmää. Hallituksen esityksessä esille nostetut perustelut säännösten muuttamiseksi puoltavat perustellusti ehdotettuja muutoksia.

Sosiaalilautakunnan esityslistalta (8.6.2010)

Sosiaalilautakunta päättäneenä antaa asiasta kaupunginhallitukselle seuraavan sisältöisen lausunnon:

Lakimuutosesityksen pääasiallinen sisältö

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi ulkomaalaislain 48 §:n säännöksiä oleskeluluvan myöntämisestä entisen Neuvostoliiton alueelta peräisin oleville henkilöille, niin sanotuille inkerinsuomalaisille paluumuuttajille. Esityksen tavoitteena on erillisen inkerinsuomalaisille suunnatun paluumuuttojärjestelmän lakkauttaminen viiden vuoden siirtymäkauden jälkeen heinäkuussa 2016. Siirtymäkauden aikana olisi käytössä osittain uudistettu paluumuuttojärjestelmä. Sen jälkeen inkerinsuomalaiset hakeutuisivat Suomeen yleisen oleskelulupajärjestelmän mukaisesti.

Ulkomaalaislain 48 §:ssä säädettäisiin jatkossa ainoastaan oleskeluluvan myöntämisestä Inkerin siirtoväkeen kuuluneille ja Suomen armeijassa vuosien 1939 – 1945 aikana palvelleille henkilöille. Nämä henkilöt voisivat muuttaa Suomeen ilman mitään määräaikaan paluumuuttojärjestelmän lakkauttamisesta huolimatta. Edellytyksenä ei enää olisi paluumuuttajaksi ilmoittautuminen. Siirtymäsäännöksessä säädettäisiin muiden inkerinsuomalaisten oikeusasemasta. Heidän tulisi ilmoittautua paluumuuttajiksi Suomen edustustolle viimeistään 1 päivänä heinäkuuta 2011 ja jättää oleskelulupahakemus viimeistään 1 päivänä heinäkuuta 2016, jotta heille voitaisiin myöntää oleskelulupa suomalaisen syntyperän perusteella. Paluumuuttovalmennukseen osallistuminen ei olisi enää oleskeluluvan myöntämisen edellytys. Suomalaisen syntyperän osoittamisen lisäksi henkilön olisi edelleen esitettävä suomen tai ruot-sin kielen taidosta hyväksyttävä todistus ja lisäksi henkilöllä tulisi olla Suomessa asunto käytössään.

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2011.

Sosiaalilautakunnan kannanotto

Sosiaalilautakunta kannattaa hallituksen esitystä ulkomaalaislain 48 §:n säännösten muuttamiseksi koskien inkerinsuomalaisten paluumuuttojärjestelmää. Sosiaalilautakunnan näkemyksen mukaan hallituksen esityksessä esille nostetut perustelut säännösten muuttamiseksi puoltavat yksiselitteisesti ehdotettuja muutoksia.

Inkerinsuomalaisten paluumuuttojärjestelmän lakkauttaminen muiden kuin Inkerin siirtoväen ja sotaveteraanien osalta on perusteltua, koska se ei enää palvele niitä tavoitteita, joiden johdosta se luotiin.

Pöytäkirjanote kaupunginhallitukselle.

ESITTELIJÄ

Hallintokeskus on lähettäellään 20.5.2010 Dnro 2010–1016/010 pyytänyt sosiaalilautakunnan lausuntoa 9.6.2010 mennessä sisäasiainministeriön lausuntopyyntöstä hallituksen esityksestä ulkomaalaislain muuttamiseksi koskien inkerinsuomalaisten paluumuuttojärjestelmää.

Lainsäädännön kehitys

Inkerinsuomalaisten maahanmuuttoon sovellettiin 1990-luvun alussa yleisiä oleskelulupasäännöksiä. Huhtikuussa 1990 tasavallan presidentti Mauno Koivisto antoi lausunnon, jossa hän totesi, että inkerinsuomalaisia voidaan pitää paluumuuttajina. Lausunnon jälkeen inkerinsuomalaisten maahanmuuttoa koskevaa hallintokäytäntöä ja oleskelulupien käsittelyä kehitettiin joustavaksi menettelyksi. Alkuvaiheessa ei nähty tarvetta lainsäädäntötoimille, vaan inkerinsuomalaisten paluumuuttoon suhtauduttiin kuten paluumuuttoon yleensä. He saapuivat Suomeen viisumilla ja saivat työ- ja oleskeluluvan maahan saapumisen jälkeen. Lupakäytäntöä muutettiin vuonna 1992 siten, että myös inkerinsuomalaisten tuli hakea oleskelulupaa Suomen edustustosta ennen Suomeen muuttoa. Oleskelulupa myönnettiin pysyväisluonteisena ja luvan myöntämisen edellytyksenä oli, että hakija itse, toinen hänen vanhemmistaan tai yksi hänen neljästä isovanhemmastaan oli merkitty kansallisuudeltaan suomalaiseksi.

Ensimmäisen kerran lakiin kirjattiin säännös edellytyksistä oleskeluluvan myöntämiseksi paluumuuttajalle 1 päivänä elokuuta 1996 voimaan tulleessa ulkomaalaislaissa. Lakiin kirjattiin vallinnut hallintokäytäntö tietyin tiukennuksin. Oleskeluluvan myöntämisen edellytykseksi säädettiin, että hakija itse, yksi hänen vanhemmistaan tai ainakin kaksi hänen neljästä isovanhemmastaan oli tai oli ollut merkittynä asiakirjaan kansallisuudeltaan suomalaiseksi. Hakijan oli lisäksi osallistuttava paluumuuttovalmennukseen ja ilmaistava tahtonsa muuttaa Suomeen vakinaisesti asumaan. Suomalainen syntyperä oli osoitettava alkuperäisin asiakirjoin tai jos tämä ei ollut mahdollista, muutoin luotettavalla tavalla.

Ulkomaalaislain säännöstä muutettiin 1 päivänä lokakuuta 2003 voimaan tulleella lailla. Säännöstä täsmennettiin ja samalla tiukennettiin siten, että lakiin lisättiin oleskeluluvan myöntämisen edellytykseksi vaatimus suomen tai ruotsin kielen taidosta. Kyseisen vaatimuksen katsottiin edistävän paluumuuttajan kotoutumista ja työllistymistä Suomessa. Kielitaitovaatimus ei koskenut Inkerin siirtoväkeen vuosina 1943 ja 1944 kuuluneita tai

Suomen armeijassa toisen maailmansodan aikana palvelleita henkilöitä. Lakiin lisättiin myös oleskeluluvan myöntämisen edellytykseksi ilmoittautuminen Suomen edustustossa paluumuuttojonoon sekä vaatimus hakijan käytössä olevasta asunnosta. Paluumuuttojono ja edellytys asunnosta olivat tätä ennen perustuneet hallintokäytäntöön.

Toukokuussa 2004 tuli voimaan ulkomaalaislain kokonaisuudistus. Kokonaisuudistuksen yhteydessä inkerinsuomalaisten maahanmuuttoa koskeva säännös otettiin perusteiltaan samansisältöisenä uuteen ulkomaalaislakiin. Säännökseen lisättiin valtuus asetuksella säätää tarkemmin kielikokeen perusteista ja järjestämisestä.

Inkerinsuomalaisten määrä Suomessa

Suomeen muuttaneiden ja täällä pysyvästi asuvien inkerinsuomalaisten tarkkaa määrää ei pystytä esittämään, koska virallisessa tilastoinnissa ei erikseen kysytä henkilön etnistä alkuperää. Suomessa asuvasta ulkomaalaisväestöstä kerätään tilastotietoja pääasiassa kansalaisuuden, ei kansallisuuden perusteella. Toinen syy täsmällisen tilastotiedon puutteeseen on se, että inkerinsuomalaisten paluumuuttoon suhtauduttiin kuten paluumuuttoon yleensä eikä siitä kerätty erikseen tarkempia tilastotietoja.

Eri tilastoista saatavien tietojen perusteella voidaan kuitenkin arvioida, että kuluneen 20 vuoden aikana Suomeen on muuttanut noin 30 000 paluumuuttajaa pääasiassa Venäjältä ja Virosta. Vilkkaimmillaan paluumuutto oli 1990-luvulla, jolloin Suomeen arvioidaan muuttaneen jopa 1 500 – 2 000 henkilöä vuodessa. Vuosituhannen vaihteessa Suomeen muutti vielä noin 1 000 paluumuuttajaa vuodessa, kun taas vuodesta 2004 lähtien luku on ollut vuositasolla 500 – 600. Paluumuuttajat ovat olleet pääsääntöisesti työikäisiä, jotka ovat muuttaneet Suomeen perheensä kanssa. Enimmäkseen he ovat sijoittuneet pääkaupunkiseudulle, Itä-Suomeen, Keski-Suomeen, Hämeeseen, Kymenlaaksoon ja suurimpiin kasvukeskuksiin kuten Turkuun ja Tampereelle, mutta myös maaseutumaisille paikkakunnille erityisesti Itä-Suomessa.

Tällä hetkellä paluumuuttojonossa on noin 10 000 ihmistä, joiden asian käsittelyä ei ole vielä aloitettu ja joiden elämäntilanteesta tai maahanmuuttohalukkuudesta ei ole täsmällistä tietoa.

Hallituksen esityksen keskeiset perustelut muutosehdotukselle

Asteittain asetetuilla lainsäädännöllisillä lisäedellytyksillä on haluttu tehdä paluumuutosta alkuvaiheen tilanteeseen verrattuna hallitumpaa. Suomalaisen syntyperän seikkaperäisellä tarkastuksella haluttiin estää väärinkäytökset. Asuntoedellytyksellä haluttiin varmistaa, että muutto on hallittua myös kuntatasolla. Paluumuuttovalmennuksella ja kielitutkinnolla pyrittiin varmistamaan kotoutumisen ja työllistymisen onnistuminen. Ajan mittaan paluujärjestelmä muotoutui pitkäkestoiseksi prosessiksi, jossa jonoon ilmoittautumisesta saattoi kulua 10 - 15 vuotta ennen kuin kaikki oleskeluluvan myöntämisedellytykset olivat täyttyneet. Paluumuuttoprosessi osoittautui hitaaksi ja passivoivaksi.

Kun vuosina 2005 – 2006 laadittiin hallituksen maahanmuuttopoliittista ohjelmaa, taloudellinen tilanne näytti hyvältä ja keskustelu suurten ikäluokkien eläköitymisen aiheuttamasta muutoksesta työmarkkinoille alkoi voimistua. Tässä tilanteessa myös inkerinsuomalaisten paluumuutto haluttiin kanavoida entistä paremmin työmarkkinoiden tarpeisiin. Samanaikaisesti nähtiin, että työvoiman maahanmuuton yleistyessä etnisiin kriteereihin perustuva inkerinsuomalaisten tarkoin säädely ja säännelty paluumuuttojärjestelmä oli tullut tiensä päähän. Pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen ohjelmaan sisällytettiin edellisellä hallituskaudella valmisteltu maahanmuuttopoliittinen ohjelma, mukaan lukien sen esitys, että inkerinsuomalaisten paluumuuttojono suljetaan ja jonossa vielä olevien henkilöiden ohjausta Suomen työmarkkinoiden tarpeisiin tehostetaan.

Sisäasiainministeriö asetti ajalle 17.12.2008 - 31.5.2009 työryhmän, jonka työn tavoitteena oli kehittää inkerinsuomalaisten paluumuuttoa ja sitä koskevaa lainsäädäntöä nykyistä toimivammaksi hallitusohjelman linjausten mukaisesti. Työryhmä toteutti paluumuuttotilanteen arvioimiseksi kyselyn, joka lähetettiin 89 valtionhallinnon, kuntien, järjestöjen ja muiden sidosryhmien edustajille, joilla arvioitiin olevan asiantuntemusta inkerinsuomalaisten paluumuutosta. Vastajaat pitivät paluumuuttojärjestelmää hyvänä, koska se oli osoittautunut hallittavaksi. Vastajaat totesivat eri toimenpiteiden ja vaiheiden tekevän prosessista kuitenkin hitaan ja jäykän. Hidastavia tekijöitä olivat hakemusten puutteellisuus, haastatteluun tai kielikokeeseen tulematta jättäminen tai oman aktiivisuuden puute muuton edistämiseksi. Suomeen muuttoa katsottiin viivästyttävän lisäksi muun muassa asunnon saannin vaikeus ja työn puute. Useat vastaajat arvioivat, että kuluneen kahdenkymmenen vuoden aikana ne, jotka olivat todella halunneet Suomeen, olivat jo pääosin muuttaneet. Vastauksissa todettiin, että paluumuuttojono tulisi tietyllä aikataululla lopettaa ja tehostaa jonon purkua muun muassa kartoittamalla todellinen muuttohalukkuus ja -kyky.

Hallituksen esityksen perusteluissa todetaan myös, että suomalaisen syntyperän todentaminen on viime vuosina merkittävästi vaikeutunut aiempaan tilanteeseen verrattuna varsinkin nuorempien henkilöiden osalta, koska Venäjällä vuoden 1990 jälkeen annettuihin asiakirjoihin ei ole enää merkitty henkilön kansallisuutta. Näin ollen suomalaisesta syntyperästä ei välttämättä ole saatavissa asianmukaisia alkuperäisiä todistuksia ja suomalaisen syntyperän todentaminen saattaisi osoittautua mahdottomaksi. Edelleen todetaan, että paluumuuttojärjestelmän tarkoituksena on ollut mahdollistaa sellaisten henkilöiden muutto, jotka ovat omaksuneet suomalaisen identiteetin ja joilla on yhteenkuuluvuus Suomeen. Paluumuuttajien sukupolvi on kuitenkin vuosien saatossa osittain vaihtunut eikä osa paluumuuttojärjestelmän kautta Suomeen pyrkivistä henkilöistä välttämättä tunne itseään suomalaiseksi samalla tavoin kuin vanhempi sukupolvi. He saattavat osin haluta muuttaa Suomeen paluumuuttajina, koska kyseinen järjestelmä on tietyiltä osin sallivampi kuin yleinen oleskelulupajärjestelmä eikä niinkään sen vuoksi, että he pyrkisivät solmimaan siteitä maahan, josta heidän vanhempansa tai isovanhempansa ovat kotoisin.

Lisäksi perusteluissa tuodaan esille, että mikäli paluumuuttojono suljettaisiin hallitusohjelman mukaisesti eikä siihen ilmoittautuminen olisi enää mahdollista, mutta paluumuuttojärjestelmä pidettäisiin muutoin ennallaan, menisi tällä hetkellä jonossa olevien noin 10 000 henkilön asian käsittelyyn arviolta jopa 12 – 13 vuotta. Kaiken kaikkiaan nykyisin käytössä oleva raskas ja kankea menettely ei ole viranomaisten eikä oleskeluluvan hakijankaan kannalta järkevä. Suomeen muuttamista harkitsevan kannalta paluumuuttoprosessin eri vaiheista johtuva pitkä jonotusaika on kohtuuton ja jonossa olevan henkilön asema on osittain epävarma. Ennen järjestelmän lopullista lakkauttamista tulisi sekä lainsäädäntöä että hallintokäytäntöä muuttaa, jotta paluumuuttojonossa olevat muuttohalukkaat henkilöt voisivat nykyistä joustavammin ja nopeammassa aikataulussa hakeutua Suomeen.

./.
Sisäasianministeriön lausuntopyyntö ja hallituksen esitys lakimuutoksesta ovat esityslistan tämän asian liitteenä.

Lausuntoa on pyydetty myös henkilöstökeskukselta.

Ulkomaalaislaki 378/1991

Ulkomaalaisten maahantulosta, oleskelusta ja työnteosta sekä maasta poistumisesta määrätään ulkomaalaislaissa 378/1991. Ulkomaalaislaki 378/1991 § 18 a määrittelee edellytykset oleskeluluvan myöntämiseksi entisen Neuvostoliiton alueelta peräisin olevalle henkilölle.

Tässä laissa määrätään myöntää määräaikainen oleskelulupa entisen Neuvostoliiton alueelta peräisin olevalle henkilölle:

jos hakija kuuluu Inkerin siirtoväkeen, joka vuosina 1943 ja 1944 siirrettiin Suomeen ja sodan päätyä palautettiin Neuvostoliittoon;

jos hakija on palvellut Suomen armeijassa vuosina 1939–1945; tai

jos hakija itse, toinen hänen vanhemmistaan tai ainakin kaksi hänen neljästä isovanhemmastaan ovat kansallisuudeltaan suomalaisia ja hakijalla on riittävä suomen tai ruotsin kielen taito

Oleskelulupa myönnetään myös ehtoja täyttävän henkilön aviopuolisolle, sekä hänen huollettavana olevalle lapselle, joka ei ole täyttänyt 18 vuotta ennen kuin hakijalle myönnetty oleskelulupa. Aviopuoliso on rinnastetaan henkilö, jonka kanssa hakija elää jatkuvasti yhdessä taloudessa avioliitonomaisissa olosuhteissa.

Oleskeluluvan myöntämisen edellytyksenä on lisäksi, että:

hakija on ilmoittanut Suomen diplomaattiselle tai lähetystön viranomaiselle paluumuuttajaksi;

(edellä mainittua kohtaa numero 3) koskien) Hakija osallistuu lähtömaassa järjestettyyn paluumuuttovalmennukseen ja esittää todistuksen Suomen viranomaisen järjestämän kielikokeen suorittamisesta, jonka perusteella hänellä on sellainen suomen tai ruotsin kielen taito, joka vastaa yleiseurooppalaisen viitekehityksen mukaisen kielitaidon arviointiasteikon taitotasoa A2; ja

hakijan käytössä on asunto Suomessa

HE 293/1992 18 §

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta. Edellytykset oleskeluluvan myöntämiseksi: ulkomaalainen itse tai ainakin toinen hänen vanhemmistaan on tai on ollut Suomen kansalainen. Käytännössä suomalainen syntyperä on ollut riittävä peruste oleskeluluvan myöntämiseksi ulkomailta. Päätöstä on perusteltu sillä, että erityinen syy puoltaa luvan myöntämistä. Tapauksen ovat kuitenkin siinä määrän lisääntyneet, erityisesti inkeriläisten Suomeen muuton johdosta, että on perusteltua muuttaa säännös ehdotettuun muotoon. Laki ulkomaalaislain 378/1991 muuttamisesta tullut voimaan 13.11.1992

Ulkomaalaislaki 511/1996, uusi säännös

Vuonna 1996 ulkomaalaislakiin (511/1996) on lisätty uusi pykälä (18a). Siinä määritellään edellytykset oleskeluluvan myöntämiseksi entisen Neuvostoliiton alueelta peräisin olevalle henkilölle, jolla on suomalainen syntyperä. Lain mukaan vähimmäisedellytys on se, että kaksi isovanhemmista on ollut merkittynä asiakirjaan kansalaisuudeltaan suomalaisena. Oleskeluluvan myöntämisen edellytyksenä on myös hakijan osallistuminen lähtömaassa järjestettyyn maahanmuuttovalmennukseen (Suomen venäjänkielisen väestönsosien kysymyksiä 2002, 12)

Edellytykset oleskeluluvan myöntämiseksi entisen Neuvostoliiton alueelta peräisin olevalle henkilölle, jolla on suomalainen syntyperä. Sen lisäksi, mitä tässä laissa muutos säädetään, voidaan entisen Neuvostoliiton alueelta peräisin olevalle henkilölle, jolla on suomalainen syntyperä, myöntää määräaikainen oleskelulupa:

jos hakija on itse, toinen hänen vanhemmistaan tai ainakin kaksi hänen neljästä isovanhemmastaan on tai on ollut merkittynä asiakirjaan kansalaisuudeltaan suomalaiseksi, tai

jos hakijalla on muu yhteenkuuluvuutta osoittava side Suomeen ja suomalaisuuteen, mutta hän ei kykene asiakirjoilla osoittamaan täyttävänsä 1 kohdan edellytyksiä.

Oleskelulupa myönnetään myös edellä tarkoitetun henkilön aviopuolisolle sekä hänen huolettavanaan olevalle alle 18-vuotiaille lapsilleen. Aviopuoliso on rinnastetaan henkilö, jonka kanssa hakija elää jatkuvasti yhteisessä taloudessa avioliitonomaisissa olosuhteissa. Oleskeluluvan

edellytyksenä on, että hakija osallistuu lähtömaassa järjestettyyn maahanmuuttovalmennukseen, jollei perusteltua syytä poiketa tästä. Lisäksi edellytetään hakijan ilmaisemaa tahtoa muuttaa Suomeen vakinaisesti asumaan.

HE 28/2003 48 §

Hallituksen esityksessä Eduskunnalle ulkomaalaislaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi 48 pykälässä lisättiin entisen Neuvostoliiton alueelta peräisin oleville henkilöille uudet edellytykset oleskeluluvan myöntämiseen.

Oleskeluluvan myöntämisen edellytyksenä on lisäksi, että:

hakija on ilmoittanut Suomen edustustolle paluumuuttajaksi;

edellä 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettussa tapauksessa hakija osallistuu lähtömaassa järjestettyyn paluumuuttovalmennukseen ja esittää Suomen viranomaisen järjestämän kielikokeen suorittamisesta todistuksen, jonka perusteella hänellä on sellainen suomen tai ruotsin kielen taito, joka vastaa Euroopan neuvoston yleiseurooppalaisen viitekehityksen mukaisen kielitaidon arviointiasteikon taitotasoa A2, jollei paluumuuttovalmennukseen tai kielikokeeseen ole pidettävä hakijan olosuhteen huomioon ottaen kohtuuttomana; ja

hakijan käytössä on asunto Suomessa

Laki on tullut voimaan 20.6.2003

Ulkomaalaislaki 2004/301

Vuoden 2004 uudessa ulkomaalaislaissa maahanmuuttajia koskeva säännös ei muutettu edellisestä laista (Lausunto hallituksenesityksestä ulkomaalaislain muuttamiseksi koskien inkerisuomalaisten paluumuuttojärjestelmää 2010, 3).

Laki ulkomaalaislain muuttamisesta 57/2011

21 tammikuuta 2011 Helsingissä annettu laki ulkomaalaislain 48 §:n muuttamisesta. Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan ulkomaalaislain (301/2004) 48 § seuraavasti:

Oleskeluluvan myöntäminen entisen Neuvostoliiton alueelta peräisin olevalle henkilölle.

Sen lisäksi, mitä tässä laissa muutoin säädetään, myönnetään jatkuva oleskelulupa entisen Neuvostoliiton alueelta peräisin olevalle henkilöille:

jos hakija on kuulunut Inkerin siirtoväkeen, joka vuosina 1943 – 1944 siirrettiin Suomeen ja sodan päätyttyä palautettiin Neuvostoliittoon; tai

jos hakija on palvellut Suomen armeijassa vuosien 1939 – 1945 aikana

Oleskeluluvan myöntämisen edellytyksenä on, että hakijalla on käytössään asunto Suomessa.

Oleskelulupa myönnetään myös 1 momentissa tarkoitetun henkilön perheenjäsenelle sekä hänen huolettavanaan olevalle lapsille, joka ei ole täyttänyt kahdeksantoista vuotta ennen kuin hakijalle on myönnetty oleskelulupa 1 momentissa mainitulla perusteella. Tässä pykälässä tarkoitetun oleskeluluvan myöntäminen ei edellytä, että ulkomaalaisten tai hänen perheenjäsenensä toimeentulo on turvattu. Laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2011.

Tämän lain voimaan tullessa vireillä olevan oleskelulupahakemukseen sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Niihin entisen Neuvostoliiton alueelta peräisin oleviin henkilöihin, jotka itse, joiden vanhemmista toinen tai joiden neljästä isovanhemmasta ainakin kaksi on tai on ollut merkittynä asiakirjaan kansalaisuudeltaan suomalaiseksi ja joilla on riittävä suomen tai ruotsin kielen taito, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa olleita säännöksiä, jos hakija on ilmoittautunut Suomen edustustolle paluumuuttajaksi viimeistään 1 päivänä heinäkuuta 2011 ja on jättänyt oleskelulupahakemuksensa viimeistään 1 päivänä heinäkuuta 2016. Oleskeluluvan myöntäminen ei kuitenkaan edellytä, että hakija on osallistunut lähtömaassa järjestettyyn paluumuuttovalmennukseen.

LIITE 5/1

	HIDAS POLKKU	PERUS POLKKU	NOPEA POLKKU	
MODUULI 1 LÄHTÖTASO	60 pv/12 vko 0 – A1.2	60 pv/12 vko 0 – A1.3	60 pv/12 vko 0 – A1.3+	240 päivää 48 viikkoa
	A 1.3	A1.3+	A2.1	MODUULI 1 TAVOITETASO
MODUULI 2 LÄHTÖTASO	60 pv/12 vko A1.3 – A1.3+	60 pv/12 vko A1.3+ - A2.1	60 pv/12 vko A2.1 – A2.1+	240 päivää 48 viikkoa
	A2.1	A2.1+	A2.2	MODUULI 2 TAVOITETASO
MODUULI 3 LÄHTÖTASO	60 pv/12 vko A2.1 – A2.1+	60 pv/12 vko A2.1+ - A2.2	60 pv/12 vko A2.2 – A2.2+	240 päivää 48 viikkoa
	A2.2	A2.2+	B1.1	MODUULI 3 TAVOITETASO
MODUULI 4 LÄHTÖTASO	60 pv/12 vko A2.2	60 pv/12 vko A2.2+	90 pv/18 vko B1.1	270 päivää 54 viikkoa
	B1.1	B1.1	B1.2	MODUULI 4 TAVOITETASO

TASO	KUULLUN YMMÄRTÄMINEN	PUHUMINEN	LUETUN YMMÄRTÄMINEN	KIRJOITAMINEN
A1.1.	Ymmärtää joitakin sanoja ja fraaseja.	Osaa vastata itseään koskeviin kysymyksiin.	Tunnistaa joitakin itselleen tuttuja sanoja.	Osaa kirjoittaa joitakin tuttuja sanoja.
A1.2.	Ymmärtää joitakin lyhyitä lauseita ja ilmauksia.	Osaa kysyä ja vastata suppeasti itseä koskeviin kysymyksiin ja kysyä jotakin.	Löytää erittäin lyhyestä tekstistä yksittäisiä tietoja.	Osaa kirjoittaa joitakin lyhyitä lauseita.
A1.3.	Ymmärtää joitakin lyhyitä rutiininomaisia keskusteluja.	Osaa kertoa itsestään ja lähipiiristään ja toimia kaikkein yksinkertaisimmista puhetilanteista.	Ymmärtää pääasian lyhyestä ja yksinkertaisesta arkisesta viestistä tai ohjeesta.	Osaa viestiä tutussa arkitilanteessa kirjoittamalla muuttaman yksinkertaisen lauseen.
A2.1.	Ymmärtää yksinkertaista puhetta sekä lyhyitä viestejä jokapäiväisistä asioista.	Selviytyy tavallisista ja helpoista jokapäiväisistä puhe- ja palvelutilanteista.	Ymmärtää jokapäiväistä sanastoa sisältäviä yksinkertaisia tekstejä.	Osaa kirjoittaa lyhyitä tekstejä ja luettelomaisia kuvauksia tutuista asioista ja tapahtumista.
A2.2.	Ymmärtää helppoa ja selkeää asiapuhetta ja keskustelua tutuista aiheista.	Osaa kuvata lyhyesti tuttuja asioita ja tapahtumia ja pystyy osallistumaan rutiininomaisiin keskusteluihin, joissa vaihdetaan tietoa.	Ymmärtää tavallisia jokapäiväiseen elämään liittyviä tekstejä ja pystyy hankkimaan uutta tietoa lyhyestä ja selkeästä tekstistä, mikäli aihe on tuttu.	Selviytyy kirjoittamalla tavanomaisissa arkitilanteissa ja osaa kirjoittaa yksinkertaisen kuvauksen menneistä tapahtumista.
B1.1.	Ymmärtää selkeää yleiskielistä puhetta ja kerrontaa yleisistä aiheista.	Selviää tavallisimmista arkielämän puhetilanteista ja epävirallisista keskusteluista.	Pystyy ymmärtämään pääajatuksen ja tärkeimmät yksityiskohdat muutaman sivun mittaisista käytännönläheisistä teksteistä.	Osaa kirjoittaa lyhyen ja yhtenäisen tekstin ja välittää kirjallisesti tietoa yleisistä aiheista.

B1.2.	Ymmärtää tavallista asiapuhetta ja keskusteluja erilaisissa vapaa-ajan ja työelämän tilanteissa.	Osaa viestiä suullisesti useimmissa vapaa-ajan ja työelämän tilanteissa.	Ymmärtää ja pystyy yhdistelemään perustietoja erilaisia aiheita käsittelevistä selkeistä teksteistä.	Osaa kirjoittaa lyhyitä, selkeitä ja ymmärrettäviä tekstejä erilaisista aiheista.
B2.1.	Ymmärtää erilaisia aiheita ja omaa erikoisalaansa koskevaa yksityiskohtaista puhetta ja keskustelua.	Pystyy osallistumaan aktiivisesti useimpiin sosiaalisiin tilanteisiin ja melko muodollisiin keskusteluihin.	Ymmärtää erilaisia tekstejä sekä yleisistä että oman alansa aiheista ja pystyy tunnistamaan kirjoittajan ja tekstin tarkoituksen.	Osaa kirjoittaa selkeitä ja yksityiskohtaisia tekstejä erilaisista itseään kiinnostavista aiheista.
B2.2.	Ymmärtää sekä epämuodollista että muodollista puhetta ja keskustelua lähes kaikissa tilanteissa.	Osaa ilmaista itseään sujuvasti, selkeästi ja kohteliaasti tilanteen vaatimalla tavalla.	Ymmärtää eri tarkoituksiin laadittuja monimutkaisia tekstejä ja osaa tiivistää tekstin pääkohdat.	Osaa kirjoittaa selkeitä ja yksityiskohtaisia sekä muodollisia että epämuodollisia tekstejä erilaisista aiheista.
C1.1.	Ymmärtää kaikenlaisia sekä epämuodollista että virallista puhetta erilaisista yleisistä aiheista jokseenkin vaivattomasti.	Osaa viestiä sujuvasti, spontaanisti ja lähes vaivattomasti erilaisissa sosiaalisissa vuorovaikutustilanteissa ja vaihdella ilmaisuaan asian ja tilanteen mukaan.	Ymmärtää yksityiskohtaisesti kaikenlaisia monimutkaisiakin tekstejä erilaisista yleisistä aiheista.	Pystyy kirjoittamaan erilaisia tekstejä monimutkaisistakin aiheista selkeästi ja yksityiskohtaisesti ja ottamaan huomioon vastaanottajan.
C1.2.	Toimiva taitava kielitaito			
C2.1- C2.2	Äidinkielen kaltainen kielitaito			

